

MATYU

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Iravu disaipel irara iava rera ro Matyu. Ira-ia ovaisivu toupaveira vao oiso, Livai. Uva oearovu tarai irara oearoa oiso purapaaveira, Ira vo vuku rigatoreva aue-ia 60 o 70 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava. Ovusa oearovu oiso purapaaveira aue-ia 80 o 90 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava oa rigatoreva.

Ro Matyu Jiu-pato, riro oirao pie vovouto-a rutu. Osa-a eisi osa iava Jiu vo rugorugooroaro ora voea vo tarairoaro sirova vo vukuo rigatoreva. Uva voari tuariripa vuuta-ia uva oisoa rerare tuepaave, oiso ra voeao Jiu tuvetuvereve Pauto vo Saraaro-ia koatasa. Eva-a oa vituaro iava Matyu Jisas iava rigatoreva, uvare rera raga ita arureva Pauto, oisore ra oirara rutu tuvetuvereve Pauto vaaro Reo Ovoi oirao piepaoro. Ora oreorovu oureva Olpela Testamen iava varao oara Jisas iava oisoa tavipape. Eisi osa iava uvuipaai ra Jiu-pa irara ora voea vo reoaro raga-ia Jisas eveiive oiso, O ita, Pauto reraaro rutu ro Mesaia.

Jisas riroara ruu reoro vatepareva oirara siposipopaoro. Uva vara rigatoreva Matyu oara Pauto vo Saraaro iava oisoa tavitavipape (Mt 13:1-52).

1. Jisas Krai kavauaro iava vo Betlehem urui-ia, ora rera aao iraraaro vaisiaraaro, 1:1–2:23.
2. Jon Baptais ira pievira oirarapa siposiporeva, 3:1-12.
3. Jon Jisas baptaisreva vo uukova Jodan. Oa iava avaroepa Jisas raaka tapi iare vo uva kokarapato Seten rera-ia kokaraparoepa, 3:13–4:11.
4. Jisas Galili taere sovara-ia virireva rera vo kovoroaro ravoto kovoro purapaoro, 4:12–18:35.
5. Jisas Galili iava avaroepa oaravu kovoara purapaoro vore Jerusalem-ia, 19:1–20:34.
6. Turarovira koataroepa Jisas Jerusalem urui-ia ovoioipa wik-ia toupasa, ouruia-ia oeavu rera kotoiva evao parikou-ia, 21:1–27:66.
7. Jisas tova tapi iava vorevira toreroepa. Oa iava disaipel irara iare ora karekeroepa. Uva voea arureva vorarore Vearo Siposipo kosi piepasa, 28:1-20.

Jisas Krai Aao Iraraaro Vaisiara-o Voeao
(Luk 3:23-28)

- 1** ¹ Voea-a voeao Jisas Krai aao iraraaro. Uva vaierei-a vaitereo Ebrahim vaio ora Devit rera aaotoareiaro ro Jisas.
- ² ^a Oire uva Ebrahim-a Aisak aitearo. Ari Aisak-a Jekop aitearo. Uva Jekop-a Juda aitearo ora araoko irara oaro.
- ³ ^b Ari Judas-a Peres aitearo ora Sira vo araorei. Uva aakova oaesia-o-ia Tema. Uva Peres-a Hesron aitearo. Uva Hesron-a Ram aitearo.
- ⁴ Ari Rama-a Aminadap aitearo. Uva Aminadap-a Nason aitearo. Ari Nason-a Salmon aitearo.
- ⁵ Uva Salmon-a Boas aitearo. Ari aakova-a o-ia Rehap. Uva Boas-a Obet aitearo ari aakova o-ia Rut. Uva Obet-a Jesi aitearo.
- ⁶ Ari Jesi-a King Devit aitearo. Uva Devit-a Solomon aitearo. Oire uva Solomon aakoaro-a Yuraia vatuavaaro tuariri.
- ⁷ ^c Uva Solomon-a Riaboam aitearo. Ari Riaboam-a Abaisa aitearo. Uva Abaisa-a Esa aitearo.
- ⁸ Ari Esa-a Jehosafat aitearo. Uva Jihosafat-a Joram aitearo. Uva Joram-a Asaia aitearo.
- ⁹ Ari Asaia-a Jotam aitearo. Uva Jotam-a Ehas aitearo. Uva Ehas-a Hesekaia aitearo.
- ¹⁰ Ari Hesekaia-a Manasa aitearo. Uva Manasa-a Emos aitearo. Uva Emos-a Josaia aitearo.
- ¹¹ Ari Josaia-a Jekonaia aitearo ora oevu araoko irara oaro. Oire uva vo vuuta vao oa-ia vo arao touiva Jekonaia arao osa Babilon vata Isrel-pa irara ouiva voea tovosa vo tauai vego-ia Babilon-ia.
- ¹² ^d Uva voa Babilon-ia toupaoro Jekonaia Sialtiel kavaureva. Oa iava Sialtiel-a Serababel aitearo.
- ¹³ Uva Serababel-a Abaiat aitearo. Ari Abiata-a Elaiakim aitearo. Uva Elaiakim-a Eso aitearo.
- ¹⁴ Ari Eso-a Sedok aitearo. Uva Sedok-a Ekim aitearo. Ari Ekim-a Elaiat aitearo.
- ¹⁵ Ari Elaiat-a Eliesa aitearo. Uva Eliesa-a Matan aitearo. Uva Matan-a Jekop aitearo.
- ¹⁶ Ari Jekop-a Josep aitearo. Uva Josep-a Maria vatuatoaaro, o-ia iria Jisas kavaureva. Uva rera-a ro ira vaisiiva oiso, Krai.
- ¹⁷ Oire uva Ebrahim isivaaro iava katai tau vo resura (14) aao ora kavakavauaepa. Oa iava Devit-ia aue pura piropa katai tau vo resura (14) aaro. Uva rera vo vuutaaro isivaaro iava ora kavakavauaepa. Oa iava oavu ita katai tau vo resura (14) aaro ora puraaepa, voeao oea

^a 1:2 Jen 25:9-26 ^b 1:3 Rut 4:17-22 ^c 1:7 1 Kro 3:10 ^d 1:12 1 Kro 3:17

vo karekeepa vao-ia ovuuta-ia touiva vo Babilon-ia. Uva voa toupaooro Babilon-ia oavu ita katai tau vo resura (14) aaoro ora kavakavauaepa. Uva vo sara-a eva oa isivaaro iava Kraiss kavauroepa.

Maria Jisas Kavauveva

(Luk 2:1-7)

¹⁸Oire uva va-a vao Jisas Kraiss kavauaro iava vo siposipo. Uva aakova-a o-ia Maria iria reesiiva, oiso ra oira oureve Josep. Uva rera ou asavira toueva osa vagevagevira kakae kovu-ia taraiopa ora oira-ia vao oa purareva Tugoropato Uraurato.

¹⁹^e Uva rera ro oira oiratoaaro torevoko vovouto. Ira viapau oiso rugoopaoroepa ra reo goru sirova Maria arii piereve. Uva oiso ruipaparoepa ra oisivi raga oira kavureve. Reasiparoepa ra riro irara oira-ia taraiave. ²⁰Oire uva va-ia Josep rirovira rugorugoo iraoparoepa, osa purapurapato enselto Turaro reraaro urioroepa aue-ia urusia rera iare. Uva oiso puraroepa purapurapato, “Josep, Devit aotoaaro-a vii. Opeita uriripau riakova oara ou arapa Maria. Vo reo uvuri! Ari kakaeto karekeroi oira kovuaro-ia. Eera ira vaterevora Tugoropato Uraurato oirapa. ²¹^f Uva kakaeto kavauveve, ra rera vaisiri oiso Jisas. Eake iava? Uvare oirara oaro rutu iava vuriara verarevorea vara opesi pieoro, ra ora rerapa voea oureve vorevira vova vuria iava.”

²²Vara rutu-a varao oiso karekeepa profet vo reoaro oirao piesa. Oreoa vatereva Turaro profet gisipoaro-ia oiso, ²³^g ‘Uvuta! Oiso iriavu iria viapau oiratoa vaiva uusioapa iria oiso kakaeto kavauveve. Oa iava rera vaisiiverea Emanyuel.’ Uva vo vaisio oa vituaro oiso toupai, Pauto vigei tapo toupaveira. ²⁴Oire uva Josep uusio iava toreroepa. Oa iava oiso piereva osa Turaro purapurapatoaaro rera tavireva. Oa iava oira oureva Maria. ²⁵^h Uva viapau oiso oira tapo oisoa uusiparo vore osa kakaeto kavauveva. Oa iava oiso rera vaisireva, Jisas.

Tarai Irara Uriaoepa Jisas Kekesa

2 ¹ⁱ Maria Jisas kavauveva Betlehem urui-ia vo Judia taere-ia, vo osa voa oisoa Herot turaroparo. Oire uva vo vuuta-ia eva oavu riro tarai irara aaviikoara-ia oea taraioro uriaoepa Jerusalem iare tauai iava, vo uva ravireo kae uviroparoveira. ²^j Uva oiso akeiva, “Ovu-ia kakaeto kavauroe ro Turaro oae Jiu? Igei aaviiko sirova utuie iria rera reesipae. Iria kae oviro vova uvava ravireo kaeparo viroveira. Oa iava urioiei rera-ia vuurapa vaisi purasa.” ³Oire uva King Herot vo reo uvureva. Oa iava rikerikeparoepa rirovira uriripaoro ora voea rutu voeao Jerusalem

^e 1:19 Diu 24:1 ^f 1:21 Lu 2:21 ^g 1:23 Ais 7:14 ^h 1:25 Eks 13:2 ⁱ 2:1 Lu 2:4-7
^j 2:2 Jer 23:5

urui sovara-ia. ⁴Uva Herot va iava reipa irara gurureva voeao pris irara oea oisoa tauopaave, ora riro tarai irara oea oisoa taraiapaave aue-ia Reo Taisi. Oa iava voea akepareva oiso, “Aa vo uruio-ia kavauovere Krai?” ⁵Uva rera taviiva oiso, “Ari Betlehem urui-ia vo Judia taere-ia osa profet irara voari tuariri Pauto vo rearo rigatoiva oiso,

⁶ ^k ‘Vii vao vo Betlehem urui-a vo rasio-ia vo Judia taere-ia. Viapau oiso gare vaisi urui-a vii vo Judia taere sovara-ia. Uvare vii sovara iava iravu reito karekeroverea. Ira ragai voeaaro tuvetuvereverea voea tokioro voeao Isrel.’

⁷Oire uva oisi-a eisi osa iava Herot oavu iare vataua paua riro tarai irarare keeraroepa voeao oea oisoa aaviikoara-ia taraiapaave. Oa iava oiso voea akereva, “E ovirovu voki putevoiva, o-ia taraitae vo osa kaeo viro?”

⁸Oa iava voea arureva Betlehem iare. Uva oiso voea tavireva, “Kasikasi pievira rutu rerare taraasa avata. Ra rera keketavora, ragai tavisa voreta. Ra ragai tapo rera-ia vuurapa vaisi puraa.”

⁹Oire uva King Herot vo rearo uvuiva. Uva avaaepa. Oa iava oira eira aaviiko kekeiva oira raga iria keke rovoiva, iria vova kaeo viropa uva ravireo kaeparo viroveira. Uva vo kepao aivaro rueva uvavi-ia kakaeto toupaveva. ¹⁰Oire uva aaviiko kekeoro voeare vovouisiro roru iraova rutu. ¹¹^l Uva koataaepa vo kepa-ia kakaeto kekesa ora rera aakovaaro Maria. Oa iava voa kokoto rekuoro takua viropa rera-ia vuurapa vaisi puraoro. Oa iava moni tagiro oaive karuiva. Oire va iava rerapa oaravu vatevateara vateiva auero gol, ora frankinsens avuo geesi ovi, ora oavu mer vearo geesia iisi ovi. ¹²Uva urusia-ia Pauto oiso voea vosireva, “Teapi vorepata Herot iare.” Oire uva va iava oraivavu raga gaero kareaepa voea vo taerearo iare.

Josep Aao Avaaepa Isip Iare

¹³Oire uva kareaepa vo aao kavuoro. Oa iava enselto Turaro reraaro Josep iare karekeroepa urusia-ia. Uva oiso puraroepa rerare, “Toreu ra ovii avaorei oarava tapo avau torioro Isip iare. Uva voa toupatavere Isip-ia ragai vo rearore tuepaoro. Oa-ia vii taviavere ra kareu vorevira vo avaoreiva, uvare Herot kakaeto uposa rerare taraaparevere.” ¹⁴Uva va-a vao oa iava Josep aao ora vaseaepa vokiario Isip iare. ¹⁵^m Uva voa touiva osa Herot kopiioepa. Uva oisi-a oiso osa pura piropa profetato vo rearo oirao piesa oiso osa vo reo vatereva Turaro Pauto tuariri oiso puraoro, ‘Ragai oviitoa oaare keeraraepa Isip-ia kavusa.’

Herot Voea Tavireva Kakae Vure Uposa

¹⁶Herot oiso tarairoepa, Voeao aaviikoara-ia taraiapa irara ragai keaivora. Oa iava rirovira rutu kasipu iraoparoepa. Uva oavu arureva

^k 2:6 Mai 5:2 ^l 2:11 Sam 72:10-11 ^m 2:15 Hos 11:1

vo kakaero rutu uposa oea vo peva ivaro-ia tugura asavira toupaiava vo Betlehem urui-ia, ora vo uruiro ouruiroa tutuu pie visivi oisoa toupaiave. Aue iava uvare vaore rugooroepa osa tarai irara aaviiko iava rera taviiva oiso, Tuariri o aaviiko kaeo viropa. ¹⁷Oire uva oiso osa varao puraiva Jeremaia vo rearo oirao pieoro ro profet. Uvare oisi puraroepa voari tuariri oiso,

¹⁸ ⁿ ‘Gau guruko uvuivoi Rama urui-ia, sirao pie guruko rutu. Ovusa Resel gau iraopaevoi ovii irarapa. Uva viapau irai uvuiparoi ra oira vovouaro sisireve, uvare ovii vure rutu viapau toupai. Oea rutu kopiiave.’

Josep Ovii Avaorei Tapo Isip Iava Vorevira Kareroepa

¹⁹Uva Herot vo kopiiaro isivaaro iava Turaro Pauto reraaro enselto Josep iare karekeroepa urusia-ia, vo osa Isip-ia toupaveva. ²⁰Uva oiso puraroepa, “Toreu! Ra ovii avaorei oarava ora vaseu Isrel iare. Ari ro kopiiroera ira kakaeto uposa aueparoera.” ²¹Oa iava Josep ovii avaorei tapo avaroepa Isrel rasi iare. ²² ^o Uva voa pou virooro Akeleas iava uvureva, uvare aiteto Herot vo tavukiaro oureva. Uva Judia taere-ia turaroparoepa. Eva-a oa iava Josep rirovira uririparoepa voa tou arapa. Uva Pauto oavu-ia urusia Josep ravaavira tavireva. Oa iava Galili taere iare avaroepa ²³ ^p voa tousa atoia Nasaret urui-ia. Oire uva eisi osa piereva oiso osa va puraiva profet irara voari tuariri. Oreoa oirao piereva oisi voa touoro, uvare oiso puraaveva, ‘Ira vaisiiverea oiso, Nasaret-pato.’

Jon Baptais Reoa Kosi Piereva

(*Mak 1:2-8; Luk 3:1-18; Jon 1:18-19*)

3 ¹Uva vo voki-a vao oa-ia Jon Baptais urioroepa raaka tapi tousa oiso Judia-ia. Uva voa oiso siposipo rovoroepea. ²Oa-ia oiso puraroepa voeare, “Sopaura oavisii poreta, ra vuri vovouro kavuta. Uvare Pauto vo Saraaro tutuu pievoi, ra karekepe vova vuvuiua iava.” ³ ^q Rera ro Jon ira iava taviroepa profet Aisaia ira oiso puraroepa,

‘Iravu ira keeraparoi vo raaka tapi oiso purapa, Turaro vo raivaaro vatatopopata va ravaaoro oa-ia pouro viroverea.’

⁴ ^r Oire uva Jon apota visivi toupaooro aue kamel oruaro iava oisoa rera-ia kuvuparo kuvupato ora takipa iro aue iava bulmakau rakari. Uva aio oaro-a vao-ia siiko ora kosi. ⁵Uva vo voki-a vao oa-ia voeao Jerusalem vata, ora voea rutu vova Judia distrik, ora voeao vova Jodan taere-ia rutu urioaepa rera iare Jon. ⁶ ^s Oa iava vuri vovouro oaive kosi pieiva rera iare. Osa iava Jon voea-ia Tugoropa Sisu Baptais puraveva vo uukova-ia o Jodan.

ⁿ 2:18 Jer 31:15 ^o 2:22 Lu 2:39 ^p 2:23 Ais 11:1 ^q 3:3 Ais 40:3 ^r 3:4 Sek 13:4
^s 3:6 Ap 19:4, 18

⁷Oire uva Jon riro irara kekereva lotua-ia irapa irara voeao Farisi-pa irara ora oearovu Sadyusi-pa irara, oeara rutu urioaepa Baptais ousa. Oa iava voeare oiso puraroepa, “Visii vao rakoru ovii iraraaro vuri irara. Irouto visii vosipare, oa iava toripata Pauto vo kasipuaro asavira? ⁸Visii iava sopaura poreta, ra vuri vovouro oavisii kavuta. Oa iava oirao pie vovou oavisii poeravira karekepere oearovupa. ⁹Opeita oiso vovoupata ora visii raga vovouaro-ia, Ebrahim-a igei aitearo oa iava igei-a Pauto oiraraaro rutu. Easi Pauto raga uvuipa vo avekero iava kakae vure purareve. Ra oiso pieve, Ebrahim ovii iraraaro. ¹⁰Torara eira iriaei ravaavira evaova vituaro-ia. Oire vo evaro oiso toupai osa visii, varao oara viapau oiso vearovira kuepape oara rutu taru toepaiverea vara vikipasa tuitui kasi-ia.

¹¹“Ragai visii baptaispaavoi uukoa raga-ia visii reesioro visiigoa vovouisiro oavisii poretavora. Ari ro ira ragai sirova uturovere, ira vo goruaro ragai vo goruaro-ia putevere, uvare rei vaisito-a. Uva viapau uvuiparai ra rera vaaro tasipa kaea, uvare akukuto-a ragai. Ari rera visii vaterevere vao baptaisa Tugoropato Uraurato vaaro visii reesipaoro Tugoropato Uraurato vo goruaro-ia ora tuituia vo goruaro. ¹²^t Ira vururua-ia pitupare wit ragipasa oira rakariaro verapaoro. Oa iava oira aioaro orirurevere vo aio kitupa tapi oira rakariaro vikioro tuitui kasi-ia vao roko asa kasi.”

Jisas Baptaisreva Jon
(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)

¹³^u Vo voki-a vao oa-ia Jisas Galili-ia kavureva uuko ovi iare avaro vao Jodan, oiso ra baptaisa oureve Jon vavaearo-ia. ¹⁴Osa Jon rerare korukoruparoepa oiso purapaoro, “Ae, apeisi ragavira ragai iare uriouei? Easi ragai uvuiparai ra vii ruvara-ia Baptaisa oua?” ¹⁵Oire Jisas rera vo reoaro pukoreva oiso puraoro, “Eagara, oisi va purave Pauto vo vovouaro sirova utuoro.” Oa iava Jon rerapa vasereva.

¹⁶^v Oire Baptaisa oureva Jisas. Uva ikauvira uuko ovi iava veraro viropa osa vuvuiua karu piropa. Uva Pauto reraaro Tugoropato Uraurato kekereva osa oiso vararoepa osa kurue. Uva Jisas-ia pitusa rerereva. ¹⁷^w Oa iava reoreoa varaepa vuvuiua iava oreoa-ia oiso puraroepa Pauto, “Rera-a eera Oviitoa oaa. Ira kavikopaaveira rutu rera-ia rorupaoro.”

Seten Kokaraparoepa Jisas-ia
(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

4 ¹Vo Tugoropato Uraurato Jisas siporeva kuvau rasi iare vo uva viapau oirara vai toupai. Uva voa Seten rera-ia kokara

^t 3:12 Mal 3:3 ^u 3:13 Jo 1:31-34 ^v 3:16 Ais 11:2, 42:1 ^w 3:17 Sam 2:7

ragaparoepa. ^{2x} Uva Jisas oisoa aio kavuvira toupaveve varao-ia vo resura tau (40) vokiro ora vo resura tau (40) ruparo. Oa iava ogoeroepa. ³ Uva rera ruvara iare kokarapato tutuu piereva oiso purasa, “Vosa vii Pauto Oviitoaaro rutu, oire ore aveke reou ra opovira ora poreo.” ^{4y} Uva Jisas rera aatoreva rera vo rearo tuuro oiso, “*Tugoropa Reo oiso purapai,*

‘Viapau oiso opoa raga tootooa vatepai oiratoapa. Ari oirato uvuiparoi ra tootooa oupareve vo reoro-ia oara vatepareveira Pauto.’”

⁵ Uva va-a vao oa iava Seten rerava avaroepa ouruivu iare Jerusalem urui Rovopa Kepa Tugoropa Kepa kukuearo-ia rera tovosa viara-ia rutu. ^{6z} Uva rera tavireva, “Vosa vii Pauto Oviitoaaro rutu, oire ora vikiu vova rasiuaarore. Aue iava uvare Tugoropa Reo oisi purapai,

‘Ari ita, ensel irara oaro arurevere Pauto, ra vii pituive vo ora voea vavaearo-ia. Ra viapau vii iava kokotoa tatu piro avekeara-ia.’”

^{7a} Uva Jisas rera tavireva ita oiso, “*Tugoropa Reo oiso purapai, ‘Opeita Turaro Pautoa oavisii-ia kokarapata.’”*

⁸ Oire va iava Jisas oureva aia ita Seten oavu iare pukuia-ia riro kaekae pukui. Uva voava varao rutu-ia osararovu rutu Jisas kareke piepareva Seten, varao kekekeke pie sararo vo rasio iava. ⁹ Uva va iava oiso puraroepa Seten, “Vosa ragai-ia vuurapa vaisi purari ragai iare taku virooro, oire eva-a oa iava vii vateavere osararovu rutu.” ^{10b} Osa iava rerare oiso puraroepa Jisas, “*Verau Seten! Tugoropa Reo oiso purapai, ‘Pautoa raga-ia vuurapa vaisi purapata eera visii reraaro Turaro. Rara rera raga vo kovoaro purapata eera Kataitoa raga.’”*

¹¹ Uva oisi-a eisi osa iava Seten rera kavureva. Oa iava oearovu enselpa irara urioaepa Jisas tauvasa.

Jisas Kovo Rovoroepa Vo Galili-ia (*Mak 1:14-15; Luk 4:14-15*)

¹² Uva Jisas Jon iava uvureva osa rera tovoiva tuukepa kepa-ia. Oa iava Galili taere iare avaroepa. ¹³ Oire uva voava Nasaret-ia kavureva Kapaneam-ia toupasa. Uva voa vo Kapaneam urui oa Galili rovu ruvara-ia toupaveira. Oiso ragavira Sebyulan Distrikrei sovara-ia ora Naptalai. ¹⁴ Vo taererei iare avaoro profetato Aisaia vo rearo oirao piereva oreoa-ia oiso puraroepa Jisas iava,

^{15c} *‘Vo rasio Sebyulan ora vo rasio Naptalai vo raivao-ia vore toko rovu Jodan-ia toapaoro Galili-ia rupa vovou irara voaaro. ^{16d} Voeao oirara rutu oea rupa pitupitu-ia oisoa toupave oea riroa aviavia kekeivere. Ora voeao-ia roroverea riroa aviavia, oea*

^x 4:2 Eks 34:28 ^y 4:4 Diu 8:3 ^z 4:6 Sam 91:11-12 ^a 4:7 Diu 6:16 ^b 4:10 Diu 6:13
^c 4:15 Ais 9:1-2 ^d 4:16 Ais 42:7

vo urauraaro kopiivira toupaveira vo ovusa rupa rugoovira toupaveira.’

¹⁷Vo voki-a vao oa-ia Jisas ora rera vo siposipoaro rovoreva. Va poerapaoro oiso puraroepa, *“Poreta viro vuriara oavisii iava. Ari Pauto vo Saraaro vova vuvuiua oa tutuu pievoi!”*

**Vo Jisas Keeraroepa Vo Resurare Oira Atari Oupa Irara Oiso Ra Rera
Sirova Utupaave
(Mak 1:16-20)**

¹⁸e Jisas vokapareva toko rovu vatuario-ia vao vo Galili. Uva voa vo araoreo kekereva Saimon araorei, ro ira oisoa oiso vaisipaive Pita ora araokoto Andru. Vo osa kuverava vikivikipasiva toko rovu-ia, uvare vo kovo purapatoarei-a aue atari. ¹⁹Uva vaiterei tavireva Jisas oiso, *“Ragai sirova utusi, ra vei siposipoa oira ivupasa ragai iare.”* ²⁰Uva ikauvira kuverava kavusiva rera taveosa utuoro.

²¹Oire gare visivi vokaoro avaroepa. Oa iava vo araoreo-ia pouro viropa Jems araorei ora Jon, Sebedi oviitoareiaro. Osa oavu sovara-ia toupaiava uvua ora ro aiteto Sebedi. Uva voa kuverava torevokopaiva oira rekorekopaoro. Uva voa vo araorei kekeoro vaitereire keeraroepa. ²²Oa iava ikauvira uvua kavusiva ora aiteto tapo Jisas sirova utuoro.

**Jisas Oirara Siposipopareva Ora Voea Tapo Porete Piepareva
(Luk 6:17-19)**

²³f Voraro rutu virireva vo taereo-ia vao vo Galili vo oirara rutupa siposipopaoro Reo Taisi Uvupa Keparo-ia aue Sinagog voea varaaro. Uva voeapa Vearo Siposipo kosi piepareva aue iava Pauto vo Saraaro. Oa iava oupiarovu iava oirara porete piepareva, ora orekerovu rutu varao oara oisoa varaura vuri piepaive oirara rutu iava. ²⁴g Siposipoara rutu viriva rera iava voraro ruture Siria taere sovara-ia. Uva va-a eva vituario iava vuri upia irara rutu sipopaiva rera iare osasararovu rutuva aue upia, ora voearo oearoa-ia oisoa vuri tugararo toupave, ora voearo oearoa koakoapeko upiarova oisoa toupave, ora voearo oearoa oisoa kerau upiarova toupave. Oa iava voea rutu porete pierewa. ²⁵Uva riro irara rutu vova Galili taere, Dekapolis uruiro, Jerusalem-ia, ora Judia-ia, ora vova uukova Jodan ivirovira oearoa rutu rera sirova utupaaepa.

Vo Jisas Voeapa Siposiporeva Pukuia-ia Kukuearo-ia Toupaoro

5 ¹Uva riro irara kekereva. Oa iava iparoepa pukuia-ia. Uva voa rera utuoro ora guruaepa rera voeaoro disaipel. Oa iava voea rutupa voa siposiporeva pauvira toupaoro.

^e 4:18 Jo 1:35-42 ^f 4:23 Mk 1:39 ^g 4:24 Lu 2:2

Jisas Siposiporeva Vao Iava Oiraopa Roru
(Luk 6:20-23)

2 Oire uva Jisas voea vatepareva reoa oiso purapaoro voeare,

3 “Oire voeao oea apotavira toupaveira oea roruiverea. Aue iava rara oiso ora voea-ia taraipaave, Igei apota irara Pauto vo taraiaropa evoea oea Pauto vo Saraaro-ia toupaveira.

4^h “Ari voearo oearoa gaupaive siraopaoro, oearoa roruiverea, aue iava rara Pauto voeapa gavaurea vaterere.

5 “Ari voearo oearoa kave vovouvira toupaveira, oearoa roruiverea. Aue iava rara voeapa vara rutu vaterere Pauto varao oarare voeapa reo ovoi purareva vara vatesa ora rera vo Saraaro iavirava.

6ⁱ “Ari voearo oearoa ovovourovu rutupa torevoko vovouro ruipa iraopaave, oiso osa ro ira ogoeparo auepa aio ora rogepareve auepa uuko, evoearo oearoa roruiverea. Uvare Pauto voea vo ruiparoaro uvui pieoro vateroverea voeapa.

7 “Ari voearo oearoa oearovupa siraopaave oea roruiverea, rara Pauto voeapa siraoro.

8 “Ari voearo oearoa airerei vovouvira toupaveira, oearoa roruiverea, rara Pauto kekeive.

9^j “Ari voearo oearoa gavaure vovou kataia goru piepaiveira vo oirara rutu ruvara-ia, oearoa roruiverea. Oeare oiso puraroverea Pauto, Ragai ovii iraraaro visii.

10 “Ari voeao oea Pauto vo ruiparo sirova toupaveira, oire va iava vuria oupaiveira voeao ruvara-ia oea viapau oirao pie vovouro vai, oea taru roruiverea, uvare Pauto vo Saraaro-ia toupaveira.

11 “Ari vosa visii kekepaive vo osa ragai sirova utupataveira. Oire visii takaupaive ora visii vuri piepaive, ra oreoreorovu rutu purapaive kuuvu vaisiro visiire ragai iavirava, visiigoa rorutaverea. Oire vo osa oisi eisi visii piepaive visii vuri piepaoro, ra roru iraopata. 12^k Uvare riroa toupai voria visii vaaro vuvuiua-ia. Ari ita, voari tuariri uva oiso ragavira profet irara oisoa tariopaive voea-ia vuri pitupituro purapaoro, voeao profet irara oea visiipa oisoa irapaave.

Ro Oirao Pie Vovouto Ira Oiso Toupate Osa Avaka Ora Aviavia
(Mak 9:50; Luk 14:34-35)

13 “Oire visii vao oiso toupata osa avaka voeapa vo rasio-ia. Ari vosa avaka vo sipeiaro opesipe, ra apeisi ragavira vorevira avaka vo sipeiaro vorepe? Ari vosa oisi pieive vovueooro, ra viapau kovoa vaiaro va vao avaka. Oa iava va vikipaive, ra voava va-ia tasiapaive oirara rutu.

^h 5:4 Ais 61:2-3 ⁱ 5:6 Ais 55:1-2 ^j 5:9 Ro 8:14 ^k 5:12 Je 5:10

¹⁴l “*Visii-a vao visiigoa oiso toupata osa aviavia rasito vaaro. Oire vosa oai riro urui vai toupave pukua vai kukuearo-ia, ra viapau vao utopape.* ¹⁵Vosa iravu vuravu rukuereve, oire ra viapau oiso oira tovoreve baket sopaaro-ia. Ari uvuipa ra oira tovoreve viaevira tebol ivara-ia. Ra voava kepa rutu sopaaro-ia *roropaeve voea rutupa aviavia vatepaoro.* ¹⁶m Eisi osa aviavia oavisii roro piepata vo oirara rutu osireiario-ia. Ra vearo kovo oavisii kekepaive vao oa purapata. Oa iava Aite oavisii vaisiario kae piepaivere ro vova vuvuiua.

Pauto Vaaro Iava Reo Taisi

¹⁷n “*Opeita oiso rugoopata, Ragai uriorai Reo Taisi verasa vao Moses vaaro ora voeao profet irara. Viapau! Easi, va uvui piesa uriorai vo reoro rutu oirao pieoro.* ¹⁸Oiraopavira rutu visii tavipaa, Oa-a vao Reo Taisi oa vo tugurasa osa auero rutu karekeperea varao oara Reo Taisi sovarai toupaveira. Uva vuvuiua opesiperea ora rasito, ari viapau oavi gare rigatovi vai opesiperea vova Reo Taisi Pauto vaaro. ¹⁹o Oire vosa ro ira oavivu gareavi putepareve vao iava Reo Taisi, ora vosa oearovu tarai piepareve oisi piepasa, ira vaisiario gareroverea vo Pauto vo Saraaro-ia. Ari vosa ro ira vearovira Reo Taisi sirova utuparoveira oirara rutu tarai piepaoro oisi piesa, ira riro vaisi ourevera vo Pauto vo Saraaro sovarai vao vo vuvuiua. ²⁰Visii tavipaavoi oiso, Vosa torevoko vovouro oavisii viapau Farisi vo vovouroaro-ia puteve varao torevoko vovouro ora voeao Reo Taisi-ia tarai irara, oa iava viapau uvuipatai ra Pauto vo Saraaro-ia koatata.

Kasipua Vo Pitupituario Iava (Luk 12:57-59)

²¹p “*Oire vo reo uvutavora oreoa ouiva aao irara oavi oa oiso purapai, ‘Opeita oira upopau. Oire vosa iravu visii iava iravu uporeve, uva rera-a eera ira kortua-ia kosiro viroverea.’* ²²q Ari ita, visii tavipaavoi oiso, Ro ira araokotoaarore kasipuparo ira rovirieia-ia kosiro virovere. Ora ro ira araokoto oaro takaupareve eera-a ira rovopatoa-ia kosiro virovere kaunsel. Ora ro ira oiso puraro, Vii-a kokoropatoa rutu, ira tuitui kasi iare avaroverea vo kasio oa viapau rokopaive.

²³ “*Oire vosa rovopa kue oavisii vatesa tapo auepata Pautoa iare roru vaisi purapaoro, oire araokotoa oavisiire rugoo rovota, uvare rera-ia reoai visiire kasipua.* ²⁴Oire rovopa kuero oavisii tovo rovota rerava ora reo rovosa. Ra kasipua opesi pie rovota. Oire ra voreta taru rovopa kue oavisii vatesa.

¹ 5:14 Fl 2:15 ^m 5:16 1 Pi 2:12 ⁿ 5:17 Ro 3:31 ^o 5:19 Je 2:10 ^p 5:21 Eks 20:13
^q 5:22 Je 2:20

25^r “Vosa iravu visii tovosa aueparo kortua-ia, oire uva uvuipatai ra ikauvira rera tapo ora agiagi rovota. Teapi rera visiiva avaro reo rovirieipato vavaeoro-ia visii tovosa. Oa iava visii vaterevere polis irarapa. Oire evoea visii tovoive tuukepa kepa-ia. 26 Visii tavipaavoi oiraopavira oiso, Vosa vao visii vaaro voria vo osa tuukepa kepa-ia toupata. Ra viapau va rutu opesi pieta ropa reo rovirieipato, ra viapau oiso tuukepa kepa iava kosi uvirota.

Otopa Pitupituaro Iava

27^s “Visii vao vo reo uvutavora oa oiso purapapeira, ‘Opeita ora oupa oaesuri piepasi.’ 28^t Ari ita, oiraopavira oiso visii tavipaavoi, Vosa iravu iriavu kekereve riakova, ra rerare sopaua ora sitape oirava garagarakooro. Oire ra va raga rerapa vo vovou purave oirare o riakova. Uva va-a eva oa-ia reo goru gasire vao ora oupa taisi vaaro.

29 “Vosa ro oirapapato osireito vii kove piereve vuria iare, oire rera tateri rera-ia vikisa. Vearopai vosa orekerovu vova varaua opesipe. Ra viapau oiso ita vii iava varaua oara rutu vikiive vore tuitui kasi vao oa viapau rokopaive. 30 Ora vosa oirapapa vavae vii kove pieve vore vuria, oire vo vavae tokori va-ia vikisa. Vearopai vosa orekerovu vova varaua oara opesipe, ra viapau oiso vii iava varaua oara rutu vikiive vore tuitui kasi vao oa viapau rokopaive.

Ora Oupa Vo Pitupituaro Kavuaru Iava (Matyu 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

31^u “Tuariri vo reo karekepa oiso, ‘Vosa iravu oirato iriavu kavureve riakova, oire oira vatereve oavu pepa vao oa-ia reo goru iava oreovu toupave, oiso ra viapau oira oureve vorevira.’ 32 Ari ita, visii tavipaa oiso, Vosa ro ira riakovaaro kavureve o iria viapau otopa pitupitu purapaeve, eera-a ira riakova oaro takau pierivoi reo goru-ia vao ora oupa. Oire ra iravu ouve. Osa iava rera tapo ita reo goru gasirevoi ora oupa.

Reo Ovoi Vo Pitupituaro Iava

33^v “Oire oavu reoa vao oa ouiva aao irara oavisii tuariri oa iava va uvutavora. Oa oiso purapai, ‘Opeita vii vaaro reo ovoi puteri. Ari varao purari rutu oarare reo ovoi purarivora Turaropa vara purasa.’ 34^w Ari ita, visii tavi iraopaa oiraopavira oiso, Opeita viara-ia vaisi ragapata reo ovoi purapaoro. Viapau rutu uvuipatai ra vuvuiua vaisi ragapata oreorovu goru pie ragapaoro. Eake iava? Uvare paupa tugoropa Pauto vaaro aue vuvuiua. 35^x Ora opeita rasitoa tapo vaisi ragapata vo oreorovu goru pie ragapaoro. Oavu eva garea paupa oaro Pauto vo rasito uva tasipareveira.

^r 5:25 Pro 25:8 ^s 5:27 Eks 20:14 ^t 5:28 Pro 6:25 ^u 5:31 Diu 24:1-4 ^v 5:33 Lev 19:12
^w 5:34 Je 5:12 ^x 5:35 Ais 66:1

Ora viapau uvuipatai ra Jerusalem-ia vaisi ragapata vo oreorovu goru pie ragapaoro. Uvare rei-a urui Turaro vo uruiaro. ³⁶Ora opeita ora visii kukuearaaro-ia rei piepata oreorovu ora visii vo rugooaro-ia. Aue iava uvare viapau rutu uvuipatai ra kukue iava oavu orua popote pieta, eke voua rupa pieta. Viapau rutu. ³⁷O ita, uvuipatai oiso purapasa, Iu ita! ora Viapau rutu! Ari vosa ovaisivu outavere ita uvavuva va siguvasa va vao Iu ora Viapau, ra oiso purape, Seten vaaro.

Ora Tuutuukopa Pitupitu Iava

(Luk 6:29-30)

^{38y} “Ari ita, visii vo reo uvutavora oreoa tuariri karekeepa oiso, ‘Vosa iravu vii osireiario vuri piereve, oire vii ita rera osireiario vuri pieri. Ari vosa iravu vii reuriario vuri piereve, oire ita vii ita rera reuriario vuri pieri.’ ^{39z} Ari ita, oiraopavira visii tavipaavo i oiso, Opeita voearova ora tuutuukopata oea visii-ia vuria pura rovopaive. Vosa iravu visii tautauaraaro tapareve, oire rerapa ita ovaratavu poreta aia. ⁴⁰Ari vosa iravu visii tovo vovouparo kortua-ia, ra visii reraaro oureve siglis, oire vo popota rutu vateta ora kuvupato. ⁴¹Ari vosa irouto riroto visii kae piereve orekevu-ia, oiso ra katai vuuta-ia va kaepaoro vokata. Oire rera tavita oiso, Erao vuuta-ia viipa va kaepaio. ^{42a} Ari vosa ro ira visii arepareve orekevure, oire rera vateta. Ora vosa ro ira visii ruvara-ia ou ragasa aueparo, opeita rerare isivapata.

Keripa Irara Tapo Ora Agiagipasa

(Luk 6:27-28, 32-36)

^{43b} “Ari ita, vo reo uvutavora oa tuariri karekeepa oiso, ‘Vii vao voeaopa siraopau ora vii vate iraraaro. Oire ra voeao raga tapo ora kasipupau oea viiva ora keripaave.’ ^{44c} Ari visii oiso tavipaa, Katai vovou purapata voeaopa siraopaoro oearoa visiiva ora keripaave. Oire Pautoa iare variripata ra voea tavapareve voeao oea visiire vuri vovoupaave. ⁴⁵Eisi osa iava oiso uvuipatai oiso kareketa, Aite ovii iraraaro visii ro ira vuvuiua-ia toupaveira oirara rutupa siraopaoro. Oiso osa ravireo kae piepareveira voeaopa vuri irara ora vearo irara. Ora aue tapo kokeva kove piepareveira voeaopa torevoko irara ora voeaopa tapo riro vakuvaku irara. ⁴⁶Vosa voeao ragapa siraopata oea visii tapo ora agiagipaaveira, ra eake vori outa rera ruvara-ia Pauto va iava vao? Easi voeao vuri irara takis oupa irara oea vai pasi viapau oisi vai piepaiveira tapo oiso, raa? ⁴⁷Ari vosa vate irara oavisii raga tapo ora reopata, ra va iava rei vaisi outaverea, raa? Viapau. Uvare voeao rupa vovou irara tapo oisi piepaiveira oiso. ^{48d} Oisi vo vovou purapataveira osa vo vovou purapaveira Aite oavisii ro vuvuiua-ia touto torevoko vovoutoa rutu.

^y 5:38 Eks 21:24 ^z 5:39 Pro 24:29 ^a 5:42 Diu 15:8 ^b 5:43 Lev 19:18 ^c 5:44 1 Ko 4:12

^d 5:48 Lev 19:2; Je 1:4

Oearovivu Tauvapasa

6¹ “Oire visii vao-ia vatatopo iraopata. Teapi taavoko ragapata oearovu osireiario-ia visii varaaro purapaoro vearo pitupituro. Vosa oisi piepatavere, ra viapau voria vai oavisii outa vo Aite oavisii ruvara-ia vo vuvuiua-ia.

^{2e} “Vosa apota irarapa orekerovu vatepata voea tauvapasa, ra opeita va kareke piepata oirara rutu osireiario-ia. Uva va-a eva osa voearo toupaveira riro kuuvu irara oearoa oiso varao-ia utavepaaveira vo Reo Taisi Uvupa Kepa aue Sinagog vo raivara sirova ora voea vaisiaro rei piepaoro. Uva oisi-a eisi osa oiraopavira rutu visii tavipaa oiso, Voea-a evoea riro kuuvu irara oea voria oaive ou ovoivora ora voea vaaro. ³ Oire vosa apota irara tauvapata, ra viapau oiso voearo tavitavipata va iava vate irara oavisii vao iava oa purapata voeapa vatauvira. ^{4f} Oa-ia taraipa Aite oavisii osa eisi vara purapatavoi rera osireiario-ia. Oa iava va-ia voria outavere Pauto ruvara-ia.

Variripa Pitupitu Iava

(Luk 11:2-4)

⁵ “Oire vosa visii oiso variria purapata, ra viapau oiso va purapata osa voeao riro kuuvu irara. Oearoa tore ruipapaaveira, ra variripaave vo Sinagog Keparo sovara-ia. Ora vo raivara sirova, oiso ra voea kekepaive. Uva oiraopavira rutu visii tavi iraopaa oiso, Voea evoea riro ratarataa vovou irara oea voria oaive ou ovoivora vo osa oirara raga rei vaisi pieivora. ^{6s} Oire vosa variri vovoupata, ra tugiaravi iare koatapata rataoara tupapaoro voa variripasa Aite oavisii iare. Ira vo toupaveira vatau urui. Eera Aite oavisii ira visii-ia taraiparoveira osa vatauvira variripata. Oa iava vara-ia voriaro outaverea.

^{7h} “Ora vosa variripata, opeita riroara rutu purapata reo akukuro oiso rutu osa voeao rupa vovou irara. Oea oiso rugoopai ra riro reoreoro vai rutu purapaive ra Pauto voea uvupareve. ⁸ Opeita voeao vo pitupituroaro sirova utupata. Pauto Aite orekerovu rutu-ia taraipa varao oarapa ruipapataveira. Varao oara-ia viapau rera arepata oara-ia taraiparoi.

⁹ⁱ “Visii uvuipatai ra oiso variripata,

Igei Aitearo eisi toupari vuvuiua-ia, vii vaisiaropa avivikepaiei vii vaisiaro kae piepaoro rutu.

¹⁰ Vii vo Saraaro urio pieri. Vii vo vovouaro puraive eisi vuvuiua, oiso osa raga igei uvui iraopaiei ra va sirova utuio vo rasito.

¹¹ Vo vokio igei vateri aioa vao vo vokio iare.

¹² Igei varaaro vuri vovouro verari, vo rara oeavu iava oaravu vuriara vera rovopaio voeao oea igei vuri piepaiveira.

^e 6:2 Ro 12:8 ^f 6:4 Kl 3:23-24 ^g 6:6 2 Kin 4:33 ^h 6:7 Ekl 5:2 ⁱ 6:9 Jo 17:6

13^j *Opeita igei tovopari kokara-ia. Vara asavira igei vatatopo piepari kokarapatoapa tugarato Seten.*

14 *“Oire uvuta. Vosa oearovivu iava vuri vovouro vera rovopataveira varao oara purapaiveira visii-ia, osa iava Aite oavisii visii iava vuri vovouro oavisii verapareve. 15 Ari vosa viapau oisi eisi piepata, ra ita viapau Aite oavisii visii iava vuri vovouro verapareve.*

Aio Kavupa Pitupitu Iava

16^k *“Oire vosa aio kavupata rugooara oavisii vatepasa Pautoa-pa, ra opeita ora sirakoisi piepata oiso osa voearo riro kuuvu irara. Aio kavupaoro ora sirao keke piepaaveira, oisore ra va iava taraipaave oirara oiso, Eari aio kavupai. Uva oiraopavira rutu visii tavipaa oiso, Oea-a evoea riro ratarataa vovou irara oea voria oaive ou ovoivora, vo osa oirara raga rei vaisi pieivora. 17 Ari vosa aio kavupata rugoo vatepaoro rerapa. Oire korovo tovo rovopata vo ora visii kukueario-ia, ora puaura oavisii tapo sisu rovopata. 18 Oire eva-a oa iava oearovu viapau oiso taraipaavere oiso, Voeao aio kavupai. Ari ita, Aite oavisii raga vara-ia taraiparovere. Eera Aite ira visii-ia taraiparoveira osa vatauvira aio kavupata. Oa iava vara-ia voria outavere rera ruvara-ia.*

Vearopara Gurupa Pitupitu Iava

(Luk 12:33-34)

19^l *“Visii vao viapau oiso uvuipatai ra vearopara gurupata vo-ia vo rasio-ia. Ari ita, vo rasio-ia atarike kare orekerovu vuri piepaiveira ora aue asikauru. Uva aue tapo kavirupa irara kovokovoara kasuraara tokopaiveira orekerovu kavirupasa. 20^m Ari vosa vearopara gurupata vo Pauto vo uruiaro sovara-ia, uvare voa viapau atarike kare toupaveira, ora viapau varao asikauruara, ora viapau voeao kavirupa irara oea kasuraara tokopaiveira orekerovu kavirupasa. 21 Oire vo uva vearopara oavisii toupavere, vo-a vo uva visii varaaro rutu rugorugooara oavisii toupaveira varaore rugoopasa vearopara.*

Osireito-a Aviaviaro Varaua

(Luk 11:34-36)

22ⁿ *“Oiso-ia osireitoarei-a aoa auepa sopaua. Vosa osireiara oavisii roroioara, oire sopaura oavisii rutu tapo roroiovira aviavivira toupave. 23 Ari vosa osireiara oavisii vuriara, oire oisi raga ita sopaura*

^j 6:13 2 Te 3:3 ^k 6:16 Ais 58:5 ^l 6:19 Pro 23:4 ^m 6:20 1 Ti 6:19; 1 Pi 1:4

ⁿ 6:22 Mk 7:22

oavisii rupavira toupave. Eisi osa raga ita oiso vosa vo aviavio visii sopaaro-ia rupavira toupave, oire ra voava rirope rutu vo rupa vearo vovou rakusa.

**Vaiterei Iava Tokipatoarei, Uva Irai Viapau Uvuiparoi Ra Vaiterei
Roaropa Kovopareve
(Luk 16:13)**

24 “Viapau irai uvuiparoi ra aitereipa kovo tokipatoarei vai kovopareve. Ra ita iravure vuri vovoupaaro iravu ragapa vearovira kovopareve vo iravupa reasipaaro. Oire visii vao-ia viapau rutu uvuipatai oiso ra kasi pievira rugoopata vaiterei rutu vo kovoreiarore oiso-ia, Pauto vo kovoaro-a vao, ari monito vo kovoaro-a vao.

**Pautoa-ia Rugorugoopasa Rutu Rera-ia Raripaaro
(Luk 12:22-31)**

25 ° “Eisi osa iava oiso visii tavipaavoi, Opeita rirovira rugorugoopata vo ora visii varaarore aue aioara ora uukoara oavisii varao oara visiipa vearo tou vatepaiveira. Ora varao varoara varaura oavisii oritopasa. Eake-a vao rovopa rutu, tootooa eke aioa vore varaua? Ora eake-a vao rovopa rutu, varaua eke varoa varaua oritopasa? 26 P Oire uva kokio kare kekepataveira oea viapau oiso kukara paupaiveira. Ora viapau oiso aio gurupaiveira, ra vo tovopaive aio gurupa keparo-ia. Ari ita, Aite oavisii ro vova vuvuiua-ia voea aio piepareveira. Easi pasi Aite vo tokiaro visiipa kokio kare vaoro-ia putepaiveira vaopa oa vatepareveira visiipa? 27 q Oire iroutoa vaiei visii iava ira uvuiparoi ra ivaara vai sigusiguvareve ora rera vo tootooaro uvuio, vo rara rirovira rutu rugorugooparo ora rera tootooarore?

28 “Visii vao eakere tuuparare rirovira rutu rugorugoopataveira? Vearovira rutu rugoopata auere kokookoara oara ratau tou ragapaiveira. Ari ita, viapau oiso ora varapa kasivaripapeira ora tuupara vaire taraapaaro. 29 Ari ita, visii tavipaa aue iava King Solomon riro orekerovu rutu-ia pituto ira ora rera raga ora oritoroepa. Uva viapau oiso vearo oritoa vaiaro rera oaiaro oiso osa vao-ia vearoa rutu kokookoa. 30 Iu, isiso kouro toupai varuparo. Oire uva vokipavira vo kouro tateivere vara vikisa tuitui kasi-ia. Uva vara evara okouroa oritopareveira Pauto. Oire uva apeisi-a? Uva viapau uvuiparoi Pauto ra oisi visii tapo oritopareve? Ari ita oiraopavira, viapau oiso uvuivira rutu raripatai rera-ia! 31 Eisi ra opeita rirovira rugorugoopata oiso, Eake vai aiopere, o eake vai-a ukaioviovere, o eakero vai-a ora tuupaviovere? 32 [Ari ita, rupa vovou irara oisi eisi rugorugoopaveira varare varao.] Oara

° 6:25 Sam 55:22 P 6:26 Jop 38:41 q 6:27 Sam 39:5

rutu-ia taraiparoveira Aite oavisii ro vova vuvuiua varao oarapa ruipapataveira. ³³Oire vearovira rutu rugorugoopata, ra vo rugoo-ia tagau rovopata Pauto vo Saraarore rugoo rovopasa ora rera vo ruipaarore tapo. Ra va iava Pauto visii-ia osireoparoverea. Oiso-ia osa iava viapau uvuipatai ra rera vo tokiaropa apotavira toupataverea. ³⁴Eisi osa iava visii viapau uvuipatai ra vo vokiore rugorugoopata vokipavira. Ovokia-ia tavaka uvuivira toupai. Teapi vo vokio iava vo tavakao takuvupata vo vokio iavapa ora vokipavira.

Oearovu Vo Rugorugooroaro Rovirieipa Pitupitu Iava
(Luk 6:37-38, 41-42)

7 ^{1r} “Opeita oirara togapata ikauvira reoara-ia. Uva va-a eva osa Pauto visii tapo ikauvira togareverea visii rovirieioro. ²Uva vo pitupitu-a vao oa purapataveira oearovu-ia oirara voea toga ragapaoro reoara-ia ora voea rovirieipaoro, evo pitupitu purareverea Pauto visii rovirieioro. Vao oa purapataveira oirara-ia voea rovirieipaoro, uva va-a eva oa kareke piereverea Pauto visiipa. ³Eakere koroto kekepaoro rera sisiropari eera araokoara osireiario-ia? E viapau ora vii osireiario-ia evo keposire rugoo rovo asapau? ⁴Keposiu-a evoua vii osireiario-ia. Uva apeisi ragavira uvuipau ra araokoara taviri oiso, Araoko, oiso ruipaparai ra koroto veraa eera vii osireiario-ia? ⁵Uva vii-a eva riro kuuvuto. Viigoa ora vii iava evo keposi vera rovoroi oa vii osireiario tupapai. Oa iava utupavira araokoara osireiario-ia vuravurarivere vearovira ra koro verau.

^{6s} “Oire opeita orekerovu vatepata kaakau karepa varao iava oara tugoropapeira. Vosa oisi voeapa vara iava piepata, oa iava visii sirova utuavere visii aiosa. Opeita vearopara tapo varao aasiara vikipata koie karepa. Teapi vara-ia tasiapave vara uvereapaoro ora vo kare tasiario-ia.

Oirato Uvuiparoi Ra Kasivarivira Variriparo
(Luk 11:9-13)

⁷“Areri variria-ia, ra viipa vaterere oa arepari. Ora taraari, ra va kekeri. Ora rataoa totori, ra viipa karureve Pauto. ^{8t} Voea rutu voeao oea Pautoa-pa variripaave oea orekerovu oupaive. Ora ro ira orekerovure taraapareve, ira vara kekepareve. Ora ro ira rataoa totoreve, irapa karureve Pauto.

⁹“Vosa oviitua vaiaro irai aitetoa vai visii iava, ra irai arepareve oiso purapaoro, Aite, opoa vai ragaipa. Oire ra aveke vai vaterere? ¹⁰Ora vosa aiteto ruvara-ia atari arero, ra rerapa vuriva vai rakoru vai vaterere, raa? ¹¹Eisi osa toupai oiso, Vosa visii vuri irara

^r 7:1 Ro 2:1, 14:10 ^s 7:6 Pro 9:7-8 ^t 7:8 Jer 29:12-13

oaravu vearopara vatevateara vatepata ovii kakaero oavisiipa, uva va-a eva oa iava ro vearotoa rutu Pauto orekerovu vearopara rutu vateparevere pute pievira voeapa oea rerare variripaaveira.

¹² *“Ovovourovu rutupa ruipapata oiso ra vara purapaive oirara visiipa. Oire vo vovouro raga pura rovopata voeapa, uvare va-a vao Reo Taisi rutu vituaro ora vao profet irara vo siposipoaro vituaro.*

Gare Rataovi Tootoopa

(Luk 13:24)

¹³ *“Visii vao-ia koatapatatai gare rataoavi-ia. Ari vao raiva vore opesipa tapi riroa rutu ora riro paraka. Oa sirova utupaaveira riro irara oirara.* ¹⁴ *Ari vao raiva oa riaaro pipigovira toupaveira vavagisia rutu vore Tootoopa ratao-ia. Oire uva kataipa iraravi raga va vao pipigo raiva gaeivereia pasi voa koatasa.*

Visii Vao Ora Vatatopo Iraopata Profet Irarapa Voeao Riro Kuuvu Irara

(Luk 6:43-44, 13:25-27)

¹⁵ *“Oire voeapata vatatopopata riro kuuvu irara profet irara. Oea visii iare uriopaavere sipsip rakariro-ia ora kuvupaoro visii keasa oiso, Vearo pitupitu igei vaaro. Uva oiraopavira rutu vara sovara-ia oiso rutu toupavere osa vavarai kare kaakau kare vo kareo vuri kare.* ¹⁶ *“Uva voea eveipatavere varao iava voea vo kueroaro. Ari ita, viapau uvuipatai ra vearoara vai oupata aioara vai vo evaro iava rokarokapa ovaro.* ¹⁷ *Eisi osa raga vearo ova aio kuero purapaaveira vearopara, ora vao oava vuri kuero purapaaveira vuri ova.* ¹⁸ *Oire vao vearo ova oa viapau uvuipai ra vuri kue vai purave. Ora vosa vao vuri ova oa viapau uvuipai ra vearo kue vai purave.* ¹⁹ *“Oeva toeivere va-ia vikisa tuitui kasi-ia.* ²⁰ *Uva voea eveipatavere varao iava voea vo kueroaro, ra vara iava oiso taraipata voea-ia, Riro kuuvu irara voea-ia profet irara.*

Viapau Vii-ia Taraiparai

²¹ *“Visii rutu vao-ia oirara viapau ra oiso rugorugoopata, Oirara rutu ragai vaisipaoro keerapaaveira oiso, Turaro, Turaro, oisore ra koataave Pauto vo Saraaro-ia. Viapau rutu. Ari voeao raga oea ragai Aitearo vo ruipaaro sirova utupaaveira ro vo vuvuiua, oea raga rera vo Saraaro-ia koataaverea.* ²² *Ari ita, riro irara rutu vo vokio-ia vao oa urioperea utupaua ragaire oiso puraaverea, Turaro, Turaro. Igei-a vao igoa vii vaisiaro sovara-ia Pauto vo reoaro vatepaioveira. Ora oearovu tapo iava vuri tugararo kosi piepaioveira vii vaisiaro raga-ia, uvare riro gorutoa*

¹² **7:12** Ro 13:8-10 ¹³ **7:15** Jer 23:16; Re 16:13 ¹⁴ **7:16** Je 3:12 ¹⁵ **7:19** Jo 15:2, 6
¹⁶ **7:21** Hos 8:2; Ro 2:13

vii. Ora oaravu rutu ravoto kovoro oara tapo purapaioveira. ^{23z} Oire uva vo voki-a eva oa-ia voea taviaverea oiso, Viapau visii-ia taraiparai. Voreta ragai ruvara iava. Visii-a riro vuri pitupituro purapa irara.

Vaitereo Iava Kepa Paupatoarei

(Luk 6:47-49)

^{24a} “Ro ira ragai vo reoaro uvureve ra va sirova uturo, eera-a ira oiso toupaveve, Ira-ia vearo rugorugoo toupai. Oa iava kepa oaro paureva avekeara ivara-ia. ²⁵ Ra vosa kokeva koveopa, ora vosa pirutupe aue uuko, ora vosa kiuvu vusireve goruava, oire vara rutu goruaro evara vo kepa-ia ora iupe, ra viapau oiso kovepe. Aue iava uvare simen votopaoi avekeara-ia vo rasito sovara-ia. ²⁶ Ari vosa ro ira ragai vo reoaro viapau uvureve, ora viapau va sirova uturo, ira oiso toupave, Rera-a eera kokoropato. Ira kepa oaro paureva rogara raga ivara-ia. ²⁷ Uva kokeva urioopa koveoro. Uuko oviro tapo pirutupepa, ora kiuvu tapo vusireva goruava, oire vara rutu evara goruaro vo kepa gugiugiva. Oa iava kove ovoiepa vuri ovoioro.”

Pauto Vo Goruaro Iava Oisoa Siposipopareve

^{28b} Oire uva Jisas vo siposipo opesi pierivoiva, riro irara rutu oirara tavetave iraopaiva vo reo-ia vao rera vaaro. ²⁹ Eake iava? Uvare viapau oiso voeapa siposiporeva osa voeao tarai irara vao-ia Reo Taisi. Ari oiso rutu toupai, Goruava voeapa siposiporeva.

Oirato Porete Piereva Jisas Ira-ia Oisoa Lepra Upia Toupave

(Mak 1:40-44; Luk 5:12-14)

8 ¹ Oire uva pukui iava vararoepa, oa iava riro irara rutu rera sirova utuaepa. ² Uva iravu ira-ia oisoa lepra upia toupave Jisas iare tutuu piereva. Oa iava kotupiuarei rekuoro takuro viropa rera ruvara-ia oiso puraoro, “Turaro. Vosa ruipapau, ra ragai porete pieri.” ³ Uva Jisas rera-ia vavaea taku pieoro oiso puraroepa, “Oiso ruipaparai, ra sisigarueu.” Osa-a eisi osa iava lepra upia opesi ovoiepa. Oa iava sisigarueoepa. ^{4c} Uva Jisas rera tavireva oiso, “Vearovira rutu ora vatatopo iraopauei. Opeita irai taviparivere. Viapau. Ari varaua oara karekesa avapau pris irarapa. Ra tauoa vai purari oiso osa Moses tuariri puraroepa. Oa iava oirara rutu taraiavere oiso, Upia rutu vii iava opesiepa.”

Rom Amiaro Reitoaaro Kovopatoaaro Ira Porete Piereva Jisas

(Luk 7:1-10)

⁵ Vo Jisas Kapaneam urui-ia koataroepa. Uva iravu ami viurupa irara katai vovoto (100) oirara reitoaaro urioroepa rera goruvira rutu aresa.

^z 7:23 Sam 6:8 ^a 7:24 Je 1:22-25 ^b 7:28 Mk 1:22, 6:2; Jo 7:46 ^c 8:4 Lev 14:3-4, 10

⁶“Turaro. Ragai reraaro kovopato upiaparoi. Uva reraei kepa-ia. Ira iava keruara rutu kopiiepa aue-ia kerau upia.” ⁷Uva Jisas rera tavireva oiso, “*Ira porete piesa urioravere rara.*” ⁸^d Oire uva rera ro viurupa irara reitoaaro rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa, “Turaro. Viapau oiso vearoto-a ragai ra ragai vo kepaaro-ia ora kiuu. Ari oiso raga ruipaparai ra vo raga touoro rerare reoreou osa poretero. ⁹Ari ita, ragai tapo ro roeroarovi toupavaovi ira reesiiva kepten rutu ragai tokipasa. Uva ragai raga oearovuva toupavaovi viurupa irara katai vovoto (100), oea ragai roeroarovi ita toupai. Oire uva oiso-ia vosa irai arua voea iava oiso, Avau, ra avaro. Oire ita, iraire keerara oiso, Uriou, ra urioro. Ra ita kovopatoa oaa ragai reraaro tavia oiso, Vao purari, oire oai purareve.” Oiso puraroepa ami reitoaaro. Uva evo reo oa kosi pieva Jisas vo goruaro. ¹⁰Oire uva Jisas varao rutu uvureva rera ruvara-ia. Oa iava rirovira rutu vara-ia rugorugoo iraoparoepa. Uva voea tavireva oea rera sirova utupaaepa oiso, “*Oiraopavira rutu visii tavipaavoi oiso-ia, Viapau oiso irai kekeavora Isrel-ia oiso osa ro-ia amipa irarapa irapato ira-ia oirao pie vovou toupai.*”

¹¹^e “*Oire vo reore rugoopatai oiso, Riro irara oirara oisova uriopaavere uvarovu rutuva vo uvava ravireo kaeparo viroveira ora vova uva rokopareveira. Vo uva aueva Ebrahim pauaverea aioa-ia ora Aisak ora Jekop vo vuvuiua Pauto vo Saraaro-ia.*” ¹²Ari ita, oirara rutu voea Jiu-pa irara rera voeaaro oea reesireva ora rerapa, oea iava oevu kosi piereveva vore rupa tapi voea siguoro ora rera vo tokiaro sovava iava. Oea vurivira gaupaiverea ora voea reuriaro kuripaoro ora voeapa siraopaoro.”

¹³Oire uva Jisas viurupa irara reitoaaro tavireva oiso, “*Kareu vaviopavira. Vii vaoro oirao pie vovou oa oiraopavira karekepere viipa.*” Oa iava vo vuuta raga-ia eva porete ovoiroepa rera kovopatoaaro.

Pita Aigevaaro Iria Porete Piereva Jisas

(Mak 1:29-31; Luk 4:38-39)

¹⁴^f Jisas koataroepa Pita vo kepaaro-ia. Voa Pita aigevaaro kekereva osa voa kukue upia iava urua-ia gerevira toupavea. ¹⁵Oa iava oira vavaearo-ia pitureva. Oire uva kukue upia oira kavu ovoiva. Oa iava voava porete ovoiro Jisas-pa aioara vatatopo ovoieva.

Jisas Oirara Rutu Ora Riakora Porete Piepareva

(Mak 1:32-34; Luk 4:40-41)

¹⁶Uva ovaiaro riro irara rutu oirara ora riakora sipopaiva rera iare Jisas voearo oearoa-ia oisoa vuri tugararo rutu toupave. Oa iava voa voeare reoreoparoepa tugara voea sigupaoro voea vuri tugararo rutu. Uva voea rutu upiapa irara vorevira poretepaepa. ¹⁷^g Uva oisi-a eisi

^d 8:8 Sam 107:20 ^e 8:11 Mal 1:11 ^f 8:14 1 Ko 9:5 ^g 8:17 Ais 53:4

osa vara purapareva vo reo oirao piepaoro oa purareva Pauto Aisaia gisipoaro-ia ro profetato oiso puraoro,
 ‘Era ira upiara rutu vo vavataaro kaereverea vara verapaoro vigei iava.’

Voeao Oea Jisas Sirova Utusa Ruipa Ragapaave
(Luk 9:57-60)

¹⁸ Jisas riro irara oirara kekereva oea ora guriaepa rera kovokovopaoro. Oa iava ora rera voeaaro disaipel tavireva oiso, “Vova iviropaviei vavo varata iare.” ¹⁹ Oire uva iravu riro taraito Reo Taisi-ia urioroepa oiso rerare purasa, “Tisato. Vosa ragaipa ruipapau, oire ra vegei rutu avave vo uruiro iare uvaroare avapau.” ²⁰ Uva Jisas rerare ora rera iavirava oiso puraroepa, “Ari ita, Akau kare vo tavukiroaro toupai uusipa tavukiro rasiuaaro, ora kokio kare oea vo epitaroaro toupai. Ari ropa Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto viapau oiso tavukia vaiei rerapa kukuearo vasepasa.” ²¹ Oa iava iravu disaipelto Jisas tavipareva oiso, “Ragai ava rovoapai aite tova rovosa, eke?” ²² ^h Oa iava Jisas oiso rerare puraroepa, “Eagara, voeaope kopii rugoo irara, oea raga ora tovapaavere osa ragai sirova utuu.”

Jisas Riroto Kiuvu Rite Piereva
(Mak 4:36-41; Luk 8:22-25)

²³ Jisas uvua sovara-ia koataroepa. Oa iava disaipel irara rera sirova utuaepa voa. ²⁴ Oire rirova purepava kiuvuva toko rovu ivara-ia urioopa. Oa iava rirovira rutu uvuoa petopetopaiva toru kouro osa voa Jisas uusiparoepa. ²⁵ Oire uva va-a vao oa iava disaipel urioaepa rera tore piesa oiso puraoro, “Turaro. Igei tauvari! Easi opesipaviei.” ²⁶ ⁱ Uva voeare oiso puraroepa, “E apeisi iava uriripatai? Easi gare visivi raga raripatai ragai-ia.” Uva voava toreroepa purepava kiuvuva rakote pie ovoisa ora uuko ovi vara ruture reoro. ²⁷ Oa iava ora voea raga va-ia tavetavepaoro oiso ora reopaaepa, “Avoeao, eaketo-a irao ro oirato ira gisipoaro uvu ovoivoi vo vatakore kiuvu ora uuko ovi?”

Oiratoarei Iava Aiterea Iava Vuri Tugararo Verareva Jisas
(Mak 5:1-17; Luk 8:26-37)

²⁸ Jisas ovaratavu iava toko rovu-ia pouro viropa vo Gadara vase vaaro. Oire uva voa aitereivu oiratoarei rerava aivarosiva raivaaro aiterea-ia oisoa vuri tugararo tupaive. Oa iava vavaraisiepa tova uruiro-ia uusipaoro. Uva eisi osa iava oisoa oirara ora riakora vo raiva vao viapau oisoa gaepaive vaiterei asavira. ²⁹ ^j Uva rirovira rutu oivepaoro vaiterei iava

^h 8:22 Jo 1:43, 21:19 ⁱ 8:26 Sam 65:7, 89:9 ^j 8:29 Het 11:12; 2 Sml 16:10

keerapaaepa oiso purapaoro, “Vii Pauto Oviitoaaro! Apeisi vai igei piesa uriouei? Vuuta igei vaaro tugura asavira toupavoi ovusa igei rirovira upia piesa vagevagevira uriouei.” ³⁰Ovusa oavu koie ragui tauaivi toupaiva aiopaoro. ³¹Uva voea voeao vuri tugararo goruvira rutu Jisas arepaiva oiso purapaoro, “Vosa igei kosi piepari, ra vavore igei sipori koie ragui sovara-ia.”

³²Uva va-a vao oa iava voea tavireva oiso, “*Avata!*” Uva vaiterei kavuoro koie ragui-ia koatasa avaaepa. Uva voava vo ragui riro varivarivira rutu ikauoro varaaepa oavu-ia ora vikisa vagapa toko rovu sovara-ia. Oa iava voa gisiaepa kopii ovoioro.

³³Uva koie tokipa irara toriiva riro urui-ia kare uviroso. Uva voa tupaoro voeapa siposipopaiva varao iava oara rutu karekeepa vaiterei-ia tapo aiterea-ia oisoa vuri tugararo tupaive. ³⁴^kOire uva oirara rutu voeao vo uruia iava Jisas-va aivarosa avaaepa. Oa iava rera kekeoro rerare oiso puraaepa, “Vova igei vo rasiaro iava avau uvai ragare.”

Jisas Iravu Oirato Porete Piereva Ira-ia Oisoa Kerau Upia Tupaive
(*Mak 2:1-12; Luk 5:17-26*)

9 ¹Jisas uvuoa sovara-ia koataroepa ovaratavu iare vonesa voa vo toko rovu-ia. Uva voava vorevira karero viropa vore rera vo uruiaro torevokoaro-ia. ²^lUva iravu upiapato kaepaoro urioaepa rera iare ira iava keruara rutu kopii epa. Oire uva Jisas rera vurareva peperava uru ivara-ia osa voa gervira tupaive. Oa iava voea varaaro eveioro rari vovouro oiso puraroepa rerare, “*Sopaua oara kavepe viire. Vuria oara vera ovoiaivoi vii iava.*”

³Evo reo uvupaoro voeao tarai irara aue-ia Reo Taisi oiso rugorugoopaepa, Easi ro Pauto toviparevoi.

⁴^mAri ita, vo ovusa Jisas voea varaaro-ia tarairoepa rugorugooara. Oa iava oiso puraroepa voeare, “*Eakere eisi ora visii vovouroaro ragaire vurivira rugorugoopatai?*” ⁵Ari aa vo reo irao-a oa avekatapai rutu ragaipa, ra va-ia oiso purara, Vuria oara vera ovoiaivoi vii iava, eke oiso purara, Toreu ra vokari? ⁶Oa-a vao-ia oa purapaavoivi visiipa ro vearo pieoro. Oire va kekepaoro oiso purapata ragai iavirava, Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto vo goruaro vao-ia oiraopa. Oa-a vao *uvuipai vuriara rutu verapasa oirara iava voeao rasitoo-ia tou irara.*” Oire uva va-a vao oa iava rerare upiapato oiso puraroepa Jisas, “*Toreu, ra uruara kaepaoro kareu vii vo kepaaro iare.*” ⁷Uva oisi-a eisi osa iava avaroepa tore ovoioro rera vo kepaaro iare. ⁸ⁿOa iava oirara rutu va vao kekeoro va-ia tavetave iraopaiva. Uva taraipaaepa oiso, Pauto vo goruaro iava vo karopo vao-ia oa vatereva oirarapa. Oa iava Pauto vaisiario kae pieiva.

^k 8:34 Ap 16:39 ^l 9:2 Ap 23:11 ^m 9:4 Lu 6:8, 9:47, 11:17 ⁿ 9:8 Ap 4:21, 11:18, 21:20

Vo Jisas Matyu-re Keeraroepa
(*Mak 2:13-17; Luk 5:27-32*)

⁹Jisas vokapaoro iravu kekereva osa pauparoepa moni oupa kepa-ia gavman vo kepaaro. Rera vaisiaro Matyu. Oa iava voa rerare oiso puraroepa, “*Matyu, ragai sirova utuu.*” Uva rera sirova utu ovoisa toreroepa.

¹⁰Oire uva kepa-ia toupaveva voa aiooro. Uva voa riro irara rutu takis oupa irara ora riro irara vuri irara oerea rutu rera tapo aiosa urioaepa. Oa iava voea tapo aiopaveva ora rera voeaaro disaipel. ¹¹^o Oire uva Farisi va vao kekeiva. Oa iava disaipelre oiso puraaepa, “Uva apeisi visii reraaro tuvetuvepato voea tapo takis oupa irara ora voeao vuri vovou irara aiopare?”

¹²Uva Jisas vo reo uvuoro oiso puraroepa, “*Voeao upia asa irara viapau oiso ra avapaave ruvarupatoa iare. Viapau. Ari voeao raga oea-ia upiara toupave, oea raga uvuipaai rera iare avapaave ruvarupato.* ¹³^p Visii vao-ia taraia ousa avata vo reo porearo-ia, oreoa Tugoropa Vuku sovara-ia toupaveira oiso, ‘Vaopa reasiparai tauo purapa pitupitu. Ragoa vaopa ruipaparai tauva vatepa pitupitu.’ Oire viapau oiso voeaore keerasa urioraera torevoko vovou irara. Viapau. Ari voeaore keerasa urioraera rupa vovou irara vuri irara, oiso ra ora voea varaaro iava vuriara oaive porea viro.”

Jisas Akepaiva Vo Aio Kavupa Pitupitu Iava
(*Mak 2:18-22; Luk 5:33-39*)

¹⁴Uva vo vuuta-a eva oa-ia Jon voeaaro disaipel urioaepa oiso purasa rerare, “Uva apeisi iava igei rutu vao-ia aio kavupaioveira ora Farisi-pa irara osa vii voeaaro disaipel viapau oisi piepaive?”

¹⁵^q Oa iava Jisas voea tavireva oiso, “*Vosa irai oiratoa vai pitu pie asavira toupaveve vo raga sara irara ruvara-ia, ra viapau oiso vovousopaave aioa purapaoro vao ora ousapa aio. Aue iava uvare utupauavi ora voea iava rera veraivere vo osa riako ouro. Oire ra viapau ita voea tapo sara irara toupaveve. Uva vo vuuta-a eva oa-ia oisoa aio kavupaave taru voea sara irara rerapa siraopaoro, uvare tauaipa voea arova. Osa eisi ragai voeaaro toupavoi. Oa vituaro iava viapau aio kavupaiveira vo ragai tapo tupaoro.*

¹⁶“*Viapau rutu irai uvuiparoi ra ruta vai varoa vai taporeve voava airepa. Vosa oisi pieve, ra ita rutapa karikari piro airepa arova. Ra karia ita riro iraope.* ¹⁷Uva viapau irai uvuipa ra tuariripa rakari vai sovara-ia wain ovi vai airepa vai kuvureve. Vosa oisi piereve, ra meme rakariaro kari piro. Ra wain koko viro ovusa va tapo meme rakari opesi ovoipe. Ari vosa aue

^o 9:11 Ga 2:15 ^p 9:13 Hos 6:6; 1 Ti 1:15 ^q 9:15 Ap 13:2-3, 14:23

raga-ia airepa kuvupaave, ra vearovira raga oriruvira toupave va-ia.” Eisi osa voea vo akearo aatoreva Jon voeaaro disaipel.

**Jisas Reito Jiu Oviivaaro Porete Piereva Ora Iriavu Iria Rera Vaaro-ia
Varoa Pitueva**

(Mak 5:22-43; Luk 8:41-56)

¹⁸Oire uva Jisas vo reo raga vao purareva, ovusa ro reito urioroepa kokoto rekusa rera ruvara-ia. Oa iava oiso puraroepa, “Vo vokio raga-ia oviiva oaa kopiioi. Uva oiso ruipaparai ra uriou oira-ia vavaea tovisa, ra vorevira tooo.” ¹⁹Uva va iava Jisas rera sirova uturoepa ora disaipel irara tapo.

²⁰Uva voa-a evoa uva iriavu riakova toupaveva iria-ia oisoa kekira koveparo vokiara rutu-ia. Uva oisi raga toupaooro katai tau erao (12) ivaro-ia tuguraopa. Oire uva oira o rera isivaaro-ia urioopa varoa vatuario-ia pitusa rera vaaro Jisas. ²¹Uvare ora vovouaro raga-ia oiso rugorugoopaopa, Vosa rera vaaro-ia varoa pitua, ra va iava vearora poreteoro. ²²Oire uva Jisas ora poreroepa oirare oiso purasa, “*Oviiva oaa. Vii iava sopaua varaape kaveoro. Ari vii vaaro oirao pie vovou oa vii ravotovira porete pievoi.*” Uva vo vuutavi raga-ia eva varaa ovoioapa porete ovoiooro.

²³Oa iava Jisas voa vo pouro viropa reito vo kepaaro-ia ovusa pupipaiva ora riroa gau guruko purapaiva oirapa gaupaoro. ²⁴Uva oiso puraroepa Jisas voeare, “*Verata vova. Viapau oiso o kopiioe kakaeva. Iria uusi ragapaai.*” Oa iava rera agesipaiva. ²⁵Oire uva oirara rutu veraiva. Oa iava koataroepa Jisas oira vo tugiario-ia oira vavaeoro-ia pitusa. Oa iava tore ovoioapa. ²⁶Uva vo tavitavi vao vokava voraro vo taere-ia vo rasio-ia.

Jisas Voosito Vaio Vearo Piereva Ora Iravu Vaaruuto

^{27r} Uva voava vo urui kavureva Jisas. Oa iava voosito vaio rera sirova keerapaoro utupasiepa oiso purapaoro, “Vii Jisas vegei aautoaaro, Devit Oviitoaaro. Vegevipa sirau.” ²⁸Oa iava koataroepa oavu-ia kepa. Uva voa vaitereo voosito vaio Jisas iare uriosiepa. Uva vaitereire oiso puraroepa, “*Easi ragai vai-ia raripasiei, oiso ra vao puraa?*” Uva oiso purasiepa, “*Iu, Turaro!*” ²⁹Uva vavaerei tovoreva vaiterei osirearo-ia aarovira oiso puraoro, “*Va-a vao oa reivira karekepere vei vaarova oirao pie vovou.*” ³⁰Oire uva vaitereire osireiara karu piropa. Uva va iava Jisas vaitereipa riro goru reo vatereva oiso puraoro, “*Opeita irai tavipasi vao iava.*” ³¹Oa iava voava kosi virooro rera iava Jisas siposiposa kosisi viropa. Uva voraro rutu viriva vo taereo-ia vo rasia vao.

^r 9:27 Lu 18:38-39

³²Oire uva voava avasieiva, iravu ita sipoiva kapuu gisipoto rera iare ira-ia oisoa vurito tugarato toupaveve. ³³Oa iava rera ro vurito tugarato kosi piereva rera iava. Uva voaviva vorevira reoroepa. Uva va iava vao-ia rirovira rutu tavetave iraopaiva oiso purapaoro, “Viapau rutu oiso oai karekeepa Isrel-ia oiso osa vao-ia.” ³⁴^s Oa iava Farisi oiso ora reopaaepa, “Easi eera tugara kare reitoaaro vo goruaro iava varao purapare ro Jisas.”

Jisas Oirara Rutupa Siraoparoepa

³⁵Uva voava Jisas voraro rutu virireva riropa uruiro-ia ora garepa uruiro-ia Vearo Siposipo kosi piepaoro Pauto vo Saraaro iava. Ora oupiarovu rutu tapo iava voea porete piepareva ora ovovourovu iava raveraveara. ³⁶^t Oire uva voa-a evoa uva oeavu riro irara oirara kekeoro siraoroepa voeapa. Eake iava? Uvare voea varaaro rugorugooara piro piropaepa. Oa iava vurivira rutu toupai va oiso rutu osa sipsip ragui voeao oea viapau tokipatoa vai oaive. ³⁷^u Uva eisi osa iava oiso disaipelre puraroepa, “*Riroara rutu aioara vioroe oara oiso toupai osa oirao pie asa irara vo ragai-ia Jisas. Osa viapau kovopa irara vai vo voea tavitavipasa.*” ³⁸Eisi osa iava uvuipatai ra rore Turaro Pauto variri iraopata ira ruvara-ia toupaveira vo kovo. Ra va iava kovopa irara vai siporeve vo kovo aioaro gurusu.”

Katai Tau Erao (12) Aposel Vaivaisiaro

(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

10 ¹Jisas katai tau eraore keeroepa voea iava oea oisoa rera sirova utupaave aue disaipel, auere voeapa goruaro karutusa vuri tugararo kosi piepasa, ora aue okopiiovu rutu iava voea porete piepasa, ora oaravu rutu raverave vovouro verapasa vova varaura.

²Oire uva voea katai tau erao (12) vaivaisiaro-a voeao aposel irara oiso-ia, rovopato-a ro-ia Saimon, uva ovaisivu-a vao rera raga-ia aue Pita, ora araokoto aue Andru, ora Jems ro Sebedi oviitoaaro, ora ro araokoto Jon. ³Ora Filip, ora Batolomyu, ora Tomas, ora Matyu ro moni oupato, ora Jems Alfias oviitoaaro, ora Tadias. ⁴^v Ora Saimon Selot, ora Judas Iskariot ro ira Jisas kosi piereva keripa irara vavaearo iare.

Jisas Katai Tau Eraopa Aposel Kovo Vateroepa

(Mak 6:7-13; Luk 9:1-15)

⁵^w Oire uva Jisas voea voeao katai tau erao siporeva vao kaepasa Vearo Siposipo. Uva voeapa reo vatereva oiso, “*Visii vao opeita ratau toupa irara iare avapatavere aue Jentael. Ora opeita tapo Sameria uruiro-ia ora*

^s 9:34 Lu 11:15 ^t 9:36 Esi 34:5; Sek 10:2 ^u 9:37 Jo 4:35 ^v 10:4 Jo 13:26; Ap 1:13

^w 10:5 Ap 8:5, 25

kiupatavere. ^{6x} Ari visii vao voeao raga iare Isrel-pa irara avapatai oea opesikoaepa rutu oiso rutu osa sipsip ragui voeao oea opesikopaaveira. ⁷Ari ava iraopatai ra oiso ragavira siposipota, Pauto vo Saraaro vao vova vuvuiua tutuuvoui. ⁸Uva oearovu porete piepatavere upiapa irara, ora oearovu kopiipa irara rutu vorevira tore piepatavere, ora voearo tapo leprapa irara sisigarue piepatavere, ora oearovu iava vuri tugararo tapo kosi piepatavere. Oire vo gору vao oa outavoi oa-ia viapau oiso *voria vai.* *Uva oisi raga ita voea vatetavere akukuvira, ra viapau oiso vori oupata ita va-ia.*

⁹*“Viapau oiso uvuipatai ra moniara vai kaeoro avata vo resipotara oavisii-ia.* ^{10y} Visii vao viapau uvuipatai ra oapara vai-ia pitupaoro tapo avatavere varao vokapa oaparo ora aue kuvupara vai. Ari katakataivira oaraiva avatavere ora aue tasipara aue tapo tooroara. Oire vosa ro ira vearovira rutu kovoparevere, ira aioa vatea ouparevere voeao ruvara-ia oea tauvaparevere, aue iava uvare voea vaaro-a rerare rugoopasa rera tokipaoro.

¹¹*“Vosa visii vao ouruivou-ia rirova uruiro karepata virovere, eke ouruivou garepa uruiro, oire vearovira rutu oirara eveipatavere oiso, Aa ro avuo-a vearo vovouto kovu taraa vovouto. Oire rera tapo touta vo tugurasa uva vo urui arova ita avata.* ¹²Vosa okepavu-ia koatata, oire vearo voki purata oirarava ora riakora voeao vo kepa-ia tou irara. ¹³Vosa vearo vovou irara vai visiiva ora aatopaavere, oire ra voeapa ita kave vovouro oavisii vatepata. Ari vosa viapau visii aatopaive, oire visii iare ita vorevira visii vararo kave vovouro vorepape varao torevokoara. ^{14z} Ora vosa ouruivu iava visiipa reasipaave vo visii uvu arapa ora reasipaave visii tapo paupa arapa, ra voa ita kavuta. Ra kokotoara tovetove rovota auere rasi voare voea vo vuriaro reesipaoro. ¹⁵Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi oiso, Vo vokio vao oa-ia oirara rovirieireverea Pauto, ovokia-ia vo siitoka oa ouverea vo uruireo Sodom ora Gomora urui, ouruirea oisoa vuri pitupitu purapaive vo tuariri. Oa-ia puteverea vo uruio vo vavataaro oa-ia visiipa reasipaave.

Okasipurovu Rutu Karekepere

^{16a} *“Uvuta! Visii sipopaavoi oiso rutu osa sipsip ragui akau kare vuutaaro iare, riro sipsip aio kare. Eisi osa uvuipatai ra kasivarivira rutu rugoo rovopata oiso osa o rakoru riro kasivari rugorugoova, ora oiso osa ro-ia kurue kave vovouto, aiterea vo pitupituarо sirova utupata. [Ra viapau vuri rugorugooro vai purapata.]* ¹⁷Oire vatatopo iraopatavere voearopa oearovu oea visii sipopaivere Kaunsel irara iare, ra visii rovirieipaive visii ragipaoro voea vo keparoaro sovара-ia varao Reo Taisi Uvupa

^x 10:6 Esi 34:5 ^y 10:10 1 Ko 9:7 ^z 10:14 Ap 13:51 ^a 10:16 Ro 16:19

Keparo, Sinagog. ¹⁸ Ari ita, oiso purapaavere, Oari Jisas voeaaro-a evoea. Oa iava oiso visii oupaive vore gavman irara oaive vavaearo-ia, ora vore turaro irara oaive vavaearo iare tapo. Oisore ra voea rutupa ora voeao ratau tou irara tavitavipata ragai vaisiaro iava. ¹⁹ Uva visii kosi piepaiverea kortua iare, ra opeita uriripata oiso rugorugooaoro, Apeisi purapaiei? O Apeisi ragavira vo reo purapai? Viapau. Ari evo vuuta raga-ia visiipa Pauto rera vo rugooaro vateparevere. ²⁰ Ra viapau oiso ora visii orugooaro iava tavita. Viapau. Ari Tugoropatoaaro Aite oavisii ira raga reoreoparovere visii gisipoaro-ia.

²¹ *“Oearovu voearo oea araoko irara oaive oiso vatepaiverea vore gavman vavaearo iare, oiso ra voea kopii piepareve. Ora oearovu oea ovii irara oaive kosi piepaivere gavman vavaearo iare. Ora tapo oiso-ia ovii irara aite irarava ora keripaavere ora aako riako, ra voea vatepaivere gavman vavaearo iare, ra voea kopii piepareve.* ²² ^b Vo vuuta-ia vao riro irara rutu visiire vuri vovou iraopaavere. Eake iava? Uvare ragai vaisiaro-ia toupata. Ari vosa ro ira goruvira rutu Pautoa-ia rugooa tovopareve vo tugurasa Ovoipa Voki-ia, eera-a ira taru ourevere Pauto ora rera vo Saraaro iare. ²³ Ari vosa visii-ia oai puraive vuria vai vo ourui-ia riro urui vai, oire visii vao torioro ita avata ourui iare ita. Ari ita, oiraopavira rutu visii tavipaa, Asi viapau oiso kovoara oavisii potu pietavere vo uruiara rutu-ia varao vo Isrel-ia vo osa Oirato Oviitoaaro ragai vorevira vorera vore rasito.

²⁴ ^c *“Voeao tarai taraapa irara viapau oiso uvuipaa ra tarai vatepatoa-ia putepaive ro voea reraaro. Ora kovopa irara tapo viapau uvuipaa ra reito oaive-ia putepaive.* ²⁵ Vosa tarai taraapato oiso toupareve osa ro-ia tarai vatepato rera reraaro, uva vearopai oisi. Ari vosa kovopato oiso toupareve osa ro reito rera reraaro, uva oisi vearopai ita. Vosa vo vaisio vateive ragaipa visii reitoaaro, *Bielsebul [ovaisio porearo vao oiso purapai, Seten], ra va iava vearovira taraipata oiso, Visii-a ragai voeaaro visiigoa tapo vurivira rutu takaupaivere.*

Opeita Vigei Iavapa Irarapa Uriripata

(Luk 12:2-7)

²⁶ *“Visii vao viapau uvuipatai rutu ra uriripata voeaopa oirara. Ari ita, orekerovu rutu vatauara poeravira karekeperea utupaua. Ora vara rutu varao vatau reoro oara rutu poeravira karekeperea ra vara-ia taraiave oirara.* ²⁷ Vo reo-a vao oa puraavoivi visiipa rupa-ia, oreoa taru vatepatavere vo ravireo-ia roroiavira. Ora vo reo oa ogaoga visivi raga oa uvutavoivi vao-ia, oreoava uvuipatai ra ora reopa tapiro-ia tupaoro vo reo-ia riropavira reopata. ²⁸ ^d Ra visii vao opeita uriripatavere voeaopa oea visii varaaro vuri piepaivere. Ari ita, ra ratarataavira kopiipata osa urauraara oavisii viapau kopiipape.

^b 10:22 Dan 12:12 ^c 10:24 Jo 13:16, 15:20 ^d 10:28 Ais 8:11-13

Viapau. Ari ro raga Pauto irapa uvuipatai ra avivikepata. Ro ira uvuipa ra visii iava varaura rutu ora urauraara oavisii opesi piereve vo vuri tapi.

²⁹“Garetoareivi voripaiveira kokiotoarei katai toea-ia akukutoarei. Ari vosa aite oavisii reasiparo, ra viapau oiso kataitoavi kokioto kove ragaro vore rasito. ³⁰^e Ari ita, visii kukuearo-ia oruara oavisii vieievora Pauto Aite oavisii. ³¹Eisi osa iava viapau uvuipatai ra uriripata vaopa, uvare viapau oiso toupataveira osa kokio kare akuku kare vo Pauto osireiario-ia.

Ro Ira Jisas Vaisiario Iava Tavitaviparo
(Luk 12:8-9)

³²^f “Ro ira ragai vaisiario iava tavitavirovere oirara rutu osireiario-ia, ira iava ita taru taviraverea Aite osireiario-ia ro vo vuvuiua. ³³Ari ro ira ragaire isivaroverea vo oirara rutu osireiario-ia, ragai tapo ita irare isivaraverea vo Aite osireiario-ia.

Vo Jisas Upoa Kareke Piesa Urioroepa
(Luk 12:51-53, 14:26-27)

³⁴“Visii vao viapau oiso ra oiso rugoopata, Ragai vo upo vo rasito opesi piesa urioraera. Viapau. Ora oiso tapo viapau oiso gavaurea vaiva urioraera, ari aue ragava toorio urioraera upo purapasa. ³⁵^g Ari vao purasa urioraera ora keripa pitupitu oiso ra,

‘Ovii irara aite irara tapo ora upopaave. Osa ita ovii riakoro aako riakoro tapo ora upopaave, ovusa vaireo aako riakoro taato riakoro tapo ora upopaave.

³⁶ Ari ita, katai kepa raga-ia oa-ia tou irara ora voeava upoaverea.’

³⁷“Oire vosa irouto aitetoarei ragapa siraoparo, ra viapau ragaipa oisi sirao rovoparo rutu, eerapa ira viapau oiso vaisiaverea oiso, Vatetoa oaa. Ora vosa irouto ovii vavuatareiaro ragapa siraoparo, ra viapau oiso ragaipa sirao rovoparo rutu, eera ita-a ira viapau oiso vaisiaverea oiso, Vatetoa oaa. ³⁸Ari ro ira rera vaaro riro vavata siitoka viapau oiso oureve va kaesa ragai sirova utuoro, eera-a ira viapau vaisiaverea oiso, Vatetoa oaa. ³⁹^h Ari vosa ro ira ora tootooaro ragare taraapareve kovopaoro, ira vaaro tootooa taru opesiperea. Ari ro ira ragai raga-ia rugoopaoro rera vaaro tootooa eakapareve, ira oiraopa tootoo rutu ourevere taru.

Ro Iava Ira Vearoa Voria Ourevere
(Mak 9:41)

⁴⁰ⁱ “Ari ro ira visii vearopareve, eera-a ira ragai tapo vearopare. Ari vosa ro ira ragai tapo vearopareve, ira Pautoa tapo vearopare ro ira ragai

^e 10:30 Ap 27:34 ^f 10:32 Ro 10:9; Re 3:5 ^g 10:35 Mai 7:6 ^h 10:39 Jo 12:25

ⁱ 10:40 Ga 4:14

siporeva. ⁴¹Ari ro ira profetato veaoreve aue iava uvare Pauto reraaro-a, ira voria oueverea oiso rutu osa vao profet irara vo voriaro. Ari vosa ro ira iravu veaoreve torevoko vovouto, aue iava uvare torevoko vovoua rera vaaro oa purapareveira, ira-a eera voria oueverea oiso osa torevoko vovou irara vo voriaro. ^{42^j} Ari vosa irouto voeao *iava ragai voeaaro iravivu vatereve uuokoa rera ukaio pieoro, uvare rera-ia taraiparo oiso, Ro Jisas sirova utuparoveira, oire uva oiraopavira oiso visii tavipaavoi ro iava oirato, Ira vao voria rutu ou iraoreverea taru.*”

Jon Oearovu Disaipel Irara Rera Voeaaro Arureva Jisas Iare
(Luk 7:18-35)

11 ¹Jisas vo reo vatereva kovoara purasa auepa katai tau erao (12) disaipel rera voeaaro. Vao isivaaro iava vo uruio kavuoro avaroepa vo uruiro iare tutuu pie uruiro voa voeapa siposiposa.

²Vo osa Jon tuukepa kepa-ia toupaooro Kraiss vo kovoaro iava uvureva. Oa iava oevu arureva rera voeaaro iava disaipel rera iare Jisas. ³Uva rera-ia pou viropaooro rera akepaiva oiso, “Esa vii-a vao viigoa iava taviroepa Jon oiso, Iravu uriorovere? Eke aa ro-a irare tuepaiei, eke irai raga?”

⁴Oire uva Jisas voea vo reoaro pukooro oiso puraroepa, “*Vorepata Jon tavisava varao iava orekerovu rutu oara uvuta ora vara keketa oiso-ia,*” ^{5^k} Voosi irara vorevira vuraivoi. Ora voeoro oearoa iava kokotoara oisoa kopiipape oea tapo vorevira vokaivoi. Ora voeoro oea-ia lepra upiaaro toupaveira oea tapo sisigarueai. Ora voeoro uvagi irara oea tapo reo uvuai vorevira. Ora voeoro kopii irara rutu oea vorevira tootoopai. Ora voea tapo apota irara oepa Vearo Siposipo puraavoiva, va uvuivoi. ^{6^l} Ari vosa irouto ragai goruvira oirao pieparevere rutu, eera-a ira taru rorupareve!”

⁷Oire uva va iava Jon voeaaro disaipel vorevira kareaeapa ovusa Jisas voea isivaaro iava oirara rutu tavitavireva Jon iava. Oiso puraroepa voea akeoro, “*Eake-a vao kekesa avataera vo raaka tapi vo vokio-ia oa-ia Jon iare avataera? Esa pito isiva-ia aisia va ratesa avataera ovusa kiuvu vaisi vurevureparevora, raa? Viapau. Uvare Jon viapau oiso raveravea vaiva siposipoparevora oiso osa pito isi.*” ⁸Visii vao eake kekesa avataera? Easi pasi irai vaiva oiratoa vai ratepasa avataera osa veaoroa vai-ia kuvuparoera kuvutoa vai? Voeoro iava, pasi, irai oirara oearoa veaopara-ia kuvupaoro kepaara raga sovara-ia toupaveira reipa irara vo keparoooro. ⁹Ari eake irao-a oare avataera? Irai vai profetatoa vai kekesa, eke? Iu. Visii tavipaavoi oiso, Eera profetato Jon ira oearovu rutu-ia putepareveira profet irara. ^{10^m} Aue iava uvare rera iava taviepa Tugoropa Vuku oa-ia oiso puraepa,

^j 10:42 Mt 25:40; Hi 6:10 ^k 11:5 Ais 35:4-6 ^l 11:6 Ro 9:32 ^m 11:10 Mal 3:1

'Uvuta! Ro sipopaavoi reo kaepato. Ira viipa irarovere, eera ira raiva oara vatatoporevere va ravaaoro viipa.'

¹¹ *Visii tavipaa oiraopavira oiso, Jon Baptais kataito ira oirara rutu-ia putereva voeao oea karekeaepe vo rasio-ia. Ari ita, vosa aa ro avuo-a ro ira Pauto vo Saraaro-ia akaipavira toupareve, eera-a ira Jon-ia putepare rei vaisi oupaoro.*

¹² *"Voea riro kasipu irara oea rirovira kaureopaaveira Pauto vo Saraarore, uvare oiso ruipapaaveira ra Pauto vo Saraaro-ia pituive rutu va vuri piepaoro. Voea vo pitupituario vao oa rovoiva rutu vo Jon Baptais vo vokiaro-ia. Uva touvira vo vovou voka piepaivoi vo vokie iare.* ¹³ *Varao voeao rutu profet irara ora vao Reo Taisi Moses vaaro oearoa rutu Pauto vo Saraaro iava oisoa tavitavipaave vo tugurasa Jon Baptais vo vuutaaro-ia.* ¹⁴ *Oire vosa vo reo uvu ruipapata, ra oiso ragavira taraita, Jon eera-a Ilaija, ira vo urioaro iava tavitaviepa vo reo.* ¹⁵ *Ro ira-ia kokito toupareve, oire uvureve!*

¹⁶ *"Uva aa voeao-a voeao oea uvuipaai ra voeao tapo ora areiave vo vokie iavapa irara? Uva voea-a evoea oea oiso toupavoio osa kakae vure, oea paupaai vo uupa tapi okakaerovure keerapaoro.* ¹⁷ *Oiso purapaoro,*

Igei visiipa pupiara-ia pupi ragapaio osa reasipatai roru arapa. Ora vo osa gau guruko tapo pura ragapaio osa reasipatai gau arapa.

¹⁸ *Jon urioarpa aio kavuvira ora viapau ukaioparoepe aue-ia wain ovi vai aue korovo. Oa iava oiso puraaepe, Ira-ia eera tugarato vurito toupare.* ¹⁹ *Oire uva Oirato Oviitoaaro ragai urioarpa oearovu tapo aiopasa ora ukaiopasa. Oa iava oiso purapaaepe, Rera keketa riro aioto ora riro ukaioto riroara-ia aue wain oviro korovo. Eera-a takis oupa irara vatetoaaro ora voeao vuri irara. Ari ita, Pauto vo goruaro-a vegei vo kovoaro vituario ora Jon. Eva-a oa iava vegei vo kovoaro kuearo eveipaivere."*

Siraovira Rutu Ouruirovu-ia Varao Oara Viapau Sopaura Oaive Porepai (Luk 10:13-15)

²⁰ *Oire ouruirovu-ia uva Jisas riroara purareva ravoto kovoro oirara porete piepara. Uva viapau oiso oearovu iava sopaura oaive porepa piropa. Uva vo voki-a vao oa-ia Jisas voeare kasipuroepe oiso puraoro,* ²¹ *° "Siraovira rutu visiipa vao Korasin urui, ora siraovira rutu visiipa Betsaida urui. Vosa ragai oai ravoto kovo vai puraavori Taia uruireipa ora Saidon urui voari rutu tuariri oiso osa vao-ia oa puraavora visii ruvara-ia, oa iava tuariri vuri irara Taia vata ora Saidon vata oearoa rutu vuri varorovi raga-ia tuupaaeri ra vo tuurova gavutara raga ivara-ia paupaave vuri vovouro oaiveva ariipaoro. Uva va-a eva oa iava vo vovouro evara tavario pirori.* ²² *Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi oiso, Vo vokie*

ⁿ 11:15 Re 13:9 ° 11:21 Jna 3:7-8

vao oa-ia oirara rovirieireverea Pauto ovokia-ia vo siitoka oa ouverea vo uruureo Taia ora Saidon urui, oarea-ia puteverea vo tavaka visii vaaro. ^{23p} Ari ita, visii vao Kapaneam vata visiigoa kaeta viroverea vuvuiua iare ora rei vaisipaoro, eke? Viapau. Easi visii oiso vara pieiverea vuri tapire. Vosa ragai oai ravoto kovo vai puraavori Sodom urui-ia voari rutu tuariri oiso osa vao-ia oa puraavora visii ruvara-ia, oire ra vo vokio-ia vearovira toupai Sodom urui. ²⁴ Oiraopavira rutu oiso osa visii tavapaavo oiso, Vo vokio vao oa-ia oirara rovirieireverea Pauto ovokia-ia vo siitoka oa ouverea vo uruio Sodom urui, oa-ia puteverea rutu vo siitoka visii vaaro.”

Ragai Iare Uriota Reareaa Ousa

(Luk 10:21-22)

^{25q} Vo voki-a vao oa-ia Jisas oiso puraroepa, “Aite, vii reipau vo vuvuiua-ia ora vo rasito. Vearovira rutu, uvare varao rutu vatauriva voeao asavira riro tarai irara, oa iava voeaoa vara karekeparivoroa akaipa irara. ²⁶ Iu ita Aite, vii vo ruipaaro oisi raga toupai oiso osa va puraparivoi.

²⁷ “Ragai Aitearo vara rutu vasereva ragai vavaeoro-ia. Uva viapau irai taraipa Oviitoo-ia, ari Aitetoa raga kataito ira raga taraipa ragai-ia. Ora viapau oiso irai taraipa Aitetoa-ia, ari Oviitoo raga ragai taraiparai rera-ia, ora voeao oirara oeapa Aite oaa kareke piesa aueparai.

^{28r} “Oire visii vao raverave vovou irara orekerovu vavataara kaepaoro visiigoa rutu uriota ragai iare ra visii vatea reareaa. ^{29s} Ragai vo siposipoaro-a oiso osa evaova kaepa ova vao oa ragai vutuoaro-ia toupai. Oa outa ra va kaeta vo ora visii vutuoaro-ia, ra ragai ruvara-ia tarai outa. Eake iava? Uvare ragai raga gavaure vovou purapaa vo oirara, uvare ora gare pieparai ragai raga. Auere ra visii vao reareaa outa ora visii varaaro-ia urauraara. ³⁰ Vao kae ova ragai vaaro oa tovopaa visii vutuoaro-ia vearoa rutu, oa-ia visii vutuo piepaavo oa-ia viapau oiso vavataa vaiei. Uva vao rutu-a Vearo Siposipo oa-ia visii kae piepaa varaata.”

Kovo Arapa Tugoropa Pitupitu Sabat-ia

(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

12 ^{1t} Ovokivu-ia Sabat voki utupavira Jisas vokapareva kukara kovo sovara-ia rera voeao tapo disaipel ogoevira toupao. Oa iava vo kovo iava tueaepa aue kukara. Uva vara aioiva voea raga disaipel irara. ² Uva va vao kekeiva Farisi. Oa iava rerare oiso puraapea, “Kekeri vo pitupituo oa purai voeao disaipel oapa tugoropapeira vo vokio Sabat voki.” ^{3u} Uva Jisas voea akereva oiso, “Easi viapau pasi vo

^p 11:23 Ais 14:13 ^q 11:25 1 Ko 1:26-29 ^r 11:28 Jer 31:25 ^s 11:29 1 Pi 2:21

^t 12:1 Diu 23:25 ^u 12:3 1 Sml 21:6

siposipo vieipataveira vao iava osa tuariri rutu Devit ogoevira toureva ora rera voeaaro tapo? ⁴Oa-a vao oa iava Pauto vo kepaaro-ia koataaepa oavu bret aiosa. Oa-ia oisoa Pauto-ia vuurapa vaisi purapaive. Oa iava oisoa tugoropape rutu voeaopa akuku irara raga. Uva oisoa pris irara raga va aiopaive. ⁵Easi pasi viapau vo siposipo vieipataveira oa vo vukuo-ia toupaveira oa-ia Reo Taisi toupaveira vao Moses vaaro? Oa voea oava tavipapeira pris irara oea oisoa Tugoropa Kepa-ia tauo koko vatatopapaive. Uva oisi eisi kovopaaro Sabat vokiro rutu-ia oisoa Reo Taisi-ia tagaupave. Uva va iava viapau vuria vai voea-ia. ⁶Visii tavipaavo oiso, Orugoovuei oa vo rugoo-ia putepaivoi orugooa purapataveira vore Tugoropa Kepa aue Tempel. ⁷ Ari vosa vearovira rutu vo reore rugoo rovota oreoa oiso purapai, ‘Ragai reasiparai auepa tauo, ragoa kaviko vovou ragapa ruipaparai oirara ruvara iava.’ Ra va iava viapau voea-ia kasipua tovopata oea-ia viapau vuria vai. ⁸Easi Oirato Oviitoaaro raga ira uvuiparoi vo oirara rutu vo pitupituroaro rovirieipasa, varao opitupituroa purapaiveira vo Sabat voki-ia.”

Vo Sabat-ia Jisas Vuri Vavaeto Porete Piereva
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹Uva voa vo kavureva Jisas Reo Taisi Uvupa Kepa iare aue Sinagog avaoro voea Jiu vo kepaaro. ¹⁰ Uva voa toupaveira iravu vuri vavaeto ira iava vavae keruepa. Oa iava oearovu oiso vovoupaaepa ra Jisas tavatavaeive. Oa iava rera akeiva oiso, “E vearpai ra Sabat vokiario-ia vo kovo purapape oirara ruvarupaaro, eke?” ¹¹ Oa iava Jisas oiso voeare puraroepa, “Vosa irai visii iava iraiaro sipsip vai rikui vai-ia koveo Sabat voki-ia, ra va iava oiso taraipavio rera-ia, Easi pasi ro viapau oiso sipsip kae pieparoveira vorevira rikui iava, raa?” ¹² Easi viapau sipsip ragui voriaro oirato vo voriaro-ia putepaiveira? Viapau. Oire uva va-a eva oa iava uvuipatai ra oirara tapo

tauvapata Sabat voki-ia Reo Taisi oavisii sirova utupaaro.” ¹³ Oa iava oiso rera tavireva rera ro puko vavaeto, “Vavaea oara irairari va torevokooro.” Uva oisi va piereva. Oa iava oiso pieva osa ovavaevu vearo ovoipaaro. ¹⁴ Uva va-a vao oa iava Farisi voava vo toreoro avaaepa ora reosa, oiso ra rera upoive.

Kovopatoa Rutu Jisas Pautoa-pa

¹⁵Vosa Jisas vo reo-ia vao tarai ovoiroepa, oire va iava voa kavuoro avaroepa. Uva riro irara oirara rera sirova utupaaepa. Uva voa-a vo uva riro irara upiapa irara ravotovira porete piepareva. ¹⁶ Oa iava oiso voea tavipaveira voea vosipaaro, “Opeita vao iava tavipatavere ragai iava

^v 12:7 Hos 6:6 ^w 12:10 Jo 9:16

poeravira.” ¹⁷Eisi osa iava vo reo purareva Pauto profetato gisipoaro-ia Aisaia vao oirao pieoro oa purareva Jisas,

¹⁸ x ‘Ro-ia ragai reraaro kovopato ira ropoavora rera reesioro. Ira kavikopaaveira rutu vovouisi-ia rera-ia rorupaoro. Ira-ia ragai reraaro Tugoropato Uraurato tovo pieaverea. Ira vao kosi pieveve ragai vaaro oirara rovirieipa pitupitu vo ratau tou irarapa.

¹⁹ Eera ira viapau kaureoparoverea ora viapau oiso rirovira keeraparoverea takatovira reopaoro vo raivaro.

²⁰ Aisivu pito isi aisia vikopi. Uva viapau oiso ra vaisi sigu pieveve voava. Iravu wik vuravu iava ira gavagavaruvira rovapa. Oire ra va iava rera viapau oiso roko pieveve rutu. Oire kovopareverea vo toupaooro vo tugurasa uva ovovourovu rutu vo pitupituroaro-ia rera vaaro torevoko pitupitu puteve.

²¹ Uva oearovu osararovu iava ratau tou sararo rera-ia raripaaverea rerare tuepaoro.’

Uva Jisas Vaisiiva Oiso, “Bielsebul Vo Goruaro-ia Kovopareveira”

(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23, 12:10)

²² Uva vo voki-a vao-ia oa-ia iravu sipoiva oirato ira-ia oisoa toupaveve vurito tugarato. Ira iava osireitoarei voosisiepa, ora gisipo tapo rera iava tupao viropa. Oa iava Jisas rera ravotovira porete pieveve. Uva vovevira vurareva ora reoreoroepa tapo. ²³ Oire uva va-a vao oa-ia voeao riro irara tavetave iraopaiva. Oa iava oiso puraaepa, “Easi pasi Devit Oviitoaaro-a ro-ia ira roporeva Pauto, eke?” ²⁴ Uva va iava Farisi va uvuoro oiso puraaepa, “Easi oiso ragavira vao vituaro toupai. Oa vituaro iava tugara vera purapareveira aue vo goruaro iava Bielsebul tugara kare turaroaro.”

²⁵ Ari ita, tuariri tarai rovoroepea voea varaaro-ia rugorugooara. Oa iava voeare oiso puraroepa, “*Vosa oevu oirara oavu katai sara ora roopa pieave, oire ora upoave ra va iava ora opesi pie ovoivave. Ora vosa oevu katai urui iava eke katai kepa iava, ra ora roopa pieave vo sararei puraoro, oire ra ora upoave ra vo urui eva eke vo kepa eva viapau toupave, ora opesi pie ovoivave.*” ²⁶ Ari vosa Seten voeao sigureve ora rera voeaaro tugara kare, oire ra va iava rera vo saraaro pute ovoireve. *Ra apeisi ragavira rera vo saraaro goruvira toupave?* ²⁷ Vosa oiraopavira Bielsebul ragai tauvareve vo tugara kosi piepaoro, oire ra irou voeao oea visii tauvapaiveira vatepaive gorua tugara kosi piepasa? Oire voea evoea visii raga voeaaro oea raga oiso visii vo vovouroaro ratarataa vovouro oavisii oiso kareke pieive, Visii-a vakuvakupaaverea. ²⁸ z Ari ita, vosa Pauto reraaro Uraurato ragaipa gorua vatepareveira, oire ra rera vo goruaro-ia tugara kosi piepaa. Ra va iava oiso taraipata, Pauto vo Saraaro pou pirora visii iare osa viapau va eveitavora.

x 12:18 Ais 42:1-4 y 12:27 Ap 19:13-16 z 12:28 Dan 2:44, 7:14

²⁹“Apeisi-a uvuipa irai oiratoa vai ra riro varivaritoo vai kepaai vaiario-ia koataro vore, ra auero vaiario kavirusa? Easi viapau uvuipai. Ari vosa rera tuuke rovoreve iroiro-ia, oire va iava orekerovu rutu rera varaaro kavirureve.

³⁰“Vosa irouto ro ira viapau oiso ragai tapo kovopareve, ira-a eera ragaire isivapa. Ora vosa irouto ro ira viapau ragai iare oirara gurupareve, uva rera-a eera ira oirara sikasikapareveira ragai arova.

³¹“Uva eisi osa iava visii tavipaavoio oiso, Pauto vuriana rutu verarevere ora orekerovu rutu takau reoro varao oara purapaiveira oirara rutu. Ari vosa ro ira Tugoropato Uraurato takaupareve rera akai piepaoro, eva-a oa-ia viapau Pauto uvuipa ra va verareve rera iava va vao vuria oaro.

³²Vosa ro ira oavu purareve takau reo ragai-ia, oa-ia uvuipa Pauto ra va verareve. Ari vosa ro ira Tugoropato Uraurato takaupareve, oa-ia viapau uvuipa Pauto oiso ra va verareve rera iava. Eva rera vaaro vuria oava toupareverea vo vokio ora vo vokiri utupavira rutu. Viapau va-ia opesia vaii.

Vo Vuri Ova Kuearo Iava Toupai

(Luk 6:43-45)

³³“Vosa vearo ova, oire vo eva kuearo tapo vearovira toupai. Ari vosa vuri ova, oire vo eva kuearo tapo vurivira toupai. Oire ra va iava vearovira vo evarei eveipari oiso, Vearo ova vao oa kuearo oiso toupai, ari vuri ova vao oa kuearo oiso toupai. ³⁴Visii vao-ia rakoru ovii iraraaro. Visiigoa uvuipatai vearo reo purasa, raa? Apeisi ragavira? Uvare vuri irara visii! Eake iava? Uvare eakero epao visii sopaaro-ia evara oara raga visii gisipoaro iava kosipa piroveira. ³⁵Ro vearoto oirato ira sopaaro-ia vearopa rugorugooro toupai. Oire ra oisi raga ita vearo reoro kosi piepareve. Ari ro vurito ira sopaaro-ia vuri rugorugooro toupai. Ra ita oisi raga ita vuri reoro kosi piepareve.

³⁶“Ari ita, oiso visii tavi iraopaa, Varao reoreo akukuro raga oara purapaiveira oirara rutu, oarare Pauto voea rutu akereverea vo vokio-ia oa-ia oirara rutu rovirieireverea. ³⁷Oire uva va-a vao osa ragavira Pauto visii oirara eveipaoro visii rovirieireverea oiso, Vearoto-a ro ari vurito-a ro vara iava varao oara gisipoara oavisii iava kosipapi.”

Vo Oearovu Oirara Jisas Akepaiva Ravotoara Kekepasa

(Mak 8:12; Luk 11:29-32)

³⁸“Uva vo voki-a vao oa-ia tarai irara Reo Taisi-ia oiso puraaepa ora oearovu Farisi-pa irara, “Tisato. Igei oiso ruipapaiei ra oai purari ravotoa vai, ra oai kekeio.”

^a 12:38 1 Ko 1:22

³⁹Oa iava oiso puraroepa, “Oirara voeao vuri irara oirao pie asa irara vo vokio iava oea taraa ragapaiveira oiso, Eake ravoto reesi vai kekeoro oirao pieve? Ari ita, ragai arepata, uva viapau oiso ra visiipa va puraa. Ari vao raga vao oa keketaverea oiso osa piereva Jona ravotovira. ⁴⁰^b Vo tuariri uva Jona vo peva-ia voki toureva ora vo peva-ia rupa riroto atarito sopaaro-ia. Uva eisi osa ragai ro Oirato Oviitoaaro vo peva-ia voki touaverea ora vo peva-ia rupa vo rasito sovara-ia.” Uva Jisas ora rera iava vo reo tavipareva voeapa oiso, ⁴¹^c “Utupaua Pauto oirara rovirieireverea vo vokio-ia oa-ia voeao Niniva kortua-ia toreaverea. Oire ra vo vokio iavapa irara togaive reoara-ia. Eake iava? Uvare Jona vo reoaro uvuiva vao oa-ia voea tavireva. Oa iava sopaura oaive poreiva. Ari ita, vo toupere ro ira Jona-ia putepare vo osa viapau rera vo reoaro uvupata vovouisiro oavisii poresa. ⁴²^d Vo osa vo voki-a vao oa-ia Pauto oirara rovirieireverea ovusa kwin o oisova Siba rovirieia-ia toreoverea. Oire ra voeao vo vokio iavapa irara togaeverea reoara-ia. Eake iava? Uvare oira o kwin tauai rutuva urioopa Solomon vo taraiaro uvusa, uvare riro taraito-a. Ari ita, uva vo touparevoi ro ira Solomon-ia puteparevoi.” [Jisas ora rera raga iava voea tavipareva.]

Vurito Tugarato Voreroepa
(Luk 11:24-26)

⁴³“Vo osa iravu iava kosiro viro ro-ia tugarato rera kavuoro vore avaro raaka tapi vao ora rerapa toua vaire taraasa reareaa taraapaoro. Oire ra taraa ragaparevora. ⁴⁴Oiso puraro, Voreparai vo kepao iare uva tou rovopaavora tuariri. Oire vorero vo kepa kekesa vo rara vo kepa viouive, ra vo kepa-ia viapau irai. ⁴⁵^e Oire uva va-a vao oa-ia oisoa oevu erao vatara tugaru tuvetuvepareve ora rera iare, voeao oea vo vovouroaro vuri vovouro oisoa rera vo vovouroaro-ia putepaive rutu. Oire uva voea rutu tapo koataro vorevira voea tapo toupasa vao. Ra va iava rera vo touaro ro oirato vuri iraope rutu vo touo-ia puteoro oa-ia rera ro rovopato tugarato oisoa rera sopaaro-ia tou rovopareve. Uva oisi raga ita voeao toupavereva vuri irara vo vokio iavapa irara.”

Jisas Aakoaro Ora Rera Araoko Iraraaro Urioaepa Rerare
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

⁴⁶^f Jisas touvira oirara vatepareva reoara osa aakova urioopa ora araoko irara, oisore ra rera tapo ora reoave. Uva ratau toupaiava. ⁴⁷Oa iava iravu rera tavireva oiso, “Aako oara uvuri ora araoko irara oara vo avao ratau torepaai. Oea vii kekesa auempaai.” ⁴⁸Oa iava Jisas rerare oiso

^b 12:40 Jna 1:17 ^c 12:41 Jna 1:2, 3:5 ^d 12:42 1 Kin 10:2 ^e 12:45 2 Pi 2:20-22
^f 12:46 Jo 2:12

puraroepa, “*Trouva aako? Ora irou irara araoko irara oaa?*” ⁴⁹Oire uva ora rera voeaaro-ia disaipel pirooro oiso puraroepa, “*Aako keketa ora araoko irara oaa.*” ⁵⁰^s Vosa irouto Aite vo vovouaro sirova utuparo ro ira vuvuiua-ia toupare, eera araokotoa oaa ora taataava oaa ora aako.”

Vo Toupai Reo Ruu Oiratoa Iava Ro Aio Takuraro Vikipato Varuparo
(*Mak 4:1-9; Luk 8:4-8*)

13 ¹Uva vo voki raga-ia Jisas kepa iava kosiro viropa toko rovu ruvara-ia pausa. ²Uva riro irara rutu oirara ora guraaepa rera ruvara-ia. Oa iava oavu-ia uvua kaero viropa voa pausa ovusa oirara rutu rogaraua-ia torepaaepa. ³Uva riroara rutu reoara purareva voeapa voa aue-ia ovoovo reo. Oa-ia oiso puraroepa voeare, “*Travu iava uvupata ira avaroera wit kokoro vikisa varuparo.*”

⁴“*Uva vikivikiparoera aue wit osa oaravu vo kovepaera raivaaro osa kokio kare voa vara aiopasa uriopaaera.*” ⁵Osa oaravu vo kovepaera avekeara ivara-ia vo uva viapau riroa vai rasia vai toupave. Uva eisi-a osa iava ikavira kova ragapaera. ⁶Vo osa ravireo kaeparo viro vara raverave piesa vara erako pieoro, aue iava uvare viapau vavurupara vai vara piepaivora vara wit kovaro. Oa iava kopiipaera. ⁷Ari oaravu vo kovepaera kokopa kouro sovara-ia varao rokarokapara. Oa iava vara ururao papatapaivora rokarokapa kouro vara ruupasa. ⁸Vo osa oaravu wicara vo kovepaera vearo rasi-ia, uva voa rirovira rutu wicara kuepaera oiso, oaravu katai vovoto (100) kuero, ari oaravu katai vatara tau (60) kuero, ari oaravu vo peva tau (30) kuero. ⁹Vosa irai-ia kokitua vai karuvira toupave, vearopai ra va uvureve, uvare uvupatoa ita kokito.”

Jisas Vo Pitupituario Vo Reo Ruuro Purapasa
(*Mak 4:10-12; Luk 8:9-10*)

¹⁰Uva disaipel irara rera voeaaro urioaepa oiso purasa rerare, “*Eakere reo ruuro purapariveira voeare?*” ¹¹Oa iava voeare oiso puraroepa, “*Ari ita, Pauto visii kareke pierevora aue iava vatau reoro vituario varao Pauto vo Saraaro-ia oara toupaveira. Ari voeao, viapau.*” ¹²Vosa iravu orekerovu-ia pitupareve. Ra ita Pauto oaravu ita vatereve, ra riroara rutu pura piro rerapa. Ari vosa ro ira oaravu-ia garearavi pitupareve oara evara opesi ovoiperea rera arova. ¹³^h Ari ita, ragai reo ruu vituario iava voeapa oiso ragavira puraparai. Uva vura ragapaivo osa viapau vo reo vituario eveipaivo. Ora va uru pie ragapaivo osa viapau va-ia taraipai. ¹⁴ⁱ Oire voea-a evoea oea-ia vo reo oirao pievira karekepai oa purareva Aisaia profetato oiso puraoro,

‘Visii vao reoara uvu ragapata oa iava viapau taraipatai vara vituario-ia. Vara vura ragapata uva viapau orekevu avu vai eveipatavoi.

^s 12:50 Jo 15:14 ^h 13:13 Jer 5:21 ⁱ 13:14 Ais 6:9-10

15^j *Aue iava uvare voea ita iava rugorugooara vavagisiepa ora kokiara voea iava uvagiepa, uvare voea raga ora uvagi pieaepa. Ora osireiara oaive voea iava aauepa, uvare voea raga ora voosi pieaepa. Aue vituaro vosa viapau oisi eisi ragavira toupai, ra va iava vearovira vurapai ora voea varaaro iava osireiara. Ora vearovira tapo uvupai voea varaaro iava kokiara vo rara tapo voea vaaro rugorugooara karuvira toupai. Ra va iava ragai iare ora goripaave, ra voea porete piepa vorevira.*

16 *“Ari ita, visii vao rorupata, uvare visii varaaro osireiara uvupai orekerovu kekepa, ora kokiara visii varaaro uvupai oreorovu uvupasa. 17^k Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaa oiso, Tuariri riro irara profet irara ora oarovu torevoko irara oea oiso ruipapaave orekerovu Pauto vo Saraaro iava vara kekepa, ra va iava viapau vara kekepa vara oara kekepatavoi vo vokio. Ora varapa ruipapaave vara uvupasa vara reora raga ita viapau vara uvupai, vara-ia oara oupatavoi ragai ruvara-ia vo vokio.*

Reo Ruu Vituaro Aviavi Piereva Jisas Aue Iava Ro

Aio Takuraro Vikipato

(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

18 *“Visii uvuta ro iava oirato ira-ia reo ruu vituaro toupai aue iava wit takuraro vara oara vikiparevora varuparo. 19 Oire vo osa oiso oirara rutu voea vo Pauto vo Saraaro-ia reora rutu oiso uvupai, ra viapau roroipaave vara-ia. Uva va-a eva oa-ia oiso toupai osa takuraro kove ragapapeira raivaro. Oire ra Seten ikaureve vo takuraro verasa vara oara oiso pau ragapareve Pauto voea sopaaro-ia. 20 Uva oaravu wit takuraro kovepaepa vo uva rirovira toupai avekeara. Oa oiso toupai, Ro ira ikavira Pauto vo Saraaro iava vo reo uvureve, ra va iava rorupareve rutu. 21 Osa viapau rera sopaaro-ia oriruvira toupai vo reo oa uvupareve. Oreoa oiso toupai osa ikopito ro ira viapau avekeara rutu-ia goruvira pitupare rokopaoro. Oire utupauavi oarovu Pauto vo reoro tekipasa opitupiturovu purapai ro oirato vuri piepaoro. Oa iava rera vaaro rari vuku viapau uvupai ra gorupe vo osa va kavureve. 22^l Oire vo osa oaravu wit takuraro kovepaepa vo uva kokopa kouro toupai uva va-a eva oiso ragavira toupai, Ro ira Pauto vo reoro uvu ragareve varaore rirovira vovousopaoro vo rasio-ia oiso osa vara orekerovu varaura oritopasa ora auero moniara. Uva vara-a evara oara oiso Pauto vo reoro vuri piepave vo rera sopaaro-ia, ra viapau aio kue vai rera-ia karekepe. 23 Ari vao wit oa kovepe vo veoro rasia oa oiso toupai, Ro ira reo uvuro vo rara rerapa aviavive, oire ra vare rugoopaoro. Oa iava rerapa*

^j 13:15 Hi 5:11 ^k 13:17 Hi 11:13 ^l 13:22 Ro 12:2; 2 Ko 4:4

kuepe oiso, katai vovoto (100), ora katai vatara tau (60), ora vo peva tau (30).”

Reo Ruu Aue Iava Isiso Kou Vuri Kou Vao Oa Karekepapeira Varuparo

²⁴ Oire uva Jisas oavu reo ruu vatereva ita voeapa oa-ia oiso puraroepa, *“Pauto vo Saraaro oa oiso toupai, Iravu oirato vearo takuraro wit takuraro vikipareva varuparo vo rera voaro.* ²⁵ Ari ita, vo osa oirara rutu uusiave osa rera ro keripato urioro. Oire ra vuri takuraro isiso takuraro vikireve wit takuraro sovara-ia. Oa iava vorero. ²⁶ Oire uva wit kovo kovaepa. Oa iava kuesa auempaepa. Uva vuriva isiso kekeiva vo kovo sovara-ia. ²⁷ Oa iava kovopa irara avaaepa ro iare ira vo kovoaro-a. Uva rerare oiso puraaepa, Turaro. Igei oiso rugoopaiei, Vearoara rutu wit takuraro vikirivora varuparo. Uva eake iava vuri kou isiso kou karekei?

²⁸ *“Oire uva oiso voeare puraroepa, Easi keripatoa va-ia eera ira eisi evo kovo pierevo. Oa iava kovopa irara oiso rerare puraaepa, Uva apeisi vovoupau? Ra avai oira aruosa eira vuriva isiso?”* ²⁹ Uva voeare oiso puraroepa, Viapau. Teapi aruopaoro isiso kou vuri kou sovara-ia wit tapo tatepata. ³⁰ Vairei rutu eakata, ra vairei rutu riroere vo tugurasa uva vairei kuearo tokopere. Oire ra visii tavia visiigoa vo kovoaro-a. Ra oira vuriva isiso guru rovtavere oira tutuukeoro vo tuukero kasisa. Oa isivaaro iava wit kuearo gurutavere ragai vo kepaaro-ia aio orirupa kepa.”

Vo Toupai Mastet Kuearo Iava Ora Yis Reo Ruu

(Mak 4:30-32; Luk 13:18-21)

³¹ Jisas voea vatereva oavu reo ruu oa-ia oiso puraroepa, *“Sara vao Pauto vaaro oa oiso rutu toupaveira, Oavu aioa oa oiso vaisipaveira, mastet. Uva iravu oirato oaravu oureva vara pausa rera vo kovoaro-ia va kuearo iava.*

³² Gare isivi rutu aisia-ia putepaveira orekerovu rutu kuearo. Uva vosa kovape, ra kovaoro ipape, ra vara rutu-ia puteve evaoara riropavira rutu rao puraoro. Ra virata kokioro uriopaave epitapasa voa.”

³³ Oire uva oavu ita kosi piereva reo ruu voeapa oa-ia oiso puraroepa, *“Vao Sara Pauto vaaro oa oiso rutu toupaveira osa yis. Vosa iriavu riakova va oueve va tapo uveresa aue tapo plaua, oire va iava va vao plaua kae piro riropaoro.”*

Jisas Tavitaviparoepa Reo Ruu Raga-ia

(Mak 4:33-34)

³⁴ Vo reoro rutu varao oara-ia Jisas voeapa oirara rutu oiso siposipopareva ruuvira. Uva viapau oiso oai-ia voeapa aviavi pievira

^m 13:24 Lu 13:18-20 ⁿ 13:31 Mai 4:1 ^o 13:32 Esi 17:23 ^p 13:33 Ga 5:9

taviparoepa. Ari ruuvira raga voeapa siposipopareva. ³⁵ ^q Uva eisi-a osa vo reoa vao oa iava siposiporeva voeapa vo reo oirao piesa oa vatereva profetato. Oa-ia oiso puraroepa,

‘Ragai gisipo karuavere ruuvira reoro. Ora vo reoro iava taviravere vatau reoro, oreoroa oisoa toupaive vova vo rasio rovoaro.’

Reo Ruu Vituaro Aviavi Piereva Jisas Vuri Kou Iava Isiso Kou

³⁶ Oire uva Jisas voea arova oirara avaroepa kepa iare. Oa iava voa rera iare rera voeaaro disaipel irara utuaepa oiso rerare purasa, “Igei taviri vao iava reo ruu aue iava isiso kou vao oa karekeepa vo varuparo. Va vituaro kosi pieri igeipa.”

³⁷ Uva voea vo reoro pukooro Jisas oiso puraroepa, “*Ro oirato ira vearo takuraro vikireva eera-a Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto.* ³⁸ ^r Uva va-a vao kovoa vo-ia rasitua rutu-ia. Ari aue-ia vao-ia wit takuraro kuearo, voeao oirara oea Pauto vo Saraaro sovara-ia toupaiveira. Uva isiso vuriva oiso osa oearovu vuri irara Seten voeaaro. ³⁹ ^s Eera ro-ia keripato ira oisoa isiso takuraro vikipareve, ira-a vuriara aue Seten. Oire uva vo voki-a vao-ia aio kovo aioaro gurupa voki, vao-ia ovoioapa vuuta oa-ia aioara guruiverea voeao-ia purapurapa irara ensel. ⁴⁰ Ovokia-ia taru vuriva isiso guruiverea oira vikisa tuituia-ia. Eisi raga osa pieiverea Ovoioapa Vuuta-ia vao vo rasitua-ia. ⁴¹ Uva Oirato Oviitoaaro *enselpa irara siporeverea ora rera voeaaro. Ra orekerovu rutu ouive varao oara oirara oirao pie vovouroaro vuri piepaiveira ora voeao tapo oirara oearoa vuri pitupituro purapaiveira. Oea vova veraiverea Pauto vo Saraaro-ia.* ⁴² Uva vo voea vikiiverea riroa-ia tuitui kasi. Uva vo kasi-a vao-ia tuitui kasi oa-ia vurivira gaupaiverea siraovira ora reuriara oaive kuripaoro. ⁴³ Oire uva vo voki-a vao oa-ia voeao Pauto voeaaro oirara torevoko irara sisikorepaiverea aviavipaoro oiso rutu roropaoro osa ravireo vo Aiteto oaive vo Saraaro sovara-ia. Ari ita, ro ira-ia kokito toupareve oire vo siposipo orirureve.

Reo Ruu Ro Iava Oirato Ira Moni Bokis Kekereva

⁴⁴ ^t “*Vao-ia Pauto vo Saraaro oa oiso rutu toupaiveira osa moni bokis vao oa oisoa vataupape varuparo kovoa-ia. Uva iravu va kekereva. Oa iava va vataureva ita vorevira. Uva va-ia rorupaoro kareroepa oaravu rutu-ia moni ousa ora rera varaaro. Uva vara voriiava rera ruvara-ia. Oa iava vo moni-ia vo rasi vorireva ora rerapa.*

Reo Ruu Vao-ia Aue Iava Aasi Isi Riro Vori Isi Rutu

⁴⁵ “*Vao-ia Pauto vo Saraaro oa oiso rutu toupaiveira osa ro iravu oirato ira oisoa aasi isirore taraapareve vaisiro voripasa.* ⁴⁶ Oire uva aisivu

^q 13:35 Sam 78:2; Ro 16:25-26 ^r 13:38 Jo 8:44 ^s 13:39 Re 14:15 ^t 13:44 Ais 55:1

kekereva vearo isi rutu. Oa iava orekerovu rutu-ia ora rera varaaro monia ousa avaroepa. Oa iava vaisi vorireva vaisio vearo isi rutu aasi isi.

Reo Ruu Kuverava Iava

⁴⁷u “Pauto vo Saraaro oa oiso rutu toupaveira osa kuverava o iria oisoa vikipaive toko rovu-ia. Oire ra oira-ia osasararovu rutu kuverapaive aue atari. ⁴⁸Oire vosa agasio kuverava, ra oira ivuoro oira vera pieive. Ra pauave vearopa kare rovirieisa voea guruoro atari kare. Ra vo kareo tovoive vearopa kare vo pekuri-ia vo kareo vuri kare vikipaoro. ⁴⁹Eisi osa toupai vao-ia *Ovoioapa Vuuta osa pieiverea vo rasio-ia voeao enselpa irara. Oea urioaverea vearopa irara sovara iava vuri irara roporopopaoro* ⁵⁰voea vikipasa tuitui kasi-ia. Oire uva voa-a evoa uva vurivira siraopaaverea gaupaoro ora reuri oaive raga kuripaoro.”

Oirato Ro Ira Airepara Ora Rutaara Oupareveira

⁵¹Uva Jisas oiso voea akereva, “Asi visii vai taraipatai varao vituaro-ia reoara?” Uva oiso rera taviiva, “Iu.” ⁵²Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, “Oire vo osa voea voeao tarai irara Reo Taisi-ia vao Moses vaaro oea uvuipaai ra Pauto vo Saraaro-ia tapo tarai oupaave. Oea oiso toupaiivoi osa ro ira kepa tokipareve rera vaaro kotokoto gurupa kepa. Oire ra voa koataro oaravu ousa airepara ora rutaara, ra vara rutu kosi piereve.”

Vo Jisas-re Isivaaepa Nasaret Vata

(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³v Oire uva Jisas reo ruuro pura rovorevoiva, vo urui kavuoro avaroepa. ⁵⁴Uva voare avaroepa vo ora rera vo taerearo rutu-ia voa Pauto vo reoaro vatesa oirarapa Reo Taisi Uvupa Kepa Sinagog. Uva va-a vao oa iava ora sitaaepa. Oa iava rirovira tavetave iraopaiva oiso purapaoro, “Vo tarairo-ia ora varao ravotoara, ovu irao vara ourevorao rera ro-ia? ⁵⁵w Esa kepa paupatoa avu oviitoaaro-a ro-ia, eke? Easi viapau oiso Maria oviitoaaro-a ro-ia? Ora viapau oiso rera araoko iraraaro-a voeao-ia, Jems vase ora Josep, ora Saimon, ora Judas evoea? ⁵⁶Ora vairo taataa riako rutu airoa vigei tapo toupaveira? Oire uva ovu rutu-a vo uva varao ou iraorevorao?” ⁵⁷Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, “Ari ita, profetatoapa avivikepaaveira vo uruiara rutu. Ari vo ora rera vo uruiaro rutu uva viapau avivikea vaiei rerapa ora vo rera vo kepaoro rutu-ia.” ⁵⁸Uva va-a vao oa iava viapau uvuiparoepa ra riroara vai rutu purareve ravotoara vai vo urui-ia vao rera vaaro. Aue iava uvare viapau rerapa avivikepaapea ora oisoa rera vo reoroaro roeroaropaive.

^u 13:47 Mt 22:10 ^v 13:53 Mt 7:28 ^w 13:55 Jo 6:42

Jon Baptais Kopiiopepa*(Mak 6:14-29; Luk 3:19-20, 9:7-9)*

14 ¹Oire uva vo vuuta-a vao oa-ia Herot ro Galili vata turaroaro Jisas iava uvureva. ²Oa iava ora rera voeaaro kovopa irara tavireva oiso, “Jon Baptais eera ira tova tapi iava toreroi ravotopa goru ouoro.” Oire oiso-ia osa ragavira iava Jon-ia rugooroepa. Aue vituaro iava uvare ³⁻⁵* Herot ira Herodias ouveva rera araokotoaaro Filip vatuavaaro. Iriapa oisoa Herot-re oiso puraparo Jon, “Viapau uvuipai ra araokotoara riakovaaro ouri. Viapau oisi torevokopapeira.” Oa iava Herot Jon-ia rovorovosiparoepa, oiso ra rera uporeve. Uva aue ragapa uririparo Jiu-pa irara, oa iava viapau voa rera uporeva. Aue iava uvare voeao Jiu-pa irara oiso rugorugooapaepa, Profetato ro-ia Jon. Oa iava Herot Jon raureva rera tuukesa sen iro-ia. Uva rera tovoreva tuukepa kepa-ia.

⁶Oire uva vo voki-a vao oa-ia Herot kavaueva aakova ovokia-ia aioa purareva vo voki-a rugorugooro vao oa-ia rera kavaueva. Uva oearovu rutu tapo pauroepa vo aio-ia vao-ia. Uva vo aio aiopaiva osa Herodias oviivaaro urioopa vearovira rekurekusa raurupaaro voea rutu osireiario-ia. Oa iava oira vurapaaro rirovira Herot rorupareva rutu ovusa rekurekupaeva. ⁷Uva reo ovoi purareva oirare oiso puraoro, “Vosa eakepa ruipapau, oire ragai taviri, ra vii vatea oai.” ⁸Uva aakova Herodias oirapa orugoovu vateeva oa-ia oiso puraopa, “Jon Baptais kukuearo tokopari. Ra ragaipa oira toвори tauo vai-ia.”

⁹Uva eisi-a osa puraioiva, King Herot sopaaro vavataroepa. Oire uva vorevira vo reore rugorugooroepa ita oa purareva voea osireiario-ia oiso puraoro, “Vosa eakepa ruipapau, oire ragai taviri, ra vii vatea oai.” Oa iava oira vo rugooaro iava pura ovoi piropa. ¹⁰Oa iava iravu arureva tuukepa kepa iare Jon Baptais kukuearo tokosa. ¹¹Uva rera kukuearo sipoiva iriavu-ia tauo. Uva oira vateiva o tavauruva vo koko. Oa iava vo koko siposa avaopa aakovapa. ¹²Uva voeao Jon voeaaro disaipel oea urioaepa varaua ousa rera iava voua tovasa. Uva rera tovaivoiva Jon, avaaepa Jisas tavisia.

Jisas Ravoto Aio Purareva Vo Vavae Tukupa (5,000) Aue Oira*(Mak 6:31-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-13)*

¹³Jisas vo reo uvurevoiva, vo uruio kavuoro avaroepa oavu-ia uvuoa ipasa uvavure avasa kuvau tapi uva viapau oirara vai toupave. Rera raga voare avaroepa. Oire uva rera iava uvuoro oirara rutu uruiara oaive kavuoro rogaraua-ia utuaepa toko rovu sirova rera iare. ¹⁴Uva voava Jisas veraro viropa. Oa iava riro irara rutu kekereva oirara. Uva

* 14:4 Lev 18:16, 20:21

voeapa siraoroepa. Oa iava voea iava oearovu upiapa irara porete piereva ravotovira.

¹⁵Uva vokiarovi rera voeaaro disaipel urioaepa rera iare oiso purasa, “Kuvau tapi-a vo-ia uva viapau oirara vai toupaveira. Uva apeisi viapau voeao arupari, ra avaave aioara vai vorisa ora voeapa voraro uruiara vo vutavio-ia? Teapi ogoevira voeare vokipe.” ¹⁶Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, “*Eake iraore avaavere? Visii raga voea vateta aioara vai.*” ¹⁷Uva oiso puraaepa rerare, “Viapau oiso igei aioa vaiei vo-ia. Ari vo vavaevi raga aue bret oava toupao ora kataitoarei atari.” ¹⁸Uva voeare oiso puraroepa, “*Varaviva uriota vore ragai iare.*”

¹⁹^y Uva oirara tavireva ora riakora oiso, “*Pauta evoa isiso kou ivara-ia.*” Oa iava vo vavae oureva breteara ora ataritoarei. Uva vara-ia pitupaoro vuvuiua-ia vurareva vearo vaisi puraoro. Oa iava breteara rekarekareva disaipel vatesa. Uva oirara vatevateiva vara. ²⁰Voea rutu aioiva, oa iava vukuaepa. Oire uva ururukoara guruguruiva varao oara arova vukuaepa. Uva oisi raga disaipel irara katai tau erao (12) agasi pieiva aue pekuri. ²¹Uva voea voeao oirara oea rutu vo aio aioiva vao vo vavae tuku rutu (5,000). Ari ita, viapau riakora vieiiva ora kakae vure.

Jisas Toko Rovu Ivava-ia Vokapareva

(Mak 6:45-52; Jon 6:15-21)

²²Uva Jisas rera voeaaro disaipel tavireva oiso, “*Uvuoa-ia irata vavo oisore ivirova varata toko rovu iava.*” Oire uva oiso ruipaparoepa ra oirara ruture koruro, ra voreave kareoro uruiara oaive iare. ²³^z Uva rera raga oavu-ia pukuia-ia iparoepa voa varirisa. Oire uva voa toupaveva osa rerare ovaiaepa. ²⁴Osa tauai rutu avaaepa uvuoa-ia disaipel irara raga. Oa iava vo rovu toko rovu vuruvuruaro rutu-ia ora tovoaepa. Uva voa riroto kiuvu voeare vusireva. Oa iava toruva uvuoa sisiputapaeva voa voeava. ²⁵Uva avipaepa ovusa Jisas voea iare uturoepa toko rovu ivara-ia vokapaoro voea ruvara-ia pou virosa, ovusa ravireo kae viro asavira toupaveva. ²⁶Oa iava rera tueiva osa vokapaoro urioparoepa toko rovu ivara-ia voea iare disaipel. Uva rirovira rutu rikerikepaoro oivepaoro uriripaepa rera asavira. Oa iava oiso puraaepa, “*Avoeao, asi tugarato-a ro!*” ²⁷Uva ikauvira Jisas voeare oiso puraroepa, “*Opeita uriri ragapata. Sopaura oavisii goru pieta. Easi ragai-a vao ragoa uturai.*”

²⁸Uva Pita rerare oiso puraroepa, “*Vosa vii-a vao Turaro, oire ragaire keerau. Ra vii iare oisi eisi vokaoro uriora vo vao ivara-ia rovua.*” ²⁹Uva Jisas oiso puraroepa, “*Uriou.*” Oa iava Pita uvuoa iava rere ovoiro voka rovoaroepa uuko rovu ivara-ia Jisas iare. ³⁰Uva kiuvu sovooro uririroepa. Oa iava roko rovosa auepaoro osa oiso puraroepa, “*Turaro! Ragai-ia pituri!*”

^y 14:19 1 Sml 9:13; Lu 24:30 ^z 14:23 Lu 6:12

³¹Oire ikauvira Jisas vavaea tovoreva Pita-ia pituoro. Uva oiso puraroepa, “*Gareavi raga-a eva raria oava touparivoi. Eakere vo rugorugoorei rutuva toupari?*” ³²Oire uva voava kaesi viropa uvuoa iare osa kiuvu rakote ovoiroepa. ³³^a Osa voeao oea uvuoa-ia toupaiava oea oiso purapaaepa rera-ia vuurapa vaisi purapaoro, “Oiraopatoa rutu vii Pauto Oviitooaro.”

Jisas Riro Irara Upiapa Irara Porete Piereva Genesaret Urui-ia
(Mak 6:53-56)

³⁴Uva toko rovu ivirooro rereiva Genesaret iare. ³⁵Uva voea voeao voava vo-ia rera eveiiva oiso, Eari Jisas-a ro-ia. Oa iava reo vikiaepa uruiara rutu iare varao Genesaret taere sovara-ia. Oa iava upiapa irara rutu sipoiva rera iare. ³⁶^b Osa iava rirovira rutu rerare oiso purapaaepa, “Jisas, igeipa vaseri eera iava kuvupato, ra rera raga vatuario-ia pitupaoro poretepaio.” Uva va iava oisi voeapa rera iava ora vaseroiva, rera vatuario-ia pitupaoro porete ovoipaaepa voea rutu.

Pauto Vo Siposipoaro Aao Irara Vo Siposiporoaro-ia Putepaiveira
(Mak 7:1-13)

15 ¹Oire uva vo vuuta-a vao oa-ia Farisi ora oearovu Reo Taisiro-ia tarai irara oea Jerusalem iava urioaepa Jisas iare. Uva oiso puraaepa, ²“Apeisi iava voeao disaipel Reo Taisi-ia tagau iraopaiveira vigei aao iraraaro varaaro? Aue-ia vosa aiosa auepaave, ra viapau oiso vavaeara sisu rovoave Tugoropa Reo Taisi sirova utupaoro.”

³Oa iava Jisas voea vo reoaro pukooro oiso puraroepa, “*Apeisi ragavira iava ora visii raga vo pitupituroaro sirova utupataveira Pauto vaaro-ia tagaupaoro Reo Taisi?*” ⁴^c Pauto oiso puraroepa, ‘Aitetoarei oarapa ora aakoara ora avivikepau. Ari vosa ro ira aitetoarei takaupareve, eera-a ira kopii pieivere oearovu.’ ⁵⁻⁶^d Uva visii oiso purapataveira oirara siposipopaoro, Aako ora aite viapau uvuiparai ra vei vatea varao vei tauvapasa. Uvare vara rutu varao vate rovoavora Pautoa-pa. *Vosa eisi oirara tavitavipata oiso, Eagara, uvuipatai ra oisi eisi aite irara oavisii piepata. Oire eva-a oa-ia Pauto vaaro Reo Taisi akaipa piepatavere visii vo pitupituroaro rigaoro ora visii iare.* ⁷^e Visii vao-ia riro ratarataa vovou irara, visiigoa reesireva Aisaia vearovira rutu oiso puraoro,

⁸ *‘Voea rutu ragai vaisiaro kae pie ragapai gisipoara raga iava osa voea sopaaro tauaipai rutu ragaipa.*

^a 14:33 Sam 2:7; Ap 8:37; Ro 1:4 ^b 14:36 Mt 9:20; Mk 3:10 ^c 15:4 Eks 20:12; Diu 5:16

^d 15:5 Eks 21:17 ^e 15:7 Ais 29:13

^{9f} *Oea oirara varaaro reo goruro iava tavipaaveira. Uva viapau oiso vo reo-a eva Pauto vaaro. Eisi osa iava ragai-ia vuurapa vaisi pura ragapaaveira.’ ”*

Varao Oara Oirara Vuri Piepaaveira
(Mak 7:14-23)

¹⁰ Oire uva Jisas oirara ruture keeraroepa ora rera iare. Uva oiso puraroepa voeare, “*Visii uvuta vearovira rutu, ra vare rugoopata.* ¹¹ Viapau oiso vao oa aiopare oirato oa rera sopaaro vuri piepaivoi. Ari varao-a oara rera sopaaro iava kosipa piroi, evara oara oirato vuri piepaivoi.”

¹² Uva vo voki-a vao oa-ia urioaepa disaipel rera tavisa oiso, “Farisi vii vo reoaro uvuivo. Oa iava vuri vovoupai. E pasi va vai-ia taraiuei vao?”

^{13g} Uva Jisas oiso puraroepa, “*Aite toupave eisi vuvuiua ira auero rutu ketoo piepareveira. Ari varao oara viapau ketoo piereve oara rutu evara taterevereira iroara tapo.* ^{14h} Voea eakata uvare voea-a voosi irara oea raiva purapai oearovupa voosi irara. Ari ita, vosa vaiterei raga voositoarei ora tuvutuvepaoro avapasi raiva-ia, ra kovesi rikui-ia vaiterei rutu.”

¹⁵ Uva Pita Jisas aatoreva, “Oire vo reo vituaro karuri vao-ia reo ruu. Ra va uvuio.” ¹⁶ Uva Jisas oiso puraroepa, “*E avoeao, visii tapo viapau rugorugooara vaii?* ¹⁷ Easi visii viapau taraipatai auero rutu-ia varao oara gisipo-ia rokopaaveira vore sare. Oire ra sare vo vikieve vore gare kepa. ¹⁸ⁱ Ari vao oa gisipo iava kosipa piroveira vovouisi rutu iava, oa-a eva oirato vuri piepaaveira. ^{19j} Oire uva vo rugooro-a varao vuri rugooro oara kosipa piroveira oirato sopaaro iava, oira upo, otopa pitupituro, kaakau kare vo pitupituro, kaviru, keakea reo, reo toga. ²⁰ Oara rutu oirara vuri piepaaveira. Ari vosa ro ira vavae sisu asavira aioa-ia pitureve, viapau oiso eva-ia vuria vai epao.”

Riakova Kenan Iava Oira Iria Oisoa Jisas-ia Rari Iraopao
(Mak 7:24-30)

²¹ Jisas vo uruio iava avaroepa vo taereo iare oa-ia oisoa vo uruireo toupave Taia urui ora Saidon urui. ^{22k} Uva iriavu riakova Kenan iava ratau tou irara iava oira, iria oiso keeraopa rerare, “Turaro vii-a Devit Oviitoaaro viigoa roporeva Pauto. Ragaipa siraou. Vurito tugarato kakaeva oaa vuri piepareveira.” ²³ Uva viapau Jisas oira vo reoaro aatopareva. Oa iava disaipel urioaepa rera tavisa oiso, “O riakova keerapaoro vigei sirova utupaoui. Oirare koruu.”

²⁴ Uva Jisas voeare oiso puraroepa, “*Pauto ragai siporevora voeao raga iare Jiu, oea oiso toupaveira osa sipsip ragui voeao vova Isrel-ia*

^f 15:9 Kl 2:18-22 ^g 15:13 Ais 60:21 ^h 15:14 Ro 2:19 ⁱ 15:18 Je 3:6 ^j 15:19 Ro 14:14-21
^k 15:22 Mt 9:27

oea opesikoaepa." ²⁵Uva riakova urioopa rekusa ora taku virosa rera ruvara-ia oiso puraoro, "Turaro, ragai tauvari!" ²⁶Uva Jisas oirare oiso puraroepa, "*Teapi aioara oupe kakae vure varaaro kaakau karepa vara vikisa.*" ²⁷Uva oiso puraopa, "Turaro, oiraopavira eisi purauei igeire ratau tou irara. Ari ita, kaakau kare ururukoara aiopaiveira varao oara tebol iava kovekovepapeira." ²⁸¹ Oa iava Jisas oiso puraroepa, "*Ae auoo, vii vaaro riroa rutu raria. Oapa ruipapauai, oiso ra vii-ia karekepe.*" Uva vo vuuta raga-ia eva voaviva porete ovoioa kakaeva.

Jisas Riro Irara Upiapa Irara Porete Piepareva Ravotovira
(Mak 7:31-37)

²⁹Uva voa vo kavuoro avaroepa Jisas toko rovu ruvara iare vao vo Galili. Uva voa pukuia-ia iparoepa pausa. ³⁰^m Uva riro irara oirara ora riakora urioaepa rera ruvara iare ora gurupasa vuri kokoto irara sipopaoro rera iare, ora voosi irara, ora regorepa keru irara, ora voeao oea iava oisoa gisipoara kapuuvira raga toupaiave, ora oearovu rutu oearoa tapo uriopaaepa rera kokotoaro ruvara-ia voea tovopasa. Uva voava voea porete piepareva ravotovira. ³¹ⁿ Uva rirovira rutu tavetave iraopaiva. Aue iava uvare reoreo asa irara reoreoepa, ora voeao regorepa keru irara oea tapo vearopaaepa vorevira, ora voeao vuri kokoto irara oea tapo vorevira vokapaiva, ora voeao voosi irara oea tapo vorevira vuravuraiva. Uva eisi osa iava Pauto vaisiaro kae pieiva rera-ia vuurapa vaisi puraoro ro Jiu reraaro.

Jisas Vo Resura Tuku Rutu (4,000) Aio Piereva Ravotovira
(Mak 8:1-9)

³²^o Uva Jisas disaipelre keeraroepa. Oa iava oiso puraroepa voeare, "*Sirao iraparai voeaopa oirara, uvare vo peva rutu-ia voki ragai tapo toupaivoi aio asavira. Uva reasiparai ra ogoevira voea arua. Teapi osireiara voeare avavaraopape raveravepaoro ogoetoa iava raivaaro karepaoro.*" ³³Oa iava disaipel rera akeiva oiso, "Uva ovu opoara vai toupai voeapa, ra voea aio piepe? Ari raaka tapi raga vo-ia." ³⁴Uva Jisas voea akereva oiso, "*Visii ovirovua toupai aue bret?*" Uva rera taviiva, "Ari erao vatara (7) aue bret oarava toupai ora garearavi atariara."

³⁵Oa iava Jisas oirara rutu tavireva oiso, "*Pauta evoa rasiuaaro.*" ³⁶^p Uva erao vatara-ia bret ora aue atariara vearo vaisi purareva Pautoa-ia. Oa iava voava vara rekarekareva. Uva disaipel vatevateva. Oa iava evoea oirara rutupa vara vatevateiva. ³⁷Uva voea rutu vukuaepa. Oa iava aio opesiaepa. Uva ururukoara guruguruiva. Oa iava erao vatara (7) pekuri

¹ 15:28 Lu 7:50, 17:19 ^m 15:30 Lu 7:22 ⁿ 15:31 Mt 9:8 ^o 15:32 Mt 9:36
^p 15:36 1 Sml 9:13

agasi pieiva. ³⁸Uva voea rutu vieiario-a voeao oirara vo resura tuku (4,000) rutu. Uva viapau oiso riakora tapo vieiiva ora kakae vure. ³⁹Oa iava Jisas voea aru ovoiro kaero viropau uvuoa-ia avaro Magadan taere iare.

Ravotoara Kekepasa Rirovira Ruipapaaepa Rutu
(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

16 ¹Vo Farisi urioaepa voarei ora Sadyusi-pa irara Jisas-ia kokarasa, oiso ra voea osireiario-ia ravotoa vai purareve Pauto vo goruaro-ia karekeoro. ²Ari Jisas voea vo rearo pukooro oiso puraroepa, “*O ita, visii vao visiigoa oiso purapataveira vo ovaiarovi, Vuvuiua revasivira kekepi. Ari vokipavira raipipere.*” ³Ora vokipaua oiso purapataveira, Rukuta rupapaoui. Oa iava vuvuiua revasipai. Uva kiuvu vusirevere ora kokeva koveovere vo voki-ia. Iu ita, visii ita vuvuiua vo reesiaro kekepataveira. Oire vearovira rutu vara rovirieipata. Ari varao kekepataveira oara vo vuuta vao reesipaiveira osa viapau vara eveipata. ⁴^aOiraopavira, oirara voeao vuri irara oirao pie asa irara voeao vo vokio iava oea taraa ragapaiveira oiso, Eake ravoto reesi vai kekeoro Pauto oirao pieive? Ari ita, ragai arepata, uva viapau oiso ra visiipa va puraa. Ari vao raga oa keketaverea oiso osa piereva Jona vo peva voki-ia ora vo peva rupa peva.” Uva Jisas voea arova avaroepa.

Reo Ruu Vao-ia Aue Iava Yis Farisi Ora Sadyusi Vaaro
(Mak 8:14-21)

⁵Oire voeao-ia disaipel oea toko rovu iviropaoro uriopaaepa auere bret ovaupaoro. ⁶Uva Jisas oiso puraroepa voeare disaipel, “*Visii vao-ia uutuvira rutu toupata vaore yis Farisi ora Sadyusi vaaro.*” ⁷Oa iava oiso ora voea raga ora reopaaepa, “*Ari eake-a viapau aioara vaiva urioviei, oa iava oiso vigeire reopa?*” ⁸^rOire uva Jisas voea-ia tarairoepa. Oa iava oiso puraroepa, “*Uva eakere oiso ora reopatai, Vigeire reopa aio arapa varao oarare ovauviei uriooro? Ari ita, visii vao gareavi ragava toupatavoi raria.*” ⁹Easi pasi ragai vo goruaropa sopaivira toupata, raa? E viapau vaore rugoopatai bret vavae oa vateavora voeao vo vavae tuku (5,000) rutu aue oira, eke? Ora ovirovua pekuri oara agasi pietavora aue-ia aio ururukoro? ¹⁰Ora pasi viapau vaore erao vatara breteara rugoopatai oara vateavora vo resura tuku (4,000) rutupa aue oira? Uva ovirovua pekuri oa agasi pietavora? ¹¹Apeisi iava viapau oiso taraipatai, Viapau visii tavipaavo aue iava bret? Visii vao ora vatatopo iraopata uutupaoro vaore yis Farisi ora Sadyusi-pa irara vaaro.”

¹²Oire uva va iava oiso taraiaepa, O asi viapau oiso vigeire reoparoi ra vaopa vatatopopavio yis vao plaua kae piepa. Viapau. Ari vaopa Farisi ora Sadyusi vo siposipoaro oapa vigei vatatopo pieparevoi.

^a 16:4 Jna 3:4-5; Mt 12:39 ^r 16:8 Mt 6:30, 8:26, 14:31

Pita Jisas Vaisireva Oiso, Krai
(*Mak 8:27-30; Luk 9:18-21*)

¹³ Jisas oiso ragavira avaroepe Sisaria taere Filipai-ia. Uva vo vuuta-a vao oa-ia disaipel akereva oiso, “*Apeisi ragavira ragai vaisipaiveira oirara?*” ¹⁴ Uva oiso puraaepa, “*Ari oearovu oiso vii vaisipaiveira, Jon Baptais, ovusa oearovu oiso, Ilaia, ari oearovu oiso, Jeremaia, ora oearovu oiso purapaai, Vii iravu voea iava profet irara.*” ¹⁵ Uva Jisas oiso voea akereva, “*Ari apeisi visii raga ragai vaisipata?*”

¹⁶ Uva Saimon Pita rerare oiso puraroepa, “*Vii-a Krai Pauto Oviitoaaro, ro Tootoo Ovoi ira vii arureva vore.*”

¹⁷ Oa iava Jisas oiso puraroepa rerare, “*Saimon, Jona oviitoaaro roruri, uvare viapau oiso vo rasitoa iava irai vii tavirevoi vo vaisio iava. Viapau. Ari Aite raga ro ira toupaveira vuvuiua-ia ira vo vaisio iava vii tavirevoi oiraopa.*

¹⁸ Uva vii tavipaa oiso, Pita, oiso toupari osa aveke o peka pie asava. Lotua vituaro aveke-ia iria-ia vo Lotu pauavere. Uva kopiia vo goruaro viapau uvuipai oiso ra vo Lotu opesi pieve. ¹⁹ Uva viipa ki vateavere karupava o iria-ia uvuipau ra karuri Pauto Saraaro-ia oearovu oirara koata piepasa. Vosa eake pitupituro-ia taraipau vova rasito, oire ra vara iava o pitupiturovure korukorupau, oarare korukorurovere vuvuiua-ia. Ari vao oa iava vaseri vo rasito, oa iava vaserevere Pauto vova vuvuiua.” ²⁰ Uva Jisas goruvira rutu voeare oiso puraroepa voeao disaipel, “*Opeita irai tavipatavere oiso ragai vaisipaoro, Ro Krai Pauto reraaro vigei Tuvetuvepato.*”

Jisas Vo Ora Rera Iava Disaipelpa Ravaa Reo Vateveva Oiso Voea Tavioro, Ragai Kopiravere Ora Vorevira Toreravere
(*Mak 8:31–9:1; Luk 9:22-27*)

²¹ Oire vo vuuta-a vao oa iava vo vokia Jisas ora rera iava roroio pievira disaipel tavitavireva voea vosipaoro. Oiso puraroepa, “*Jerusalem iare avaravere turaro irara iare voea rutu, ora voeao pris, ora voeao oea Reo Taisi-ia taraipaai, oiso ra voa riroara vai siitokaara ouavere vo osa ragai upoive. Oire ra vo peva voki-ia vorevira torera.*”

²² Uva Pita rera auauoro avaroepa vatuarore rerare oiso pura rovosa, “*Turaro. Easi viapau vao vii-ia karekepere!*” ²³ Uva Jisas ora poreroepa Pita-re oiso purasa, “*Seten. Ragai isivaaro-ia ora tovou. E ragai-ia kokarapau ragaire korupaoro Pauto vo ruipaaro pura arapa? Eva vii vaaro rugorugooa, viapau oiso Pauto vaaro-a. Oirara raga vo rugooaro eva.*”

²⁴ Oa iava voeare disaipel oiso puraroepa, “*Vosa irai ragai sirova utu vovouparo, oire ra ora rera iava vaisia vara pie rovoveve. Ra ora rerapa vavata*

^s 16:14 Jo 1:21 ^t 16:17 1 Ko 15:50; Ga 1:16 ^u 16:19 Jo 20:23 ^v 16:21 Lu 17:25

^w 16:24 Jo 12:25

siitoka kaeoro uturo ragai sirova, vo vavata vao oa oiso toupai osa evao parikou. ²⁵Ro ira tootooa virivaripeve, oava eva opesiroverea tootooaro. *Ari ro ira tootooaro vatereve vo oearovupa ragai vo ruipaaro sirova utupaaro, eera-a ira tootooaro tapo virivariavere taru.* ²⁶Aa vao-a vearoa oa ourevereira oirato vo rasio-ia vo rara auero rutu vo rasio iava oureve, vo osa tootooa oaro rutu viki ragapareve rasito oaraaro-ia rugorugooapaoro? Eake vai ourevereira vorevira tootoo oaro-ia tavariovira? Viapau oavu avu vaiei rerapa. ²⁷^xOirato Oviitoaaro Ro Ropoto kerariava voreroverea Aiteto vaaro. Ora aue tapo enselpa irara oirara vorisa kovoara oaive uvuioro oiso osa uvuivira kovoivora. ²⁸^yOiraopavira visii tavipaa oiso, Oearovuei vo-ia visii iava oea viapau tuguraaverea kopiia-ia oea tootoovira toupavereira osa ragai Oirato Oviitoaaro turarovira urioravereira osa ragai kekeive.”

Vo Sisikorevira Karekeepa Jisas Iava Varaua
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

17 ¹Uva katai vatara (6) aue voki putevoiva, Jisas vo Pita vase oureva, ora Jems araorei ora Jon. Uva voea tapo iparoepa oavu-ia riro pukui, uva voa raga toupavira. ²Uva Jisas iava varaua ora tavarioepa vo voea osireiario-ia. Oa iava sisikorevira kekero viropa osa rera iava kagave aviavieva sirusiruoro rutu oiso osa ravireo. Varoara tapo rera varaaro popotevira keke piropa oiso osa aviavia. ³Uva voa-a evoa uva Moses vaio ora Ilaija Pauto ruvara iava ora karekesiepa Jisas iare vo pukuia kukuearo-ia. Uva voa rera tapo ora reopasiepa osa voea disaipel vo peva siituepaiva. ⁴Uva va-a vao oa kekereva aue Pita. Oa iava Jisas-re oiso puraroepa, “Turaro, vearovira rutu vo touei vigei rutu vao. Apeisi vovoupauei ra kepa peva vai pauio oiso, vii okepai, ari Moses okepai, ari Ilaija okepai?”

⁵^z Uva oisi raga puraopea osa rukuta popoteva voea tavurusa urioopa riro aviaviva. Uva oavu reo guruko karekeepa ruruta sovira-ia. Uva oavu reo guruko karekeepa rukuta sovira-ia oa-ia oiso puraroepa Pauto, “Eera-a ira Oviitoa oaa, ira kavikopaaveira rutu rera-ia rorupaoro. Ira vo reoaro uvuta!”

⁶Uva voea disaipel vo reoreo vao uvuoro takua viropa rasiuaaro, uvare va uvuoro rirovira rutu uriri iraoaepa. ⁷Uva Jisas urioroepa voea ruvara iare. Oa iava-ia pituoro oiso puraroepa, “*Opeita uriripata. Toreta.*” ⁸Oa iava vuravuraiva. Uva viapau oiso irai kekeiva oiratoa vai. Ari Jisas raga. ⁹Oire uva pukuia iava varapaoro touvira Jisas oiso goruvira rutu voea vosipareva oiso purapaoro, “*Vao-ia oa keketavoi opeita va iava tavipatavere. Ari vo raga osa ragai tova urui iava vorevira tore rovoravereira.*”

^x 16:27 Ro 2:6 ^y 16:28 Je 5:7 ^z 17:5 2 Pi 1:17; Ais 42:1

^{10a} Uva disaipel oiso rera akeiva, “Apeisi ragavira iava tarai irara Reo Taisiro-ia oiso purapaaveira, Ilaija urio rovoroverea, ra rera sirova uturo Pauto reraaro vigei tuvetuvesa?”

¹¹ Uva oiso puraroepa, “*Ari ita, oiraopavira Ilaija urio rovoroverea orekerovu rutu torevoko rovosa.* ^{12b} Uva visii tavipaavoi oiso, Ilaija urio rovoroverea uva ora voea-ia rera goguivora. Oa iava rera-ia oiso vo pitupituro puraivora eisi raga ita osa ragai pieiverea ragaipa siitoka vateoro ita.” ¹³ Uva oisi-a eisi osa Jisas puraroepa. Oa iava disaipel rugorugooaepa oiso, O! Ari Jon Baptais iavirava Ilaija vaisirevo.

**Jisas Iravu Viovokoto Ravotovira Porete Piereva Ira-ia Oisoa Vurito
Tugarato Oisoa Toupaveve
(Mak 9:14-29; Luk 9:37-42)**

¹⁴ Oire uva oirara rutu ruvara iare avaaepa. Oa iava voa rera ruvara-ia rekusa urioroepa iravu oirato ^{15c} oiso puraoro, “Turaro. Siraou ragai oviitoaaropa. Ira kokopeko upia tapo purapareveira. Oa iava varaua rerare vurivira toupaveira. Ari ita, vokiara rutu-ia koveparoveira tuitui kasiro iare. Ora vokiara rutu-ia tapo uuko oviro iare koveparoveira tuutuusipaoro. ¹⁶ Rera sipoavorao oevu iare disaipel vii voeaaro. Uva viapau oiso uvuiaerao oiso ra rera porete pieve.”

¹⁷ Uva Jisas oiso puraroepa, “*Ae! Visii vao-ia visiigoa-ia viapau oirao pie vovou vai toupai. Visiigoa viapau torevoko vovou vaiei. Uva ovirovu-ia vuuta visii tapo toupaveira? Ora ovirovu purapaveira visii vo vovouroaro-ia kasikasipaoro, osa viapau goruvira ragai vaaro-ia pitupata? Rera sipota ragai iare!*” ¹⁸ Uva Jisas rerare ro tugarato kasipuvira reoroepa rera kosi pieoro viovokotoa iava. Oa iava rera iava upia opesi ovoiepa.

¹⁹ Oire uva voea raga disaipel urioaepa Jisas iare rera akepasa oiso, “Apeisi ragavira iava viapau uvuipaiei tugara kosi piepasa?”

^{20d} Uva voea tavireva oiso puraoro, “*Raria oavisii garepai oa iava viapau uvuipatai. Iu, oiraopavira eisi osa visii tavipaa, Vosa rari vukuro vai toupave oiso osa mastet kuearo garepa takurarovi rutu, oire va iava vo pukuioere oiso purata, Toreu ra vova avau uvaire. Ra avape. Vosa oisi eisi visii varaaro rariara oisi toupave, oa iava uvuipatai osasararovu rutu purasa kovo oisi eisi.* ²¹ [Uva viapau oraivai epao tugara kosi piepa raiva vai. Ari vao raga vosa aio kavu rovipata variria purapasa katai rugoo raga-ia.]”

**Jisas Erao Pievira Ora Rera Iava Taviroepa Oiso, Kopiiravere Ra
Vorevira Torera
(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)**

^{22e} Uva avaaepa Galili iare. Oa iava voa Jisas disaipel vosireva oiso puraoro ora rera iava, “*Tutuu pievoi ra Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto tovoive oirara vavaearo-*

^a 17:10 Mal 4:5-6 ^b 17:12 Mt 11:14, 14:3, 10 ^c 17:15 Mt 4:24 ^d 17:20 Lu 17:6; 1 Ko 12:9
^e 17:22 Lu 18:31, 24:6-7

ia. ²³Ra rera upoive rera kopii pieoro. Oire voava vo pevapa vokia vorevira torerovere.” Oa iava disaipel vovouaro rirovira vavataaepa.

Jisas Moni Vikireva Lotupa Kepa-ia Takisoro

²⁴^f Oire uva Kapaneam-ia pou virosa avaaepa. Uva voeao moni oupa irara urioaepa Pita ruvara-ia oiso akesa, “E visii tuvetuvepatoaaro avu moniara vai vikipareveira vo kepa-ia Rovopa Kepa Tugoropa Kepa takis voripaoro, eke?”

²⁵Uva Pita oiso puraroepa, “Iu.” Oa iava koataroepa kepa-ia. Uva Jisas reo rovoroeapa oiso rera akeoro, “*Saimon. Apeisi rugoopau voeao-ia turaro irara vo rasio tokipa irara. Irou ruvara-ia oisoa moni oupaave, ora voea raga vo ovii irara oaive ruvara-ia, eke oearovu raga voeao tauai irara?*”

²⁶Oire uva va-a vao oa iava Pita oiso puraroepa, “Ari voeoro ruvara-ia oisoa moni oupaave tauai irara iava voea.” Oa iava Jisas oiso puraroepa, “*O ita, oa vituaro-a vao oa iava voeao ovii irara oaive viapau moni vikipaaveira takispaoro. Osa ita viapau uvuiiparai ra monia vai vatea takisoro vo kepao-ia Aite oaa vo kepaaro.* ²⁷^g Ari ita, teapi voea kasipu piepe. Uva oiso vii tavipaa, Avau toko rovu iare ataritoa vai kaa piesa. Uva rovotoa vai kaa pierivere, ra irai gisipoaro gaari. Ra monia vai ouri. Oire ra oaiva voreu vegeipa takis vorisa Tugoropa Kepa-ia vao uvui pieoro vegei vaaro.”

Disaipel Jisas Akeiva Oiso, Irou Riropai Sara-ia Vao Vova Vuvuiua? (Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

18 ¹Uva vo vuuta-a vao oa-ia disaipel urioaepa Jisas iare oiso akesa, “Irou vai oearovu rutu-ia putepai vo Sarao-ia Pauto vaaro?”

²Oire va iava Jisas iravure kakaeto keeraroeapa. Oa iava rera tore piereva voea vuutaaro-ia. ³^h Uva oiso voeare puraroepa, “*Visii tavi iraopaavoi oiraopavira oiso, Vosa visii vovouisiro oavisii iava viapau poreta viro, ra viapau oiso Pauto vo Saraaropa ruipapata osa ro-ia kakaeto vapa ruipaparoveira, uva viapau uvuita koatasa vo Pauto vo Saraaro-ia. Viapau rutu!* ⁴Vosa ro ira ora akaipa pieparo ra oiso karekero osa ro-ia kakaeto, ira oearovu rutu-ia putepare Sara-ia Pauto vaaro.

⁵ⁱ “Ari vosa irai visii iava ragai vaisiarore rugoopaoro oiso irai tauvareve kakaetoa vai, ira-a eera ira ragai tauvapore.

^f 17:24 Eks 30:13, 38:26; Ro 13:7 ^g 17:27 Jo 6:61 ^h 18:3 Mt 19:14; 1 Pi 2:2

ⁱ 18:5 Lu 18:17

Vuri Pitupitu Oa Oirato Vaaro Vuri Piepaiveira Raria
(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

^{6j} “Ari ita, vosa irai oiratoa vai ira kakaeto raria vaiaro vuri pieveve voeao iava kakae vure oea ragai-ia raripaaveira, uva vearopai oiso ra oeai rera-ia riroa vai aveke vai tuuive rera okoearo-ia rera roko piesa avakava vuruvuruaro-ia.

⁷ “Siraovira rutu oirara-ia voeao vo rasio-ia oea oearovu kove piepaiveira vuri vovou-ia. Oiraopavira rutu vao-ia vuri pitupitu oa karekeperea. Ari ita, uva siraovira rutu-a ropa ira voea kove piepareveira vuria-ia. ⁸ Oire vosa ovavaevu visii kove pieve ora okokotovu, vearopai va tokooro va-ia vikiu, ra katai vavae ragava ora katai kokoto toupari. Oa iava uvuipau ra vearo tootoo-ia ouri. Teapi vo vavaerei rutuva ora vo kokotoarei rutuva touparivora, vara rutuva vii vikiiverea tuitui kasi iare okasia viapau rokoa vai vo vuri tapi. ^{9k} Ari ita, vosa osireito vii kove pieveve vuri vovou-ia, oire rera tateri rera vikisa, ra kataitoa ragava toupari. Oa iava uvuipau ra tootooa rutu-ia karekeu. Teapi vaiterei rutuva touparivora, vaitereiva vii vikiiverea vo tuituia-ia vao oa viapau rokopaive.

Reo Ruu Aue Iava Sipsip O Iria Opesikooa
(Luk 15:3-7)

^{10l} “Visii vao vatatopo iraopata. Teapi oiso keapata voeao vuutaaro-ia kakae vure akaipa irara raga. Visii tavi iraopaavoi oiso, Vo vuvuiua uva enselpa irara epao voeao oea kakae vure tokipaiveira oea vokiara rutu-ia Aite puaroo kekepaiveira ira touparevoi vo vuvuiua-ia. ^{11m} [Eake iava uvare ragai-a vao Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto urioraera oirara ousa vorevira voeao oea opesikoaepa, ra va iava voea vorevira vorea Pautoa-re.]

¹² “Apeisi vai rugorugoopatai? Vosa irai oiratoa vai katai vovoto (100) sipsip ragui tokipareve. Oire vosa iriavu opesikoo, ra viapau oirare taraapareve, eke? Iu! Ra ita aue raga kavu piro vo resura vatara tau vo resura vatara (99) pukuia-ia vo uva vo ragui tokipareve, ra oirare kataiva rororo. Ra voava oirare taraasa avaro o iria opesikoo. ¹³ Oiraopavira visii tavipaavoi oiso, Vosa vorevira oira oureve o iria opesikoo, ra rirovira rorupareve rutu. Vo roruo-ia pute pievira oa tou rovopaive vao-ia vo resura vatara tau vo resura vatara (99) sipsip vo rara vorevira oira oureve vo ragui iare. ¹⁴ Eisi osa raga vao toupai Aite oavisii vo vovouaro ro vova vuvuiua. Ira vaopa reasiparoveira, opeita iravu opesikoro voeao iava garepa kakaerovi.

^j 18:6 Lu 17:1-2; 1 Ko 11:19 ^k 18:9 Mt 5:29 ^l 18:10 Sam 34:7; Ap 12:11 ^m 18:11 Jo 3:16

Araokoto Torevokopa Pitupitu Ro Ira Vuria Purapareve

15ⁿ *“Oire vosa araokotoa vai oavisii vuria purareve visii-ia, oire avata rera iare, ra rera tapo pauta rera aviavi piesa. Ra rugooro vaore vuria oa purareve visii-ia. Uva oiso rutu toupai, Rera agiagita vo rara visii vo rearo uvureve. 16° Ari vosa viapau visii uvureve, oire aitereivu outa ra visii peva rutu avata rera iare. Uva eva oiso toupai, Vaiterei evaiterei o vo peva oea rutu katai reo purapaoro vii vo rearo oirao piepai, oiso osa purapapeira Tugoropa Vuku. 17Ari vosa viapau visii vo rearo uvureve, oire oirao pie vovou irara gururi voea tavisia va iava vao-ia voeao lotupa irara. Oire ra vosa voa evoa viapau visii rutu uvureve, ra oiso rerere purata, Auoro, oirao pie asato rutu vii kaviruto, takis oupato.*

18 *“Oiraopavira oiso osa visii tavipaa oiso, Auero rutu varao oarare korukorupatai vo rasio-ia, Pautoa tapo oarare korukorurovere vo vuvuiua-ia. Ari varao oara rutu tapo vasepata vo rasito, Pautoa tapo-a oara vaseparevere vo vuvuiua-ia visiipa.*

19^p *“Uva vorevira ita aia visii tavipaavoi oiso, Vosa visii iava aiterei katai vovou purasi ora vaiterei-ia vo orekevu avu vai-ia, oire varirisi. Ra Aite oisi va purareve vaitereipa. 20Iu, vosa vaiterei o vo peva ragai vaisiarore rugoo rovoave, oire uvavivu ora guruave, ra voa voea vuutaaro-ia toua voea tapo.”*

Reo Ruu Kovopatoa Iava Ro Ira Varao Ou Ragaara Kavv Ragapareve

21^q Oire uva vo voki-a vao oa-ia Pita Jisas iare urioroepa. Oa iava voa oiso rera akereva, *“Vosa ovirovu purareve araokotoa oaa vuriara ragai-ia, oire ra ovirovu-ia vuuta rera iava vara veraa? Erao vatara (7) vuutaro-ia?”*

22^r Oa iava Jisas rerere oiso puraroepa, *“Easi viapau oiso eisi vii tavipaa oiso, Erao vatara vuutaro-ia. Ari oiso vii tavipaavoi, Erao vatara tau vuutaro-ia ora erao vatara vuutaro (77).*

23 *“Uva oisi-a eisi osa Sara vao vova vuvuiua oisi toupaveira oiso, Uva iravu turaro oiso ruipaparoepea ra ou ragaaro torevokoreve kovopa irara varaaro voeao rera voeaaro. 24Oa iava rovoroepea vara torevokopaoro. Uva rera iare iravu sipoiva oirato ira varaaro oiso uvuipaepa katai tau ipu kina (K10,000) rutu-ia. 25^s Ari ita, osa viapau monia vai toupai va rera ruvara-ia kovopato. Oa iava turaro rerere oiso puraroepa, Vearopai vii-ia voriparai ora riakova oara ora kakae vure rutu voeao vii voeaaro ora orekerovu rutu varao vii varaaro oara rutu vatepaa irai. Oire ragaipa visii voriaro vatereve irai vao opesi piesa osa ragai ruvara-ia monia ou ragariva. 26Oire uva oisi-a oiso-ia osa iava rera*

ⁿ 18:15 Lev 19:17 ^o 18:16 Dii 19:15; 2 Ko 13:1 ^p 18:19 1 Jo 5:14 ^q 18:21 Lu 17:4
^r 18:22 Kl 3:13 ^s 18:25 2 Kin 4:1

ro kovopato takuro viropa vo rasia vao oiso puraoro turarore, Turaro reito ragaivipa siraou tue rovooro ragaire. Oara rutu vore piepaa varao. ²⁷Oa iava turaro rerapa siraoroepa. Uva vara eaka ragareva varao ou ragaara.

²⁸“Uva rera kovopato kosiro viropa iravu iare kovopato ira tapo oisoa kovopareve. Oa iava rerare oiso puraroepa rera okoearo-ia pituoro, Auoro! Ragai vaaro vore pieri erao vovoto kina (K200) rutu.

²⁹“Oa iava rera eera ira oisoa tapo kovopareve ira takuro viropa rerare oiso puraoro, Ragaivipa siraou tue rovooro ragaire. Oa vore piepaavere rara viipa. ³⁰Vo osa roari reasiparoepa. Oa iava rera tovoreva tuukepa kepa-ia, oiso ra voa toureve aue vore piepaoro vao oa ou ragareva.

³¹“Oire uva va vao kekeiva kovopa irara. Oa iava rirovira kasipuaepa rutu. Uva vara rutu varao rera vo vovouroaro karekesa avaaepa turaro oaivepa. ³²Oa iava turaro rerare keeraroepa ro kovopato rera akesa oiso, E vii-a vao vurito viigoa vao purarivo? Ari ita, riroara rutu eaka ragaavorao vii vore pieoro, uvare ragaire ora sirao pieuerao. ³³Oa iava ita viipa siraoerao. Uva apeisi iava viapau eerapa ita siraoerao vii tapo kovopato? ³⁴Uva va-a vao oa-ia rirovira rutu kasipuroepa ro rera reitoaaro. Oa iava rera vatereva voeao vavaearo iare riro upia vate irara, oiso ra voa toureve vao rutu vore pieoro oa ou ragareva.” ³⁵^t Oire uva vo reo opesi pieoro Jisas oiso puraroepa, “Vosa viapau oisi oiso araoko irara oavisii iava viapau vuriara verapata, ra oisi raga ita Aite ro vova vuvuiua visii oisi piepareverea oiso-ia.”

Jisas Vao Iava Reoroepa Ora Oupa Pitupitu Putearo

(Mak 10:1-12; Luk 16:18)

19 ¹Oire uva Jisas vo reoara rutu opesi piereva. Oa iava Galili-ia kavureva Judia taere iare oiso ragavira ivirovira Jodan. ²Uva riro irara rutu oirara rera sirova utupaaepa. Uva voa voea iava upiara rutu porete piepareva ravotovira.

³Oa iava vo Farisi rera tavatavaesa urioaepa oiso rera akepaoro, “Vosa oirato ora rera vo ruipaaro-ia riakovaaro kavu ovoireve, uva apeisi-a Reo Taisi vai pasi oisi purapai, Oiso vearopai oisi?”

⁴^u Oa iava vo reo pukooro Jisas oiso puraroepa voeare, “E viapau vo siposipo vieipataveira oa toupaveira Tugoropa Vuku-ia vao rovoa iava? Oa-ia Pauto oiratoarei pura rovoreva ora riakova ora oupa pitupitu iava ⁵^w oiso purapaoro, ‘Vosa oirato aitetoarei kavureve ora aakova. Ora vosa riakova tapo rera oiraaro ra kataito purasi ora vaiterei-ia.’

⁶Eisi osa iava viapau uvuipasiei ra oiso toupasi, Vaiterei. Viapau. Ari oiso piesivoi kataiua varaua. Eisi osa va vao Pauto otavosia purareva oa-ia viapau uvuiparoi irai ra va sikareve.”

^t 18:35 Je 2:13 ^u 19:4 Jen 1:27 ^v 19:4 1 Ko 14:20; 1 Pi 2:2 ^w 19:5 Jen 2:24; Ef 5:31

7^x Oire uva Farisi rerare oiso puraaepa, “Ari eakere Moses igei vatereva vao Reo Taisi oiso, Vo osa oirato reo ovoi rigatooro riakova vatereve, ra oira sigureve?”

8 Uva Jisas voeare oiso puraroepa, “*Riro kaureo irara visii visiigoa vo rugooroaro paivuruvira toupaveira. Oa iava Moses visii vaipa va vao karureva, oiso ra riakora sigupata. Osa viapau rutu tuariri rutu vo pitupitu oisoa toupave.* 9 Ari ita, visii tavipaa oiso, Vosa ro ira riakovaaro kavureve o iria viapau otopa pitupitu purapaeve, eera-a ira ora oupa vo taisiario-ia tagaure vo osa iriavu riakova oureve ita.”

10 Va-a vao oa iava disaipel rerare oiso puraepa, “O ita, vosa Reo Taisire rugooro irai vao ora oupa taisi oiso, Riro gorua rutu-a vao ora oupa taisi. Eerapa vearopa-a ira viapau ousa vo pitupitu purarevori rovoa-ia.”

11^y Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, “*Ari ita, viapau oiso oirara rutupa-a vo reoa vao-ia ora riakora. Viapau. Ari voeao raga vaaro-a oepa va vatereva Pauto.* 12 Aue iava uvare oearovu kavupaiveira aako riakoro oisi raga, ra viapau va iava riakova vai oureve, ora voearo oearoa kakae pura arapa reasipaoro ora itakorepaaveira, ora voearo oearoa vaore rugoopaaveira Pauto vo Saraaro vova vuvuiua. Ari vosa aa ro avuo ro ira vo reo vao sirova utu ruipaparo, oire rera eakata, uvare rera vo reasiaro-a vao riako ou arapa.”

Jisas Garepa Kakaero Viraakoreva

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

13 Va-a vao oa iava garepa kakaero sipoiva rera iare. Oa iava oiso ruipapaaepa ra voea kukuearo-ia ora rera vavaearo tovoreve varirioro, ovusa disaipel voeare korupaaepa. 14 Uva Jisas oiso puraroepa, “*Kakae vure eakata, ra urioave ragai iare. Opeita voeare korupata. Ari Pauto vaaro Sara voea vaaro oiso osa voeao garepa kakaero.*” 15 Oire uva voea kukuearo-ia vavaarei tovoreva. Uva va eva purarevoiva, voea arova avaroepa.

Vo Viovokotoa Iava Toupaivoi Ro Riro Kotokoto Guruto

(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

16 Iravu viovokoto Jisas iare urioroepa oiso purasa, “Tisato. Eake vai puraa vearo pitupitu vai, ra oai iava Tootoo Ovoiu oua?”

17 Oa iava Jisas oiso rerare puraroepa, “*Eakere ragaire eisi purauei? Ari kataitoa raga-a vearotoa rutu Pauto. Vosa rera vaaro Reo Taisi rutu sirova utuu vearovira, oire va iava vo Tootoo ouri.*”

18^z Oa iava oiso Jisas akereva, “Aa vao-a Reo Taisi?” Uva Jisas oiso puraroepa, “*Vao-ia Reo Taisi oiso-ia, Opeita oira upopau, opeita otopau, opeita kavirupau, opeita kuuvupau oearovu iava,* 19 aiteara vaiopa

^x 19:7 Diu 24:1-4 ^y 19:11 1 Ko 7:7-9 ^z 19:18 Eks 20:12-16; Diu 5:16-20

avivikepau ora aakoara, ora oearovu rutupa siraopau oiso osa ora viipa siraopauveira.”

²⁰Oa iava viovokoto oiso puraroepa, “Otaisiroa rutu varao Reo Taisiro sirova utuparaveira. Uva eake vai ragapa potepaavoi?”

²¹Oa iava Jisas oiso rera tavireva, “Ari ita, vosa vearo vovou rutu purasa auepau, oire auero rutu-ia vii varaaro vori rovou. Oa iava uvuipau vara voriaro vaterivora voearopa apota irara, ra ragai sirova utuu. Eva oa iava viipa varao pere vuvuiua-ia vearopara.”

²²Uva vo reo uvureva rera ro viovokoto. Oa iava rerare sopaua vavataepa. Uva avaroepa, uvare riroara rutu-a orekerovu rera varaaro.

²³Oire uva va iava Jisas ora rera voeaarore disaipel oiso puraroepa, “Ari ita, vavagisipapeira rutu voeaopa riro kotokoto guru irara vore ora kiupa arapa Pauto vo Saraaro sovara-ia. ²⁴Uva ita, vavagisipai vao tavaatoa iava vo rito vo osa rirova vai vo kare iava kamel kare iriai voa koatasa auepao. Uva oisi rutu rirovira vavagisi iraopai ropa riro vori guruto vore koatapasa Pauto vo Saraaro-ia.”

²⁵Uva tavetave iraopaiva rera-ia. Oa iava oiso puraepa, “Uva apeisi-a? Iroutoa vai-a ira uvuipa Tootoo Ovoi ousa?”

²⁶^a Oa iava Jisas voeava vurapareva tuupavira. Uva oiso puraroepa, “Viapau uvuipa oirato. Ari Pautoa raga uvuiparoi irai oisiri avu pierevora, rera vo Saraaro iare koataro.”

²⁷Uva Pita rerare oiso puraroepa, “Ari ita, igei auero oaio rutu kavuiovora vii sirova utupasa. Uva va iava eake vai ouioverea?”

²⁸^b Uva Jisas voeare oiso puraroepa ora rera iava, “Oiraopavira visii tavipaavoi. Vo utupaua orekerovu rutu isivaaro iava varao oara airepavira karekepaperea osa varao vo rasitoo-ia torevoko rovorevorea Pauto, ovuutaroo-ia oiso Oirato Oviitooaro Ro Ropoto kerariava pouro viroverea paupa-ia vao king vo vuutaaro. Eva-a oa-ia visii tapo pautaverea aue katai tau erao (12) paupara, visiigoa ragai sirova utupataveira. Oire katai tau erao (12) aue sara vova Isrel oea taavataverea voea rovirieioro. ²⁹Voeao oirara ora riakora oea ragai vaisiarore rugoopaoro orekerovu rutu kavuiovora oiso-ia, araoko irara, ora taataa riako, ora aite irara, ora aako riako, ora kakae vure, ora voea varaaro rasiara, oea vara-ia varao pute pievira rutu oaravu rutu ouiverea taru aue tapo Tootoo Ovoi. ³⁰Ari ita, uva voeao oea visii sirova oisoa utupaave, evoea oea visiipa iravaveira vo Pauto vo Saraaro sovara iare. Ovusa voeao oea visiipa oisoa irapaave, oea taru visii sirova utuaverea.

Wain Kovo-ia Kovopa Irara

20 ¹“Iu, Pauto vo Saraaro oa oiso toupaveira osa iravu oirato ira vaaro-a riroa rasia. Oire vokipaua rutu ovokivu-ia avaroepa

^a 19:26 Jop 42:2 ^b 19:28 Re 3:21

oearovu kovopa irara ousa wain kovo-ia kovosa rera vaaro. ²Uva oearovu tapo kovopa irara ora reoparoepa katai vovou raga-ia, oisore ra katai vovou raga puraive. Ra katakataivira katai voki voriaro oupaive katai kina. Oa iava voea arureva voa kovosa wain kovo-ia. ³Oire vo peva vuuta isivaaro-ia avaroepa ita oearovu kekesa vo uva oisoa aivaropaive osa tou ragapaiva voa. ⁴Oa iava oiso voea tavireva, Visii tapo avata wain kovo-ia kovosa, ra va iava uvuvira visiipa monia vai vateavere. ⁵Uva *avaaepa. Oire ravireo vuuta-ia ora ovaiaro avaroepa ita. Uva oisi raga ita piereva.*

⁶*“Oire vokiavovi vo vavae vuuta-ia avaro oearovu ita kekereva osa touiva. Uva oiso puraroepa voeare, Eakepa tou ragapatavoi vo-ia ro rutu-ia ravireo? ⁷Uva rerare oiso puraaepa, Ari aue iava uvare viapau irai igei vatepare kovoa vai. Oa iava oiso voeare puraroepa, Oire visii tapo avata, ra kovota wain kovo-ia.*

⁸*c “Oire uva vokiepa voeare. Oa iava rera ro ira vo kovoaro-a wain kovo ira tokipato tavireva oiso, Kovopa irarare keerau voea vorisa. Uva voeao iava rovouvere utupa irara voeao-ia rekasipasa irapa kovo irara.*

⁹*“Oire uva voeao oea vo vavae vuuta-ia kovo rovoaepa oea karea viropa katai kina raga ousa katakataivira. ¹⁰Uva voeao oea irapavira rutu kovo rovoiva oea karea viropa ita. Uva oiso keapaaepa, Vigei riroa vai pute pievira oupai, osa viapau. Ari oisi raga ita katai kina katakataivira ouaepa voea rutu. ¹¹Oire uva oisi-a oiso osa ouaiva, vara agarupaiva rerare reopaoro ro ira vo kovoaro-a. ¹²^d Oiso puraaepa, Evoeare oea utupavira kovoivo oea katai vuutavi raga-ia kovoivoi. Uva voea vo voriaro vaearivo rutu igei vaarova uvuipai. Ari ita, igei vao riro vavata kovoro rutu pura rovopaivo rirotoa-ia ravireo.*

¹³*“Oa iava oiso puraroepa iravure oirato voea iava rera, Vatetoo oaa. Katai reo puravevo, oisore ra katai kina raga oupata visii rutu katakataivira. Uva viapau visii vuri pieavoi. ¹⁴Vii vaaro voria ouri, ra vava kareu, uvare ragai vo ruipaaro-a, oa iava oisi raga eisi voeao voriaivoi utupa irara rutu oiso osa vii vo voriaro. ¹⁵^e Apeisi ragavira? Ra vosa orekevu avu vai purasa auepara vao-ia monia ragai vaaro, uva viapau oisi uvuiparai, eke? Vearo pitupitu puraavoi, uva va-ia agarupari.” ¹⁶Oire uva vo reo opesi pieoro voea iavirava oiso puraroepa, “Ari ita, uva voeao oea visii sirova oisoa utupaave, evoea oea visiipa iravere vo Pauto vo Saraaro sovava iare. Ovusa voeao oea visiipa oisoa irapaave, oea taru visii sirova utuavere.”*

**Jisas Ora Rera Iava Vo Pevapa Tavi Purareva Oiso, Kopiairavere Ra
Vorevira Torera
(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)**

¹⁷Jisas Jerusalem iare ipasa aueparoepa. Oa iava disaipel ragare keeroepa, uvare voea raga tapo ora reo ruipaparoepa vo vokapaoro

^c 20:8 Lev 19:3; Diu 24:15 ^d 20:12 Je 1:11 ^e 20:15 Diu 15:9

raivaaro. Uva oiso puraroepa voeare, ^{18f} *“Uvuta! Ipaviei Jerusalem iare uva Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto tovopai reipa irara vavaearo-ia pris irara ora voeao tarai irara Reo Taisi-ia. Oea rera tovopai kortua-ia. Ora reo goru puraivere rera kopii piesa.* ^{19g} Ra rera vateive oearovupa ratau tou irara iava. Ra rera tovipaive rera ragipaoro. Oire rera tapaive evao parikou-ia. Uva taru vo pevapa vokia torerovere kopii iava tootooro vovevira.” Eisi osa voea tavireva ora rera iava.

Jems Araorei Ora Jon Oiso Vovoupasiepa Ra Reipasi
(Mak 10:35-45)

^{20h} Vo vokio-ia aakova vaitereo oviitoarei sipooro Sebedi oviitoareiaro, rekueva rasiuaaro Jisas areoro orekerovure. ²¹ Oa iava Jisas oira akereva oiso, *“Eake vaipa ruipapauei?”* Uva oiso Jisas tavieva, *“Oiso ruipaparai ra reo ovoi purari vaitereopa oviitoarei oaa. Ra oiso pausiverea utupaua, iravu vo pauroverea oirapapa varata, ari iravu vo koike varata vo osa turarou.”*

²² Uva Jisas oiso puraroepa vo araorei iare ovoovovira, *“Viapau taraipasiei vao-ia oare akepasi. E uvuipasiei ra o-ia kap ukaiosi iria-ia ukaioravere, iria agasioi aue iava tavaka?”* Oa iava oiso rera tavisiva, *“Iu, uvuipaveiei.”*

²³ⁱ Oa iava Jisas vaitereire oiso puraroepa, *“Oiraopavira rutu. O-ia kap iria-ia ukaiosivere ragai oiraaro. Uva irouto-a ira vo oirapapa varata-ia ora koike varata ragai sirova paurovere? Uva vo reoa vao viapau oiso ragai vo reoaro-a. Viapau. Ari varao-ia paupara oara ravaarevora Aite oearovupa oirara voeao oea reesireva.”*

²⁴ Uva vo reoa vao uvuiva voea katai tau (10) disaipel. Oa iava vo araoreire aveavepaaepa. ²⁵ Uva va-a vao oa iava Jisas voeare keeroepa ora rera iare. Uva oiso puraroepa voeare, *“Taraipatai oearovu-ia reipa irara oea ratau tou irarapa turaropaai, oea-ia kae pievira oearovupa toupaveira uvare pute pievira goruava toupaveira. Oire ita, oearovu reipa irara rutu voea-ia pute pievira rutu toupave.* ²⁶ Uva vo pitupitu-a vao-ia oa viapau uvuipai ra visii vuutaaro-ia toupave. Viapau. Ari ro ira oisi ora rei pieparo vo visii vuutaaro-ia ira oiso toupaveverea kovopato visii tauvapaoro. ²⁷ Ari vosa ro ira visiipa rei ruipaparo ira oiso toureverea, Visii reraaro kovopato. ^{28j} Oiso rutu osa ragai ragoa urioraera vore. Uva viapau oiso ruipaparaveira ra oearoi ragai kovopaive oirara vai. Ragoa urioraepa kovoa purasa voea tauvaoro. Ora ragai vaaro tapo tootooa vatesa va iava vaseoro oirara rutupa voea oriruoro.”

^f 20:18 Mt 16:21 ^g 20:19 Ap 2:23, 3:13 ^h 20:20 Jo 9:38 ⁱ 20:23 Ap 12:2; Re 1:9
^j 20:28 Fl 2:7; Ais 53:10

Jisas Voositoarei Porete Piereva Ravotovira
(*Mak 10:46-52; Luk 18:35-43*)

²⁹Oire uva Jeriko iava avaroepa. Oa iava oirara rutu Jisas sirova utuaepa. ³⁰^k Uva voa vaiterei voositoarei raiva vatuaro-ia pausiepa, vo osa rera iava uvusiva Jisas osa vokapareva. Uva oiso puraoro rerare keerapasiepa, “Turaro. Vii-a Devit Aaotoaaro. Vegeivipa siraou.” ³¹Oa iava riro irara vaitereire korukorupaaepa oiso purapaoro, “Avaitereore, ora tape piesi!” Osa gausiva ita rirovira rutu. Uva oiso purasiepa ita, “Vii-a Devit Aaotoaaro. Vegeivipa siraou!”

³²Oa iava Jisas voavi toupaooro vaiterei aatooro oiso puraroepa, “*Eake vai-a oapa ruipapasiei ra oai puraa veipa?*”

³³Uva oiso rera tavisiva, “Turaro. Vegei oiso ruipapaveiei ra vegei osireiario karuri.”

³⁴Oa iava Jisas vaitereipa siraoroepa. Uva vaiterei osireiario-ia vavaea tovoreva. Uva va iava vorevira vurasiva. Osa iava rera sirova utusiepa.

Jisas Turarovira Koataroepa Jerusalem-ia
(*Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19*)

21 ¹Oire Jerusalem iare avapaoro Betfasi urui iare tutuu pieivoiva, Oliv Kovo Pukui varataaro-ia aitereivu disaipeltoarei ira piereva vaiterei aruoro oiso, ²“*Vo urui-ia kareu virosa irasi. Ra voa donki kekesi ovusa variaua riara-ia toupavee oviitoo tapo oira reraaro. Uva vo avaorei rutu karusivere ra vaitereiva vorei ragai iare.*” ³Oire ra vosa irai vei akepareve oiso, Eakere evaiterei avaorei oupasi? Ra oiso tavisiva, Iria-ia Turaro vo kovoaro toupavoi. Oai iare vaitereore oupavevoi. Ra vaiterei iava vasereve ikauvira veipa.”

⁴Vo reo oirao piesa vao karekei oreoa purareva profetato oiso,

⁵^l “Vii Saion vata taviuvereava oiso, Eera visii reraaro King ira urioparoi visii iare gavaure vovouto. Ira donki kakae ivara-ia paupaooro urioparoi.”

⁶Oire uva vaiterei vaitereore disaipeltoarei oisi vaiterei piesiva donki avaorei vaitereiva voreoro oiso osa Jisas vaiterei tavireva. ⁷Oa iava varoara tovosiva vaiterei ivara-ia oara ivara-ia popotapavira pauparoepa Jisas. ⁸Uva riro irara oirara ora riakora ora voea varaaro varoara parakapaoro vara tovopaiva raivaaro. Osa oearovu evaoara tosipaooro vara tovopaiva voa raga raivaaro. ⁹^m Uva voea oirara ora riakora piriropaoro rerava irapaaepa, osa oearovu utupaaepa kaku piepaoro oiso purapaaepa, “Hosana Devit aotoaaro-ia Pauto rera viraakoreve, ro-ia ira uriopa Turaro vaisiario sovava-ia! Hosana vore viara-ia Pauto!”

^k 20:30 Mt 9:27; Sam 89:1-5 ^l 21:5 Ais 62:11; Sek 9:9 ^m 21:9 Sam 118:26

¹⁰Oire uva Jisas Jerusalem urui-ia koataroepa. Oa iava oirara rutu ora riakora voeao vo urui-ia tou irara oea rera kekeoro paripariiva rutu oiso purapaoro, “Avoeao! Iroutoa rutu-a ro-ia?”

¹¹ Oa iava oirara ora riakora vokapaoro oiso puraaepa rerare, “Profetato ro-ia Jisas, Nasaret iava rera vo Galili taere sovara-ia.”

Vo Jisas Oirara Sigureva Tempel Sovara Iava
(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

¹²Uva Jisas Rovopa Kepa-ia aue Tempel koataroepa. Oa iava voava oirara rutu sigureva vo osa voa ora voripaaepa vo kepa sovara-ia. Uva voa tebolara petopetoreva oara-ia orekerovu-ia moniara ora tuutuukopaaepa, ora varao paupara oara-ia paupaoro ora tuutuukopaaepa kurue kare-ia. ¹³° Uva oiso voeare puraroepa, “*Tugoropa Vuku oiso purapapeira, ‘Ragai vo kepaaro-a vao-ia oa vaisipaiveira oiso, Variripa kepa.’ Uva oiso rutu va piepatavoi, vataupa tapi kavirupa irara voaro.*”

¹⁴Uva voa toureva Tempel sovara-ia osa oearovuva uriopaaepa voosi irara ora kotupipa irara rera iare voa. Oa iava voea ravotovira porete pie ovoipareva. ¹⁵Uva reipa irara pris ora oearovu tarai irara Reo Taisi-ia vao ravotoa kekeiva. Oa iava kakae vure uvuiva osa kaku piepaiva Tempel sovara-ia oiso purapaoro, “Hosana Devit Aaotoaaro-ia!” Osa-a eisi osa iava vuri vovou iraopaaepa rutu rirovira kasipupaoro. ¹⁶° Uva oiso puraaepa rerare, “E pasi vo reo uvurivoi oa purai viire?” Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, “*Iu. Oa uvuavoi. Esa viapau vo reo vieipataveira oa oiso purapai,*

‘Vii garepa kakaero oiso pieriva ora voeao sikeo irara roroara-ia tou irara ra vii-ia vuurapa vaisi purapaive?’”

¹⁷Oire uva voea kavuoro kosiro viropa uruia iare vao Betani voa tousa vo rupa-ia vao.

Vo Jisas Reoroepa Oa Iava Fik Ova Erakoepa
(Mak 11:12-14, 20-24)

¹⁸Oire uva vokipaua rutu Jisas voreroepa riro urui iare. Uva voa rirovira rutu ogoeroepa. ¹⁹Oa iava oevavu kekereva fik ova raivaaro. Uva vo eva iare avaroepa. Uva viapau oiso kuea vai kekereva voa. Ari guruvara raga toupaiava voa. Uva vo evare oiso puraroepa, “*Viapau oiso ra kuepauveira ita.*” Oa iava ikauvira erako ovoiepa.

²⁰Uva disaipel va vao kekeiva. Oa iava tavetave iraopaiva oiso purapaoro, “Apeisi iava fik ova ikauvira erako ovoie?”

° 21:11 Jo 6:14, 7:40 ° 21:13 Ais 56:7; Jer 7:11 P 21:16 Sam 8:2

21^q Uva Jisas voea vaaro pukoreva oiso, “Ari ita, oiraopavira visii tavipaa oiso, Vosa oirao pie vovou rutu purapata vakuvaku asavira, oire ra oiso piepata osa vo evaore fik ova pieavoï oa iava erakoei. Ari ita, ra viapau oiso va raga vao purapata. Ari uvuipatai ra vaore pukuia tapo oiso purata, Toreu ra ora vikiu vore avakava-ia. Oire ra oisi pieive. 22^r Uva vo osa raripaoro rutu variripata orekerovupa ruipapaoro, oa iava uvuipatai ra vara oupata.”

Jisas Akeiva Oiso, Irou Vaore Vii Reesiva
(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

23^s Uva Tugoropa Kepa-ia aue Tempel koataroepa Jisas. Oa iava oirara rutu siposiporeva voa. Uva reipa irara pris ora oearovu Isrel iava oearoa rutu urioaepa rera akesa, “Eake reesia vao vii vaaro oa iava vo kovo purapari? Irou vii vateva vo reesi?”

24 Oa iava Jisas voea aatooro oiso puraroepa, “Ragai tapo ita visii akepaavoï oavure. Vosa ragai gisipoaro pukota, oire ra ragai tapo ita visii aatoa visii tavioro ragai vo reesiaro iava. 25 Oire vo baptaiso Jon oa puraparevora, ovuva vo karopoa oa urioera Pauto ruvara-ia, eke vova oiratoa raga? Ra ragai tavita!” Uva ora rugorugoo piepaepa oiso, Apeisi avu purapaviei? Vosa oiso puravio, Vova Pauto, ra oiso purarovere, Uva apeisi viapau va oirao piepata? 26^t Ari vosa oiso puravio, Oirato vaaro, uva riro irarapa uriripaviei, uvare oirara rutu oiso rugorugooapai oiso, Jon-a profetato rutu. 27 Oa iava oiso purapaaepa, “Viapau taraipaiei.” Uva Jisas voea tavireva, “Ragai tapo ita viapau visii tavia vo reesi iava oa iava vo kovo purapaavora.

Reo Ruu Iravu Oviitoareiaro Iava

28 “Apeisi rugoopatai? Iravu oirato ira oisoa oviitoareiaro toupasi. Oa iava avaiotoa iare avaroepa oiso rera arusa, Oviitoa oaa avau wain kovo-ia kovosa vo vokie. 29 Uva rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa avaioto, Reasiparai. Oire va isivaaro iava vovouisi poreoro ita avaroepa kovosa. 30 Oire uva kikootoa iare avaroepa aiteto oiso raga ita rera tavisia. Oa iava oiso puraroepa, Iu aite. Avaparai! Uva viapau oiso avaroepa 31^u Oire uva vaiterei-a vaitereo oviitoarei, uva aa ro aiteto vo reoaro sirova uturoepa?” Oa iava oiso puraaepa, “Ari avaioto.”

Uva Jisas voeare oiso puraroepa, “Oiraopavira rutu visii tavi iraoepa oiso, Voeao kavirupa irara takis oupa irara ora vairo otopa riako oea Pauto vo Saraaro-ia koata rovoaverea iraro visiipa. 32 Eake iava? Uvare Jon torevoko pitupitu kareke rovosa urio rovoroeapa visiipa. Uva viapau rera oirao pietava ovusa voeao takis oupa irara ora otopa riako rera oirao

^q 21:21 Mt 17:20; Je 1:6 ^r 21:22 Je 5:16 ^s 21:23 Ap 4:7, 7:27 ^t 21:26 Mk 6:20

^u 21:31 Lu 7:29, 50

pieiva. Ari ita, uva va keketava oa iava viapau oiso vovouisiro oavisii poretava rera oirao pieoro.

Reo Ruu Vao Voeao Iava Vuri Irara Oea Oisoa Wain Kovo Tokipaive
(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³v “Reo ruu uvuta vao oa oiso purapai, Iravu wain kovo paureva. Uva vo kovo rirore kasura purareva. Oa iava voa rikui tekareva auere gerepara pigipato masin. Uva voa uutupa kepa paureva vo kovo ruvara-ia. Oa iava oiso oevavu kovopa irara tavireva, Vo kovo toki ragapatavere ragai vo kovoaro monia purapaoro ragai vaaro. Voea tavirevoiva, voea tovo pieoro vo kovo-ia otaerevu iare avaroepa. ³⁴Uva oivavu sovara-ia oevavu arureva kovopa irara rera voeaaro vo kovo iare, oiso ra vo kovo kuearo iava oarai ouive rerapa voea ruvara-ia voeao oea oisoa vo kovo tokipaive. ³⁵Oire uva voeao oea arureva rera kovopa iraraaro oea ouiva voeao wain kovo tokipa irara. Oa iava voea iava iravu ragipaiva, ari iravu kopii pie ovoiiiva, ari iravu vurokoiva aue-ia aveke. ³⁶Uva rera ro ira vo kovoaro-a oevavu ita arureva kovopa irara rera voeaaro riro iraravi rutu. Oa iava oisi raga ita voea pieiva. ³⁷Oire uva ovoiokuvira rutu rera oviitoaaro rutu siporeva voea iare oiso rugoopaoro, Ira vai-ia taru gisipoaro uvuivere ragai rutu oviitoaaro. ³⁸w Oa iava oiso ora reoaeapa voeao wain kovo tokipa irara, Rera-a ro-ia turaro oviitoaaro rutu. Irare ra rera upoera, rera varaaro rutu oupe. Ra oisi iavirava kovoa tokipe ora vigeipa. ³⁹Uva va iava rera-ia pituiva vo kovo sovara-ia. Oire voava rerava kosia viropa vo kovo vatuaro-ia rera kopii piesa. ⁴⁰Uva apeisi vai rugorugoopatai vo siposipo uvupaoro? E utupavira urioroverea ro ira vo kovoaro-a? Ra eake vai-a vao oa purasa uriorovere voea-ia voeao vo kovo tokipa irara, raa?”

⁴¹Oa iava Jisas-re oiso puraapea, “Ari voea rutu taru uporeverea voeao vuri irara. Ra oevavu raga ita tovo piereve vo kovo-ia. Uva vo aio oupa vuutaaro-ia vo kovo iava oupaoro rerapa vatepaaverea torevokovira.”

⁴²x Uva voeare oiso puraroepa Jisas, “Esa pasi vo reo vaio vieipataveira Tugoropa Vuku-ia oa oiso purapapeira,

‘O-ia aveke iria veraiva voeao kepa paupa irara oira-ia kepa paupa arapa, eira rutu ita-a avekeva rovopava rutu kukuuvu tuuta oa eisi piereva Pauto Turaro. Uva evo kovo purareva oa vigei osireiario-ia ravotovira toupaveira.’

⁴³Ari ita, Pauto rera vo Saraaro-ia visii Jiu rui piereverea oevavu raga vatesa voeao oea vearo kue purapaveira va-ia. ⁴⁴[Ari vosa ro ira kovero oira ivara-ia o-ia aveke ra ora pegepegeoro ita. Ari vosa oira o aveke koveo irai ivara-ia, oire ra garepa visivi rutu rera taritaoro koveo.”]

v 21:33 Ais 5:1-7 w 21:38 Sam 2:8; Hi 1:2 x 21:42 Sam 118:22-23; 1 Pi 2:7

⁴⁵Oire uva voea voeao pris ora Farisi va vao reo ruu uvuiva oa purareva Jisas. Oa iava rera oriorisioro oiso puraaepa, “Asi vigeire oiso puraparo!” ⁴⁶Uva va-a vao oa iava oiso vovou ragapaaepa ra rera-ia pituive. Uva rirovira rutu uriripaaepa ita oirara rutupa voeao oea oisoa oiso purapaave rerare, Jisas profetato.

Reo Ruu Vao Riako Oupa Aio Iava Vao-ia Rei Voki

(Luk 14:16-24)

22 ¹Oire uva oavu ita purareva reo ruu voeare oa-ia oiso puraroepa, ²*y* “Vao Pauto vo Saraaro oa oiso rutu toupai osa iravu reito king, ro ira oiso vo pitupitu purareva vo osa oviitoaaro riako ousa aueparo rei voki-ia. Oire riroa aioa purareva rera ro reito, ³uvare oearovu oisoa reesi rovopareve oiso, Voeaore kaokaoravere rara vo aio iare. Oire pura piro vo voki vao oa-ia vo aio purareve. Oa iava rera voeaaro arureve, Voeaore keerasa avata. Ari vo osa reasipaave vo aio iare urio arapa. ⁴Oa iava oisoa oavu arupareva ita rera voeaaro kovopa irara oiso puraoro, Visii avata ita voeare keerasa ita oearo keera ragaraerao. Ra oiso voea tavita, Uvuta. Ragai vaaro vatatopoei aioa, varao-ia oa puraavo oiso-ia bulmakau kare ora voeao taoropa kare. Ragai vo karearo oea upoavo. Oa iava vara rutu-ia vatatopoavo. Ari uriota va iare vao riako oupa aio.

⁵“Uva eisi-a osa kaokaosa avaaepa voea voeao kovopa irara voeare, osa reasipaaepa ita vo kaokao uvu arapa. Uva voava ora sikasikaepa oiso oearovu ora voea vo kovoroaro iare vikuiva, osa oearovu ora voea vo kovoroaro purapasa sara kovoro avaaepa. ⁶Osa oavu kovopa irara rauiva reito voeaaro voea vuri piesa voea kopii pieoro. ⁷Uva oisi-a oiso osa iava rera ro reito rirovira rutu kasipuoro rera voeaaro arureva viurupa irara. Oa iava avaaepa voea opesi piesa voeao oea kovopa irara upoiva. Oa iava voea vo uruiaro-ia tapo piuaepa.

⁸“Uva va-a vao oa iava reito rera voeaaro kovopa irara tavipareva oiso, Aioa vao oa vatatopoei tuariri. Oa iare voeare keera ragarae oea reesi rovoavora. Uva viapau uvuipaai ra urioave, uvare viapau uvuivira toupai voea vo rugorugooroaro. ⁹Oa iava visii tavipaa oiso, Vusita riro raiva iare voa siituepasa oearoire oirara vai ora riakora vai. Ra oearo keerao oiso purapata, Uriota riako oupa aio iare. ¹⁰Uva eisi-a osa puraroepa, oa iava avaaepa kovopa irara riro raiva iare oirara rutu gurusu ora riakora voeoro tapo vuri irara ora voeao veoro irara. Oa iava voea rutu pausa urioaepa kavatao kepa-ia. Uva agasiepa voea iava.

¹¹*z* “Oire uva voa paupaaepa oirara rutu vo aio-ia osa reito koataroepa voea kekesa. Oa iava voea sovara-ia iravu kekereva ira viapau vearovira oritooro urioroepa vo vokia eva riako oupa aio-ia. ¹²Oa iava rerare oiso puraroepa reito, Vatetoo oaa. Apeisi iava viapau vearotoa vai-ia kuvutoa

y 22:2 Mt 13:24 *z* 22:11 2 Ko 5:3; Kl 3:10-12; Re 3:4, 16:15, 19:8

vai kuvuoro uriouei vo aio iare? Osa viapau rera aatopareva. ¹³ Oa iava rera voeaaro tavireva oiso, Rera vavaearo tuuketa ora kokotoarei tapo. Ra oisi rera pieoro rera kosi pieta vova eisire rupa-ia. Ra voa rupavira toupaooro ora reuriaro kuripareve ora rerapa siraopaoro. ¹⁴ Uva oisi-a eisi osa Pauto kaokaoparoveira riro irarare. Ari katakataipa irara raga ora rerapa reesipareve koatpasa rera vo Saraaro-ia.”

Vo Jisas Akeiva Takis Moni Vatesa Sisa-pa

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ Oire uva Farisi oiso vo reo purasa avaaepa, “Eake reo vai-ia rera tavatavaepe, ra oa iava rera piro piepe ro Jisas?” ¹⁶ Osa iava Herot aruiva disaipel tapo voeao Farisi voeaaro. Oa iava Jisas iare avaaepa oiso purasa, “Tisato, igei vii-ia taraipaiei oiso, Vii-a oiraopa reotoa rutu. Uva oiraopa vovou rutu vii vaoro oa iava oirara rutupa siposipopariveira Pauto vo pitupituaro iava. Uva viapau oiso oearovure rugoopauveira oiso, Teapi ragaire vuri rugoo puraive. Viapau. Ari katai reoa raga purapariveira oirara rutupa. ¹⁷ Uva oisi-a eisi osa iava igei tavipari, Apeisi rugoopauiei? E torevokopai ra rerapa Sisa takisvio moni vateoro ro gavman vigei reitoaaro, eke viapau?”

¹⁸ Uva Jisas voea vo reoaro oriorisioro oiso puraroepa, “*Visii vao riro ratarataa vovou irara. E ragai tavatavaepata?*” ¹⁹ Ragai roro pie rovota oai iava takispa moni vai.” Oa iava oavuva urioaepa rera vatesa Jisas. ²⁰ Uva oiso voea akereva, “*Irouto puaaro-a ro-ia? Ora irouto vaisiario-a?*”

²¹ ^a Oa iava oiso puraaepa, “Ari Sisa.” Uva oiso puraroepa, “*Vosa Sisa vaaro, oire rera vateta Sisa. Ari vosa Pauto vaaro, oire Pautoa-pa va vateta.*”

²² Uva vo reo-a vao oa uvuoro rirovira rutu va-ia rugorugoo iraoaepa. Oa iava rera arova avaaepa.

Jisas Akeiva Oiratoa Iava Ro Ira Kopiipo Ra Vorevira Torero

(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³ Oire uva vo voki raga vao oa-ia reipa irara Sadyusi-pa irara vova lotua Jisas akesa urioaepa. [Evoea oea oisoa kopiipa irarare oiso purapaave, “Viapau oiso torepavere vorevira kopii tapi iava.”] ²⁴ ^b Uva oiso rerare puraaepa, “Tisato, Moses oiso puraroepa, Vosa iravu kakae pura asavira kopiipo riakovapa, oire ra araokoto ita oira oureve. Oire rerapa ro kopiito oira-ia kakaeto purareve araokoto. ²⁵ Oire vo tuariri erao vatara (7) rutu oaraovu oea oiso igei ruvara-ia toupave. Oea iava iravu avaioto iriavu arova riakova kopiipoepa kakae pura asavira. Oa iava kikooto ita aia oira oureva. ²⁶ Uva eraopato ora vo pevapato oisi raga ita piesiva oira arova. Oa iava vo arao rutu vo rekasiaepa erao vatara rutu-ia oirapa kakae asavira raga kopiipaoro. ²⁷ Oire uva vo arao rutu opesiaepa

^a 22:21 Ro 13:7 ^b 22:24 Diu 25:5

kopiioro. Oa iava vo arao isivaaro iava kopiioa ita oira. ²⁸Uva vo vokio-ia oa-ia oirara rutu toreaverea vova kopiia-ia. Uva irouto vo arao iava oira ourevere? Aue iava uvare vo arao rutu oisoa oira oupaive oira arova kopiipasa.”

²⁹Oa iava Jisas oiso voea vo rearo pukooro oiso puraroepa, “*Viapau oiso taraipatai Tugoropa Vuku vo rigatoaro-ia. Ora viapau tapo taraipatai Pauto vo goruaro-ia tapo. Eisi osa kokoropavira ora reopatai.*” ³⁰Oire vo vokio oa-ia oirara rutu kopiia iava vovvira toreaverea oa-ia viapau oiso voreria vaiei riako ou vai. Ari oiso raga toupasa vovvira toreaverea osa purapurapa irara ensel voeao vuvuiua.

³¹“*Uva vo reo-a vao oa iava visii akepa voea iava voeao kopii irara oea torepaverea. Asi viapau pasi vo reo vieipataveira oreoa iava Pauto visii tavireva? Oa-ia oiso puraroepa,*” ³² ‘Ragai-a Pauto oaive Ebrahim, ora Aisak, ora Jekop voeao oea urauraaro tootoovira toupaverea.’ Ari ita, uva va-a vao vituaro iava oiso purapai, Viapau oiso kopii irara reraaro-a Pauto. Ari Pauto-a voea reraaro oea tootoopai.” ³³Oire uva voea voeao oea vo reo uvuoro vao-ia ora sitaepa va-ia tavetavepaoro.

Vo Toupai Reo Taisi Vao Rovopa Rutu Pauto Vaaro (*Mak 12:28-31; Luk 10:25-28*)

³⁴Uva voa-a vo uva Sadyusi-pa irara tape piereva Jisas voea vo rearo tuuro. Oa iava Farisi va iava uvuoro urioaepa. Oire voava voearei rutu ora guruapea rera ruvara-ia. ³⁵Uva voearei rutu iava iravu riro reo kerisito Reo Taisi-ia toupaveva. Ira oiso vovvuparoepa ra Jisas tavatavereve rera akeoro. ³⁶Uva oiso puraroepa, “Tisato. Aa vao-a reo goru oa vara rutu-ia reo goruro pute irapapai?”

³⁷^d Oa iava Jisas vo akeo aatooro oiso puraroepa, “*Reito Pauto vii reraaro irapa sopaua oara rutu vateri, ora rugorugooara rutu, ora taraiara rutu varao vii varaaro rera ragapa vateri.*” ³⁸Va vao-ia reo goru oa reipai rutu ora rovopa rutu. ³⁹^e Uva eraopa oa vava areivira raga oiso purapai, Ora vii sopaaro rutu vatepari voeapa oea vii ruvara-iavi toupaveira, oiso rutu osa ora viipa siraopaveira. ⁴⁰Vo taisireo Reo Taisi rutu vituaro varao Moses vase ora profeta irara varaaro.”

Jisas Farisi Akereva Ora Rera Iava Kraisi (*Mak 12:35-37; Luk 20:41-44*)

⁴¹Vo uvuru raga-ia toupaveva Farisi osa Jisas oiso voea akereva, ⁴²“*Apeisi rugorugooatai Kraisi-ia. Irou aautoaaro?*” Oa iava oiso rera taviiva, “Ari Devit aautoaaro.”

⁴³Uva oiso puraroepa voeare, “*Uva apeisi iava Devit vatereva Tugoropato Uraurato vo rugoo oa iava Kraisi-ia Turaro vaisi tovoreva oiso puraoro,*

^c 22:32 Eks 3:6, 16; Hi 11:16 ^d 22:37 Diu 6:5 ^e 22:39 Lev 19:18; Ro 13:9; Je 2:8

44^f *‘Turaro Pauto ragai reraarore Turaro oiso puraroepa, Vo paupauverea oirapapa varata-ia vo tugurasa ovokia-ia voeao vii voeao keripa irara tovoaverea vii kokotoaro reroaro.’*

45 *Ari ita, Devit raga turarovira Krai vaisireva. Uva apeisi ragavira? Uvare Devit aaotoaaro-a ro Krai ira Devit sirova kavauroepa.”*

46 *Oa iava viapau oiso irai uvuiparoepa vo reo pukosa Jisas vaaro. Uva voa-a evoa uva rovoaepa uriripaoro rera ake arapa vorevira.*

Tisa Irara Vo Pitupituroaro Aue-ia Reo Taisi Voarei Ora Farisi
(*Mak 12:38-39; Luk 11:43, 46, 20:45-47*)

23 ¹Utupavira Jisas oirara rutu tavireva ora voeao rera voeao disaipel. ²*Uva oiso puraroepa, “Voeao tisa irara tarai irara Reo Taisi-ia voarei ora Farisi oeara reesiiva oevu oavu-ia paupa vo uva oisoa Moses varaaro Reo Taisi aviavi piepaive.* ³*Uva oisi-a eisi osa vao oiraopa reo rutu va vatepaiveira visiipa. Uva uvuipatai ra va uvupata, ra va sirova utupata. Ari vao voea vo pitupituroaro, viapau oiso vao Reo Taisi sirova utupaaveira oa-ia voeao oirara siposipopaveira. Eva-a oa vituaro iava viapau rutu oiso ra voea vo pitupituroaro sirova utupata.* ⁴*h* *Ora riro vavatapa ruuro tuukepaiveira oirara vutuaaro-ia vara tovopasa, vo osa ora voea raga viapau varavi-ia pitupaive sipareoaravi raga iava voea tauvapaoro oea vara kaepaive.* ⁵*i* *Uva vara rutu purapaiveira oiso ra oirara vara kekepaive. Iu. Riropa pakoro oara oisoa purapaive Tugoropa Reo-ia pakopasa vara-ia. [Oire varava riro kaekaepavira variripaave.] Ora aue tapo papaapa varoro oara-ia oisoa oritopaave, oara oisoa kokotoara rutu iare vara piepaive. [Oire ra vara vituaro-ia riro paraka turua purapaive va iava ora reesipasa, oiso ra oirara rutu vara iava oiso auepaave vara kekepaoro, O, riro tarai irara voeao Tugoropa Reo-ia.]* ⁶*Ora oisoa rovopa tavukipa ruipapaave paupa vo aiopa vokia. Ora vao tapo paupa vo Reo Uvupa Kepa-ia Sinagog oa-ia oisoa paupaave reipa irara.* ⁷*Ora oiso tapo ruipapaave ra oirara rutu voeapa ora avivikepaoro oiso voeare purapaave, Vearo voki, vo uruiara rutu sovara-ia. Ora oiso tapo purapaave, ra oiso voea vaisipaive, Tisa irara.*

⁸*“Uva oiso ruipaparai ra viapau oisi visii vaisipaive oiso, Tisa irara. Viapau. Ari kataitoa raga, visii reraaro Tisato. Ari visii rutu-a katai arao rutu.* ⁹*j* *Uva vo rasio-ia viapau uvuipatai ra irai rei piepata irai vaisipaoro oiso, Vigei aitearo. Viapau. Ari kataitoa raga Aite oavisii ira oiso toupare vuvuiua-ia.* ¹⁰*Ora viapau tapo ra oiso visii vaisipaive, Turaro. Viapau. Ari kataitoa raga visii reraaro, Ragai ita Krai.* ¹¹*Ari vosa ro ira visiipa*

^f 22:44 Sam 110:1; Ap 2:34; Hi 1:13, 10:13 ^s 23:2 Esr 7:6, 25; Nie 8:4 ^h 23:4 Ga 6:13

ⁱ 23:5 Diu 6:8 ^j 23:9 Mal 1:6

reiparo, ira-a eera uvui iraopa ra ora vaisiro oiso, Visii reraaro kovopato. ¹²Ari ro ira ora vaisiaro raga kae piepareve, ira-a eera vaisiaro akaipa pierevere Pauto. Ovusa ro ira ora rera vaisiaro vara piepareve, ira vaisiaro kae pierevere utupaua Pauto.

**Jisas Tisa Irara Ora Farisi Tavireva Vao Iava Vuri Pitupitu
Oa Oisoa Purapaive**

(Mak 12:40; Luk 11:39-42, 44, 52, 20:47)

¹³“Oire visii vao tarai irara Reo Taisi-ia ora visii Farisi visiigoa vatatopo iraopata riro kuuvu irara rutu visii. Visiigoa rataoa tupapataveira vao Pauto vo Saraaro iava vo oirara rutu osireiaro-ia. Ora visii ruture tupapataveira vo osa oearovu koata ruipa ragapaave. Oire ra visii raga vo vovouroaro-ia paipaipaive oearovu rara visii raga voeare tupapata.

¹⁴“[Visii vao tarai irara Reo Taisi-ia ora visii Farisi visiigoa vatatopo iraopata riro kuuvu irara rutu visii. Ora riro raroe riakore vo keparoaro ou raga irara. Visiigoa vao oirara osireiaro-ia riro kaekaepa variriro purapataveira vuriara oavisii vataupaoro. Oire uva va-a eva oa vituaro iava vuria rutu oupataverea riroa voria vuria.]

¹⁵“Visii vao tarai irara Reo Taisi-ia ora visii Farisi visiigoa vatatopo iraopata, riro kuuvu irara rutu visii. Visiigoa avakava-ia viripataveira ora voraro vo rasio rutu-ia kataitoa ragare taraapaoro disaipelto, oiso ra visiipa disaipelparo. Oire ra oisi rera pietavora, rera ava pieta Vuri Tapi iare. Ra visii raga vo vovouroaro sirova uturo ita oiso osa vara sirova utupataveira visii. Uva va iava eva visii vo voriroaro-ia vuriara rera vo voriaro vuria rutu pute pievira karekepe.

¹⁶“Visii vao-ia visiigoa oearovu tuvetuvepataveira raivara-ia oiraravoosipaoro. Visiigoa vatatopo iraopata. Visiigoa ora visii vo siposiporoaro vatepataveira oearovupa. Oire ra oiso voeare purapata, Vosa irouto Tempel vaisi ragapaoro reo ovo purareve, ra oiso puraparo, Oiraopavira rutu, oa oiso toupaivoi kiuvu reo raga eva. Ari vosa irouto ro ira gol vaisioro reo ovo purareve vao oa Tempel sovara-ia toupaveira, oire ra viapau uvuipa ora rera raga vo reoaro gasireve.

¹⁷^k “Visii kokoropa irara ora voosi irara. Eake vai-a vao oa reipai? Gol pasi oa reipai, eke Tugoropa Kepa aue Tempel oa gol tugoro pievira karekepapeira, ra va iava rei vaisipape? ¹⁸Ora vao tapo osa ora visii vo siposiporoaro iava oaravu vatepataveira oearovupa. Uva voeare oiso purapata, Vosa irouto eravao raga vaisipaoro oiso puraro, Oiraopavira rutu, oa oiso toupai kiuvu reo raga eva. Ari vosa irouto tauoa eravao-ia toupaveira osa oiso puraro, Oiraopavira rutu, oire ra viapau uvuipa ora rera raga vo reoaro gasireve. ¹⁹^l Visii vao voosi irara. Eake vai reipai? E pasi tauoa reipapeira, eke eravao

^k 23:17 Eks 30:29 ^l 23:19 Eks 29:37

tauo rei piepaiveira. Oa iava tugoropavira karekepapeira, eke? ²⁰ Uva eisi osa iava oisoa oirato eravao oirao piepaoro oiso puraparo, Oiraopavira rutu, ora orekerovu rutu varao oara oira ivara-ia toupave. ²¹ Ari vosa ro ira Tempel vaisioro oisi puraro oiso, Oiraopavira rutu, oire uva rera-a eera ira voa Pauto tapo vaisire. Eake iava? Uvare Pauto voa toupaveira Tugoropa Kepa vao Tempel. ²² ^m Ari vosa ro ira vuvuiua-ia vaisioro oisi puraro oiso, Oiraopavira rutu, oire uva rera-a eera ira Pautoa tapo vaisire voa. Eake iava? Uvare Pauto voa pauparoveira.

²³ “*Visii vao tarai irara Reo Taisi-ia ora visii Farisi riro kuuvu irara. Visii vao garepa aiorovi iava akuku aioro katakataivira vara vatevate ragapataveira varao iava tautauara rutu iava. Oiso osa varao aiorovi taraipara utuuva geesi piepataveira aue-ia geesi kouro Pautoa-pa tauoa purapasa. Ovusa varaore reipara ovaupataveira rutu oiso osa varao-ia oira rovirieipa pitupitu oiraopa, ora oirarapa siraopa pitupitu, ora oirao piea vo pitupituaru. Oire rovopa vao-ia vosa varao purapata, ra viapau oiso gareparavire tapo ovaupata vara purapa arapa. [Oiso osa vao-ia taraipa aioro utuuva geesi piepa.]* ²⁴ Visii toupata oiso rutu osa voosi irara. Visiigoa oisore auepataveira ra oirara tuvetuvepata vo raivao-ia oa-ia auere ora kasivaripataveira kuvikivi kare veraverapaoro roviara iava. Ari vosa koie ra oira rutu kopata.

²⁵ “*Visii vao tarai irara Reo Taisi-ia ora visii Farisi riro kuuvu irara visii. Visiigoa kap iava varaua raga sisupataveira ora dis, ovusa vara sopaaro agasipape varao iava kavirupa pitupituro ora varao ora aio piepa pitupituro visii raga varaaro.* ²⁶ Vii Farisi voosito! Viigoa kap sopaaro sisigarue pie rovopari, ra oira varaaro tapo sisigarue epao.

²⁷ ⁿ “*Visii vao tarai irara Reo Taisi-ia ora visii Farisi riro kuuvu irara. Visiigoa vatatopo iraopata. Visiigoa oisi rutu toupataveira osa tova urui. Oa ivara-ia vatoe kerarire vearo kekepapeira vo ragava ivara-ia. Ovusa rikuara sovara-ia riroara oira eruro keruara toupave, ora oaravu rutu eruara.* ²⁸ Eisi osa visii iava varaura sopaaro toupaveira. Oire ra oearovu rutu oirara visii varaaro kekepaoro oiso keapaave, Torevoko irara, ovusa visii iava sopaura oavisii agasipape varao iava ratarataa vo pitupituro ora varao tapo Reo Taisiva kaureopa pitupituro.

Jisas Voea Rutu Tisa Irara Tavireva Oiso, Vuri Vori Outaverea
(Luk 11:47-51)

²⁹ “*Visii tarai irara Reo Taisi-ia ora visii Farisi riro kuuvu irara. Visiigoa vatatopo iraopata. Visiigoa tova uruiro oritopataveira vo uruiro uva voeao tovaiva torevoko irara ora profet irara.* ³⁰ Oire oiso purapataveira, Vosa voari rutu toupaiovori igei aao iraraaro vo vuutaaro-ia tuariri, oire

^m 23:22 Sam 11:4 ⁿ 23:27 Ap 23:3

ra viapau voea tauvapaio profet irara upopaoro. ³¹° Uva evo reo oa purapatavoi ora visii iavirava oa-ia vaisipatavoi oiso, Igei aao iraraaro oea oisoa profet irara upopaive. ³²° Visii vo pitupitu vao ovoie pie iraopata, oa rovoiva visii aao irara oavisii voari tuariri. ³³° Visii rakoru kare, ora rakoru kare ovii iraraaro. Apeisi-a oiso osa rugorugoopatai vao-ia reesia vore Vuri Tapi? Viapau visii ouverea, raa? Uva ovu rutu iare toritaverea?

³⁴° *“Uva va-a eva oa vituaro iava voeao siposa aueparai visii vuruvuruaro iare riro tarai irara profet irara, ora tisa irara. Oea iava oearovu upopataverea, vo rara kare uviropaave visii vuruvuruaro iare. Ari oearovu tapapataverea evao parikouro-ia voea iava, ora oearovu ragipataverea Tugoropa Keparo sovara-ia. Ora voea tapo iava oearovu sigupataverea ouruirovu iava, ora voea tariopataverea ra avapaave ouruirovu iare.* ³⁵° Uva eisi-a osa iava vao visii-ia karekeperea oa puraiva visii aao iraraaro voeao-ia vo rasio-ia. Ari ita, torevokoto Ebel ira kopii pieiva rera upooro. Oire rera-ia rovoaepa oa iava Sekaraia-ia pou piropa vo pitupitu raga eera Berekaia oviitoaaro. Uva voea-a evoea oea upoiva Tempel iava vo tugi vuutaaro-ia ora eravao. Uva evoea-a oea-ia eva puraiva ovuria eva oa vorevira visii-ia kare pieverea Pauto. ³⁶° Oiraopavira oiso visii tavipaavoi vao iava oa puraiva voari tuariri oa voriaro vuriaro ouiverea voeao vo vokio iavapa irara.”

Jisas Gaureva Jerusalem-ia

(Luk 13:34-35)

³⁷° Oiso puraroepa, “Ae! Visii vao Jerusalem vata! Ae, visii Jerusalem vata! Visiigoa profet irara upopataveira voea vurukopaoro aveke-ia. Pauto kovopa irara oaro oea sipo ragapareveira vokiara rutu-ia. Ari ita, visii kakae vure oaa guru ragapaaveira oiso osa kokooutu aakova ovii irara rakupaveira putauearei-ia, osa ragaire korukorupata ora visii-ia. ³⁸° Oire oiso visii tavipaavoi, Uruia oavisii vao kuvaupai rara. ³⁹°° Uvare oiraopavira visii tavipaa, Viapau oiso ragai keketavere vorevira vo rekasisa utupaua, vo vuuta-a eva uva oiso purataverea, Pauto viraakoa vateri ropa ira urioroi Turaro vaisiaro-ia.”

Jisas Tugoropa Kepare Reoroepa Oiso Ra Opesi Ovoipe

(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

24 ¹ Uva kosiro viropa vova Rovopa Kepa-ia Tempel osa disaipel rerare ravaaepa, vo osa voava urioparoepa. Oa iava Tugoropa Keparore rerare oiso puraiaepa, “Auoro, vo keparo kekeri Tugoropara.” ²° Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, “Iu! Oara kekepata evara reipa

° 23:31 Ap 7:51-52 ° 23:32 1 Te 2:16 ° 23:35 Jen 4:8; Sek 1:1 ° 23:37 2 Kro 24:21

° 23:39 Sam 118:26; Mt 21:9 ° 24:2 Jo 2:19

keparo. Uva oiraopavira rutu oiso visii tavipaavoi, Viapau iriai aveke vai eakave iriai ivara-ia aveke vai osa toupave. Oara evara kururu piroverea koveoro.”

Jisas Voea Tavireva Aue Iava Riroa Tavaka
(*Mak 13:3-13; Luk 21:7-19*)

³Uva vo tou-ia vao-ia pauroepa vo pukuia-ia Oliv Kovo-ia. Oa iava voa rera iare urioepa disaipel. Uva voa rera eripaiva rera akepaoro oiso, “Igei taviri oiso, Aa vo vuutao-a vao oa-ia evara karekeperea? Uva eake vai-a vao oa iava vo vuuta eveiioverea oiso, Vao vii vo vokiario vao oa-ia kareuverea, ari vao ovoioipa vuuta?”

⁴ Ua iava Jisas voeare oiso puraroepa, “*Visii ora vatatopo iraopata, teapi irai visii kearevere.* ⁵Riro irara uriopaaverea ragai vaisiario raga-ia ora vaisipaoro, ra oiso purapaave, Ragai raga-a vao Krai. Uva riro irara rutu oirara ora riakora keakeapaiverea. ⁶Uva oiso upoa gurukoaro uvutaverea, ora va iava siposipo ovusa uvavu toupave. Ra opeita rirovira rugorugoopata ora sitapaoro vo osa va vao kosi piro. Aue iava uvare va-a eva oa kareke rovoopera, ra vovio vo utupaua ovoioipa voki karekeperea rara. ⁷ Oiso-ia oearovu oirara upoa kosi piepaiverea oearovu-ia oirara, ovusa osararovu osararovuva ora upoaverea. Ovusa ogoe vuutaro kosi piroverea voraro rutu ora ravurikeara. ⁸Uva varao oiso rutu toupaveira osa riakova oisoa kakaetoava upia rovopao rera kavausa.

⁹“*Vo vuuta-a vao-ia oa-ia visii oupaiverea visii vao kovopa irara oaro Pauto vatepasa upia ora kasipua visii upopaoro tapo. Uva osararovu rutu iava oiso visiire vuri vovoupaaverea rutu. Eake iava? Uvare vaisia oaa visii-ia toupai.* ¹⁰Uva vo vuuta-a vao oa-ia oearovu voea varaarore ovauaverea oirao pie vovouro. Ra araoko irara oaive iava gasipaive keripa irarapa ora voeare kasipupaoro rutu. ¹¹Riro irara rutu tapo profet irara oea karekeaverea oirara rutu keakeasa. ¹²Oiso-ia vuri pitupituro rutu karekeperea riro irara-ia. Oa iava ora voeapa siraopa vovouro oaive kavuiverea. ¹³ ^w Ari vosa ro ira viapau raveraveparo vo tugurasa ovoioipa vuuta iava vo voki-ia, uva rera-a eera ira oureverea Pauto ora rera iare. ¹⁴ ^x Ari ita, oearovu Vearo Siposipo kosi piepaivere Pauto vo Saraaro iava siposipopaoro voraro rutu rasitua rutu-ia. Ra va iava oirara rutu vo siposipo-ia taraipaave vao-ia. Oa isivaaro-ia karekeperea vao-ia ovoioipa voki.

^u 24:4 Jer 29:8; 2 Te 2:3 ^v 24:7 Ais 19:2; Sek 14:13 ^w 24:13 Re 2:7 ^x 24:14 Ro 10:18

Vuri Siitoka Rutu Karekeperea
(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

15^y *“Oire uva va-a vao riroa rutu vuria oa keketaverea. Eva-a oa vituaro iava vo reo purareva Daniel tuariri voa toupaooro vo Tugoropa Tapi. [Ari ita, ro ira vo reo vieireve vao-ia, oire ra vearovira vare rugooparo.]* 16 Uva vo vuuta-a vao-ia oa-ia oirara rutu Judia-ia touivereea, ra uriripaoro voava tori iraoive pukuia iare. 17 Ari vosa ro ira kepa ivara-ia kiuvu oupaoro uvuruparoverea, ra viapau oiso voava rerereve auero rutu gurusa varao rera varaaro. 18 Ari vosa ro ira varuparo touverea, oire ra viapau oiso voava ora porero kuvuparare rugooro varao rera varaaro. 19 Siraovira rutu vairoviopa taruko riako, ora vairo airoa sikeo kakaero roro piepaivereea vo voki-ia vao. 20 Variripatavere tuepaoro. Teapi torita vo kiuvupa vuuta eke vao-ia Tugoropa Voki ra Reo Taisi oaro Pauto gasita vokaoro Tugoropa Voki iava vo reo. 21^z Aue iava uvare vo vuuta-ia eva riroa rutu toupavereea tavaka. Uva viapau oiso oai va-ia putepai vao iava oa pura piropa voari tuariri oa vao vo vokio-ia tugurapai. Va rutu vao isivaaro iava viapau oiso otavakai perea voari rutu utupaua oiso osa va vao-ia. 22^a Ari vosa Pauto viapau vo vuuta vao poteku piepareve, ra oirara rutu opesiave. Ari ita, voeao ragare rugooro vo vuuta poteku pierereve oea reesireva ora rerapa.

23 *“Vo vuuta-ia vao oire vosa irai visii tavipareve oiso, Kraisa ro vo-ia ira keketa. Eke oiso puraro, Varo vavo-ia, oire ra viapau rera vo reoaro oirao piepata.* 24^b Ora oearovu keakea irara kraisa irara ora oearovu profet irara oearoa rutu toreavereea karekeoro riopara rutu purapaoro ravotoara. Ora oaravu pisipisa kovoro oara tapo ravotovira puraivereea. Ari ita, vosa uvuipaave, oire ra oirara rutu ivuive ora voea iare voeao oea reesireva Pauto ora rerapa. 25 Uvuta! Vao iava visii vosiavo ravaavira, ra uutupata.

26 *“Eisi vosa visii tavipaive, Rera keketa varo ira vavo toupave kuvau tapi. Oire ra viapau voea vo reoaro uvupaoro voare avapata. Ora vosa oiso visii tavipaive, Ro-ia kepa sovara-ia ira vataupa. Oire ra viapau oiso voea vo reoroaro oirao piepata.* 27 Taraipataveira varakeotoa-ia ira parakaupaoro voraro rutu aviavipareveira vuvuiua-ia. Eisi osa parakauoro voreravereea Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto vo oirara rutu osireiara-ia.

28 *“Uva osa-a eisi osa vatau asavira ruela kare ora gurupaaveira eru karero aiopasa.*

^y 24:15 Dan 9:27 ^z 24:21 Dan 12:1 ^a 24:22 Ais 65:8-9 ^b 24:24 Re 13:13

Utupaua Oirato Oviitoaaro Urioroverea

(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

^{29c} “Vo osa vo voki vao tavakapa voki isivaaro iava ravireo ruparoverea, ora kekira tapo oiso viapau rororeverea. Aaviikoara kovekoveperea vova vuvuiua iava. Orekerovu rutu goruara vova vuvuiua ravurikeperea. ^{30d} Uva vo vuuta-a vao oa-ia ragai vo reesiaro vuvuiua-ia karekeperea. Oire uva oirara rutu vo rasio-ia va kekeoro gauivera, vo rara ragai Oirato Oviitoaaro tueivera ovusa rukuta sovara-ia uriora riroa rutuva gorua ora keraria ragai vaaro. ^{31e} Oire utaveoro varapaaverea vo rara ragai voeaaro aruave enselpa irara, ra voea guruive voea oea ropoava voraro rutuva vo rasito rekasiaro-ia.

Fik Ova Oa Aue Reesipaiveira Vuuta Vao Rovirieipa Pitupitu Iava

(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

³² “Visii uvuipatai ra vao-ia fik ova tarai oupata vo rara airepa guruvoro kosi pieive. Oire ra va iava oiso taraita, Uukoa toupai vai-ia, oa iava poretevira toupaivoi. Ra va iava oisi ragavira taraipata raipipa vuuta tutuu piepai oa-ia ravireo rororovere. ^{33f} Eisi ragavira ita osa iava uvuipatai ra ragai iava taraipata oiso, Reraei ira ratao riaaro-ia ora tovoroi koatasa. ³⁴ Oiraopavira rutu visii tavi iraopaavoi oiso, Oirara rutu voea vo vuuta-ia eva viapau oiso voea rutu kopiiaverea vosa vara rutu evara kareke rovperea. ^{35g} Oire oiso-ia vuvuiua opesiperea ora rasito. Ari ragai vo rearo viapau rutu oiso opesiperea.

Viapau Irai Taraipa Vuuta-ia Ora Vo Vokio Oa-ia Voreroverea

(Mak 13:32-37; Luk 17:26-30, 34-36)

³⁶ “Uva viapau irai taraiparoi vo voki-ia ora vo vuuta-ia, ora purapurapa irara voea ensel oaro tapo voea vo vuvuiua oea viapau taraipaai, ora Oviitoaaro tapo viapau taraipa. Ari Aitetoa raga taraipa Pauto. ^{37h} Vo pitupituro oara puraiva vo Noa vo vuutaaro-ia osa raga eisi osa ita pieiverea vo vuutao-ia oa-ia voreraverea Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto. ³⁸ Voari tuariri uva rirova pirutuva kareke asavira toueva ovusa vo vuuta-ia vearovira aiopaiva, ora vearovira ukaiopaaepa osa oearovu vo vuuta-ia vearopavira raga riako oupaaepa. Oire vo tugurasa urioaepa oisi raga piepaoro uva Noa uvuoa sovara-ia koataroepa, va vaisiaro, aka. ³⁹ Ari ita, viapau oiso oisi rugoopaaepa. Oa iava akukuvira raga toupaiava osa rirova pirutuva urioopa voea rutu oirara ora riakora turosa. Uva oisi raga ita-a eisi osa pieiverea vosa Oirato Oviitoaaro vorero vo uva viapau rera

^c 24:29 Ais 13:10; Esi 32:7 ^d 24:30 Dan 7:13 ^e 24:31 Sek 9:14 ^f 24:33 Je 5:9

^g 24:35 Mt 5:18 ^h 24:37 Jen 6:5, 7:6-23

vorearore rugorugopaave. ⁴⁰Ari vo osa aiterei toupasiverea varuparo vai. Oire uva vaierei iava iravu ourevere Pauto iravu arova voa raga. ⁴¹Ari vo osa airei riakorirei vai plaua purapaerevere auere bret, osa Pauto vaierei iava iriavu oureve iriavu arova voa raga. ⁴²Uva eisi osa iava vearovira rutu uutupata. Viapau oiso taraipataveira vo vokio-ia oa-ia Turaro oavisii vorerovere. ^{43ⁱ} Vare vao rugoo iraopata. Oire rovovira rutu ro ira vo kepaaro-a kepa oiso rugorugoparo, Esa vokiario vai urio viarovere kavirupato, ra uutuparo. Ra viapau oiso rera eaka ragapareve ovusa rera vo kepaaro tatepareve koatasa. ^{44^j} Uva visii tapo vao-ia vatatopopata tuevira vokiara rutu-ia vaore rugopaoro oa-ia Oirato Oviitoaaro vorerovere. Vo ovuutai-ia viapau oiso ra *oiso rugoopata, Uriorovere rara. Oire uva vo vuuta-a vao oa-ia oirara rutu rerapa vovou vakuvakuvira touiverea oiso purapaoro, Viapau oiso vo vokio uriorovere. Ovoki-a eva oa-ia voea sita pierevere.*

**Vo Toupai Oiratoarei Iava Kovopatoarei Oiso Iravu-a Vearoto, Ari
Iravu-a Vurito
(Luk 12:42-46)**

⁴⁵ “Oire irouto-a ro kovopato ira oisoa toupareve, Eera vearo rugorugooto ora vearo kovo purapato. Oare rera tovereva reito ro rera reraaro oearovu-ia kovopa irara vuravurapasa voea tokipaoro ora aio vatepasa vo ora rera vo vuutaroaro-ia. ^{46^k} Oire utupaua reitoa ro vorerovere, ra rera kekereve ro kovopato ovusa vo kovo purapareve oiso osa vare rera tavireva, ra va-ia rera ro kovopato rorureve. ⁴⁷Uva oiraopavira rutu visii tavipaavo oiso, Auero rutu rera varaaro tokipasa rera tovereva kovopato. ⁴⁸Ari vo osa ro kovopato vurito ora rera raga ora keaparo oiso purapaoro, Ragai reraaro reito viapau uvuipa ra ikavira urioro. ^{49^l} Oire rovorora rera voeaaro upopaoro kovopa irara aue raga purapaoro ukaio ora aue tapo aio oearovu tapo oirara. ⁵⁰Oire rera ro vurito kovopato reraaro reito vorerovere vo vokio-ia ovokia-ia viapau oiso rerare tuero. Viapau oiso rrare tuerovere viapau rera-ia taraipaoro osa urioro. ^{51^m} Ra kovopato oaro vurivira rutu uporeve rera ragipaoro. Ra voava rera tovereve voeao ruvara-ia riro kuuvu irara. Ra voea rutu voa ora reuri oaive kuripaive ora voeapa siraopaoro evoa opesipa tapi.

Reo Ruu Vao Katai Tau (10) Iava Tavauru Riako

25 ¹ “Vo vuuta-a eva oa-ia Pauto vo Saraaro iava oiso karekeperea osa vairoo tavauru riako katai tau (10) rutu. Airoa vuravuara oaive ouoro avaaepa rova aivarosa ira reesiiva oiso ra riakova oureve. ^{2ⁿ} Uva

ⁱ 24:43 2 Pi 3:10 ^j 24:44 1 Te 5:6 ^k 24:46 Re 16:15 ^l 24:49 Lu 21:34
^m 24:51 Mt 8:12, 25:30 ⁿ 25:2 Mt 7:24

ovavaevu-a vaaruu vovou riako vairo raga iava, ari ovavaevu-a vearo rugorugoo riako. ³Oire uva vairoo vaaruu vovou riako vuravuara ragava avaaepa osa viapau aue kelasanai vai vara iare auere vosa vara iava ita opesipe, ra ovuva ita oarai tovoive vara-ia? ⁴Ovusa vairoo *vearo rugoo riako kelasan oviro tapo ora vairo varaaro kaeiva vuravuara*. ⁵° Uva rera ro riako oupato viapau urioroepa ikauvira. Oa iava ruraiva. Uva va iava uusaaepa.

⁶“*Uva vo voki vuuta-ia oavu keera urioepa vairore oiso purasa, Rera ro riako oupato ira urioroi. Avata rerare korotosa. Ra rerava aivarooro rerava uriota!*” ⁷Oire va iava vuravuara vatatopopaiva. ⁸Uva vairoo vaaruu vovou riako oiso puraaepa vairore vearo rugorugoo riako, Ae, igeipa kelasanara vai vateta. Ari igei varaaro iava opesiei. ⁹Oa iava vairoo vearo rugorugoo riako vo riako aatooro oiso puraaepa, Viapau varao kelasanara vigei rutuva uvuipai. Oara igei raga varaarova uvuipai. Ari avata evoraro voripa kepa vai-ia oarai vorisa. ¹⁰^p ^q Uva avaaepa kelasanai vorisa ovusa riako oupato urioroepa. Osa vairo airoa vatatopoepa airoa raga rera tapo koataaepa kepa-ia rera tapo pausa riroa-ia aioa vao ora oupa aio. Uva rataoa voea ururao tupa piropa.

¹¹^r “*Oire uva utuaepa vairo airoa uutupaaepa. Oa iava vao pou virooro oiso puraaepa, Turaro, turaro, igeivire karuri!*” ¹²Oa iava vairo vo keeraaro uvuoro vairore oiso puraroepa, Oiraopavira rutu visii tavipaavo, viapau taraiparai visii-ia.” ¹³^s Uva reo ruu opesioro oiso puraroepa Jisas ora rera iava, “*Eisi osa toupai oiso, Vearovira rutu uutupata. Viapau taraipatai vuuta-ia ora voki-a vao oa-ia urioroverea Oirato Oviitoaaro.*”

Reo Ruu Kovopa Irara Iava Voeao Oea Moni Ruuro Ouiva (Luk 19:11-27)

¹⁴“*Vao Pauto vo Saraaro oa oiso rutu toupaveira osa ro iravu oirato ira uvavu vokasa aueparoepa. Oa iava rera voeaarore keeraoepa kovopa irara voea vavaearo-ia varao tovosa rera varaaro, oiso ra vara purapaive vara tokipaoro.*” ¹⁵Oire vo voki-a vao oa-ia voea vo pitupituarore rugorugoo rovoroepe ora voea varaaro tapo goruara voea voea kovopa irara katakataivira. Oa iava monia roo piereva voeapa oiso, iravu vatereva vo vavae tuku kina (K5,000), ari iravu vatereva erao tuku kina (K2,000), ari iravu vatereva katai tuku kina (K1,000). Uva oiso va puraoro voeapa avaroepa vokasa. ¹⁶Uva avaroepa osa rera isivaaro iava ro ira vo vavae tuku kina oureva, ira va-ia eva oavu sara kovo purareva. Oa iava oavu ita kareke piereva oisi va-ia kovooro pute piea vo vavae tuku. ¹⁷Ari ro ira erao tuku kina oureva ira va-ia eva oavu sara kovo purareva. Oa

° 25:5 1 Te 5:6 ^p 25:10 Re 19:9 ^q 25:10 Lu 13:25 ^r 25:11 Mt 7:21-23

^s 25:13 Mt 24:42, 44

iava oavu ita kareke piereva oisi va-ia kovooro pute piea erao tuku. ¹⁸Ovusa ro ira katai tuku kina oureva, oa iava vare rikui tekareva va tovasa rasiuaaro. Uva voa-a vo uva rera reraaro reito vo moniaro vataureva.

¹⁹*“Oire uva riro kaekae vuuta rutu puteva. Oa iava va isivaaro iava reito oaive voea iare kovopa irara urioroepa vorevira. Uva oiso rugoopaeroepa ra voea tapo reoa torevokoreve varao iava moniara oara-ia voea pitupitu piereva.* ²⁰Uva ro ira vo vavae tuku kina oureva, oa iava oavu ita karekereva vo vavae tuku kina va sipooro. Uva oiso puraroepa, Reito, ragai vaterivora vo vavae tuku kina (K5,000). Va kekeri vao-ia oa-ia sara kovo puraavora. Uva oavu ita ouvora vo vavae tuku kina pute piea. ²¹Oa iava rera ro reito oaro oiso rerare puraroepa, Vii vearoto-a rutu kovopato. Viigoa vearoo purarivorao ora vearovira kovoa tokirivorao. Oire varavi tapo gareparavi kasivarivira tokipariveira, uva eisi osa iava vii tovopaa riropaara rutu orekerovu tokipasa. Uriou ra roruri ragai tapo.

²²*“Ari ro ira erao tuku kina (K2,000) oureva, ira tapo urioroepa. Oa iava oiso puraroepa, Reito, ragai vaterivora erao tuku kina. Va kekeri vao-ia oa-ia sara kovo puraavora. Uva oavu ita ouvora erao tuku kina pute piea.*

²³Oa iava reito oiso rera tavireva, Vearoto ita vii kovopato. Viigoa vearoo purarivorao ora vearovira kovoa tokirivorao. Oire varavi tapo gareparavi kasivarivira tokipariveira, uva eisi osa iava vii tovopaa riropaara rutu orekerovu tokipasa. Uriou ra roruri ragai tapo.

²⁴*“Uva ro tapo urioroepa ira katai tuku kina (K1,000) oureva. Ira oiso puraroepa, Reito, vii-ia taraiparai riro kasivarito vii, viigoa vo kovoro tatepariveira oara viapau oiso paupariveira. Ora varao tapo oara vikipaiveira oearovu vara paupaoro kukaraara vo rasio-ia. Oire uva vara tapo ou ragapariveira.* ²⁵Uva eisi osa iava uririraepa. Oa iava vao vatauava katai tuku kina vo rasito. Va kekeri vao-ia vii vaaro!

²⁶*“Uva reito oaro rerare oiso puraroepa, Vurito-a rutu vii kovopato riro reasito. Uva pasi taraipauveira ragai-ia oiso, Ragai vo kovoro tatepaaveira oara viapau oiso paupaaveira. Ora varao tapo oara vikipaiveira oearovu vara paupaoro kukaraara. Uva evara tapo ou ragapaaveira? ²⁷Uva eakepa ragai vaaro monia tovo asariva beng-ia? Oa iava voa va iava pute piea tapo ouavori? ²⁸Oire rera ruvara iava va outa ro vatesa ira vo vavae tuku kina-ia (K5,000) pitupareva. ²⁹Eake iava? Uvare oirara rutu vao raga-ia pitupai uva oavu ita vatepaa voeapa tauvavuvira pute piea. Ari ita, vosa iravu viapau orekerovu-ia pitupareve, oire gareavi raga-ia pitupareve eva oa-ia rera itoavere rera ruvara iava. ³⁰ Uva oiso voea tavireva rerare vurito kovopato, Rera siguta evoare rupa-ia. Ra voa toupaooro ora rera raga iava reuriara kuripareve ora rerapa siraopaoro.*

¹ 25:24 Jo 10:28-29; 2 Ti 2:19 ² 25:30 Lu 13:28

Oirato Oviitoaaro Oirara Rutu Rovirieireverea Utupaua

³¹ “*Utupaua turarovira urioraverea aueva keraria voea tapo enselpa irara. Uva va iava paupa-ia uvuraverea vao king paupaaro.* ³²” Oirara rutu vova rasito ragai ruvara-ia ora guruaverea, ra voava voea rovirieaverea oiso osa sipsip ragui ora meme ragui toupaveira oiso, sipsip ragui uvavu, meme ragui uvavu. ³³ Eisi osa voeao sipsip ragui tovoaverea vo ora ragai vaaro-ia oirapapa varata, ovusa meme ragui oisova tovoave koike varata-ia. ³⁴” *Oa iava voea-a voeao oirara oea toupai oirapapa varata-ia oea taviaverea oiso, Visii viraakoreva Aite oaa. Visiigoa uriota ra va outa Sara oa puraava visiipa voari rutu rasito rovaro-ia.* ³⁵” *Eake iava? Uvare vo tuariri oisoa ogoevira toupaa osa ragai aio vatepata. Ora vosa uuko regapara, ra ragai vatepata uukoara. Ragai ita vao ouruivu raga iava taveteto ragoare oisoa keerapata vorarore ora visii vo keparoaro-ia.* ³⁶ *Vosa tapo oisoa varo apotapara, ra ragai vatepata varoara. Ora vosa tapo oisoa upiapara, ra ragai ruvarupata. Ora vosa tapo oisoa tuukea-ia toupaa, osa voa ragai kekepasa uriopata.*

³⁷ “*Uva oisi-a eisi osa iava voeao torevoko irara ragai aatooro oiso puraaverea, Turaro. Aa vo vokio vii kekeiovora osa ogoepauera uva vii vateiovora aioara? Ora aa vo vokio uuko regapauera oa iava vii vateiovora aue uuko?* ³⁸ *Ari aa vo vokio-ia vii kekeoro oiso puraiera, Uriou, vii-a taveteto ouruivu raga iava vore igei vo kepaaro? Ora aa vo vokio-ia apotapauera auepa varo oa iava viipa vaaro vateiera?* ³⁹ *Ari aa vo vokio-ia vii kekeiovora osa upiapauera, ora tuukea-ia toupavira, uva aaviopavira vii kekesa urioiera?*

⁴⁰” *“Uva oiso voeare puraverea, Ragai visii tavipaavo iairaopavira oiso, Varao oara oisoa purapata ro-ia akaipato ragai araoko iraraaro iava rera, uva ragai-ia ita rera ragoa-ia vara puratavora.*

⁴¹ “*Oa iava voeao taviaverea oea koike varata-ia toupai oiso, Opsi irara visii. Visiigoa ragai kavupata tuitui kasi iare avoro vao oa viapau opesipape. Okasia tovoreva Aite auepa Seten ora voeao purapurapa irara ensel Seten voeaaro.* ⁴² *Eake iava? Vosa oisoa ogoevira toupaa, osa viapau ragai vatepata aioara vai voari tuariri. Ora vosa oisoa uuko regapara tapo, uva viapau oisoa ragai ukaio piepata.* ⁴³ *Ari ita, ragai-a taveteto ouruivu raga iava, uva viapau oisoa ragaire keerapata vorarore ora visii vo keparoaro iare. Ora vosa oisoa varo apotapara, osa viapau ragai vatepata varoara vai. Ora vosa oisoa upiapara, ora vosa oisoa tuukea-ia toupaa, osa viapau ragai kekepasa uriopata.*

⁴⁴ “*Uva eisi osa iava voea tapo ragai vo rearo pukopaverea oiso purapaoro, Turaro. Aa vo vokio-ia vii keke ragapavira osa ogoevira*

” 25:32 Esi 34:17, 20 ” 25:34 Re 13:8, 17:8 x 25:35 Je 1:27 y 25:40 Pro 14:31, 19:17

touparivora, ora vosa uuko regapauera, ora vosa ouruivu raga iava vii-a taveteto, ora vosa varo apotapauera, ora vosa upiapauera, ora vosa tuukea-ia touparivora osa voa viapau vii tauvapaiovora?

⁴⁵ “Uva voea aatoaverea oiso puraoro, Oiraopavira visii tavi iraopaavoi, Ari ita, varao oara oisoa viapau purapata ropa akaipatoavi voeao iava ragai araoko irara oaro rera, oire uva ragai-a ita rera ragoapa oisoa reasipata oisi vara purapa arapa. ⁴⁶ Uva eisi osa ragavira iava voeao oirara vuria oaive voriaro ouiverea aue-ia upia ora siitoka ora voeapa vokiara rutu-ia. Osa voeao torevoko irara Tootoo Ovoi ouive vao oa viapau opesipape.”

Turaro Irara Reipa Irara Reo Goru Puraiva Jisas Uposa
(*Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53*)

26 ¹ Oire uva Jisas rera vo siposiporoaro opesi piereva. Oa iava rera voeaaro disaipel tavireva oiso, ² ^z “*Visii taraipatai oiso ragavira vo vokirei isivaaro iava Tagausapa Vurei Pasova pura pirovere, ra ragai kosi pieivere ragai vuri piesa evao parikou-ia.*”

³ Uva vo voki raga-ia Rovopato Pristo tauo purapato vo kepaaro-ia ora guraeapa Kaiafas voearei rutu pris irara ora reipa irara vova Isrel. ⁴ Uva oiso ragavira Jisas-re reo goru puraiva ra rera tuve pieive. Oire ra voava kaviruvira rera rauive, ra rera kopii pieive. ⁵ ^a Uva oiso puraaepa ora voea ragare, “Avoeao, asi viapau vuuipaviei ra vao purape vao-ia vo vokia-ia oa-ia riroa aia purapapi. Teapi oirara rutu ora sitaoro upoa vai kosi pieive.”

Riakova Riro Geesia Ovi Sanda Ovi Petoeva Jisas Kukuearo-ia
(*Mak 14:3-9; Jon 12:1-8*)

⁶ ^b Jisas Betani-ia toureva leprapato vo kepaaro-ia Saimon. ⁷ Uva iriavu riakova urioopa aueva korovo ovi sanda aue-ia popotepa tou vearoo Alabasta, oiso osa aveke. Uva vo ovi kokoeva Jisas kukuearo-ia rera rei pieoro osa tebol-ia pauparoepa. ⁸ Oa iava oearovu disaipel irara va tueoro oiso ora reopaaepa, “Avoeao, uva apeisi o vao pire ragapae korovo ovi? ⁹ Ari ita, vosa oira vateeri iraipa, oire va iava oira-ia riroa vai voria vai vaterere vigeipa irai. Oire ra oai vatepe voeopa apota irara.”

¹⁰ Oa iava Jisas voea vo vovouaro-ia tarai ovoiroepa. Oa iava oiso puraroepa voeare, “*Eakere o vovouaro vavata pie ragapata? Iria vearo pitupitu purae ragai-ia!*” ¹¹ ^c Easi apota irara visii tapo toupavere vokiara rutu-ia. Ari ragai viapau oiso visii tapo tupaavere. ¹² Ari o riakova iria o petoe sanda ragai varaaro-ia tova iare, oa puraevoi ragai-ia ravaavira. ¹³ Oiraopavira visii tavipaavoi oiso, Vo uvarovu rutu uva Vearo Siposipo kosi piepaiverea rasitoo rutu-ia, ra va-ia vao tapo ora reopaave vare rugoopaoro oa puraevoi o-ia riakova ragai-ia.”

^z 26:2 Jo 13:1 ^a 26:5 Mt 27:24 ^b 26:6 Mt 21:17 ^c 26:11 Diu 15:11

Judas Reo Ovoi Purareva Jisas Iava Vearo Vaisi Puraoro Turaro Irarapa
(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴Vo vuuta-a vao oa iava vo vokia avaroeпа iravu voea iava katai tau erao (12) disaipel. Rera vaisiaro, Judas Iskariot. Ira avaroeпа reipa irara iare pris ¹⁵^d oiso purasa, “Eake vai vate ruipapatai ragaipa, ra visii riara iare rera karekea?” Oire uva va iava rera vateiva vo peva tau (30) aue silva moniro. ¹⁶Uva voava rovoroeпа rerare raiva taraapaoro oiso, Aa vo voki avuo-ia Jisas kosi piepaa voea vaveaoro iare?

Jisas Ovapa Aio-ia Vao Tagausapa Vurei Pasova Disaipel Tapo Aioreva
(Mak 14:12-21; Luk 22:7-14, 21-23; Jon 13:21-30)

¹⁷Uva vo rovo vokiario-ia Yis Asa Aio aue bret oa-ia disaipel urioaepa Jisas akesa, “Ovu-ia viipa ravaavira aioa vai puraiovere aue Pasova Vurei vai?” ¹⁸Oa iava oiso voea tavireva, “Kareta viro evoare Jerusalem urui sovара-ia irai iare. Ra oiso irai tavita, Tisato oiso puraroi, Ragai vo vuutaaro tutuu pievoi. Uva Pasova Vurei aiosa ruipaparai voea tapo disaipel vo vii vo kepaaro-ia.” ¹⁹^e Oire voea disaipel oisi va puraiva oiso osa voea tavireva Jisas-pa va ravaaoro Pasova Vurei.

²⁰Oa iava ovaiarovi tebol-ia pauroepa voea tapo katai tau erao (12) disaipel rera voeaoro. ²¹Uva aiopaiva ovusa oiso puraroepa, “Oiraopavira visii tavipaa, Iravu visii iava ira ragai kosi pieparevoi rara.” ²²Oa iava vovouisiro rutu vavataepa voeare siraooro. Uva voava rovoaepa rera-ia ora veraoro rera akeoro oiso, “Turaro, esa ragai-a?” ²³^f Uva voea aatoreva oiso, “Easi eera ira bretea rupu piere tapi rovu-ia va aiosa ragai tapo, ira-a eera ira ragai kosi pierevere. ²⁴Iu. Oirato Oviitoaaro avapa kopiia-ia oiso osa Tugoropa Vuku taviеpa ragai iava. Ari ita, siraovira rutu rerapa ro ira Oirato Oviitoaaro kosi pierevere. Vearopai vosa viapau aakova rera kavauevori?” ²⁵Uva Judas rera kosi piesoto ira rera akereva oiso, “Tisato. Esa ragai-a pasi?” Oa iava Jisas oiso puraroepa, “Iu ita, vii raga-a eva viigoa eisi purauei.”

Vo Jisas Kovukovu Aio Komunion Vatereva Disaipelpa
(Mak 14:22-26; Luk 22:15-20; 1 Korin 11:23-25)

²⁶^g Uva voa-a vo aiopaiva uva Jisas bret oureva va-ia vuurapa vaisi purasa Pautoa-ia. Oa iava va puteputereva voeapa disaipel va vatevatesa. Uva oiso puraroepa, “Va-a eva ragai varaaro oa ouri ra va aiori.” ²⁷Oa iava kap-ia wain karo oureva. Oa iava Pautoa-ia vuurapa vaisi purareva va-ia. Uva voava voea vateoro oiso puraroepa, “Ieta, visii rutu vao-ia

^d 26:15 Eks 21:32; Sek 11:12 ^e 26:19 Diu 16:5-8 ^f 26:23 Sam 41:9; Dan 9:26

^g 26:26 1 Ko 10:16

ukaiota. ²⁸^h Eira revasiva oaa iria paruevere ragai iava osa kopiira oirara rutu iava vuriara veraoro Pauto vaaro Reo Ovoi oirao pieoro. ²⁹ⁱ Ragai oiso visii tavipaa, Vo vuutao iava vo vokia vo utupaua uva viapau ukaioravere wain karova-ia. Ari ita, vo raga uva airepa karova-ia ukaioraverea utupaua visii tapo Aite vo Saraaro sovara-ia.”

³⁰ Oa iava iriavu-ia eraaepa erava. Uva voava kosia viropa Oliv Kovo Pukui iare avasa.

Jisas Vo Pita-re Oiso Puraroepa, Ragaire Isivauvere Rara
(*Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38*)

³¹^j Oa iava Jisas oiso voeare puraroepa, “*Visii rutu varaaro oirao pie vovouro vuripai ragaipa vo rupao-ia vo rara ragai arova torita. Ari ita, aue iava uvare Tugoropa Vuku oiso purapapeira, ‘Pauto sipsip ragui tokipato uporeverea, ra rerare rorooro sikaa viro sipsip ragui.’* ³²^k Uva vorevira toreravere kopiia iava, ra va iava visiipa irara Galili iare.” ³³ Oire Pita rerare oiso puraroepa, “Ari ita, vosa voea rutu varaaro oirao pie vovouro vuripere viipa, eagara osa ragai vaaro oirao pie vovou viapau oiso ra vuripe!” ³⁴ Oa iava Jisas Pita aatoreva oiso purapaoro, “*Pita, oiraopavira vii tavipaa oiso, Vo vokiario vo osa kookai gau asavira tourevere ovusa vo peva purari ragai vaisiario taeapaoro.*” ³⁵ Uva Pita oiso puraroepa rerare, “*Viapau rutu. Asi vii tapo kopiiravere vo rara viapau vii vaisiario taeaa.*” Oa iava voea rutu disaipel oisi aga puraepa.

Jisas Variriroepa Getsemani-ia
(*Mak 14:32-42; Luk 22:39-46*)

³⁶ Oire uva Jisas voea tapo avaroepa uvavure uva oiso vaisipaive oiso, Getsemani. Oa iava voeare disaipel oiso puraroepa, “*Vovio toupatavora, osa vavoviore avara voa varirisa.*” ³⁷ Oa iava Pita vase oureva ora Sebedi oviitoareiaro. Uva voea tapo avaroepa. Oire uva rerare sopaua rirovira rutu siraoepa. ³⁸^l Uva voa oiso voea tavireva, “*Ragaire sopaua rirovira rutu vavatae siraooro, osiraoa vao oiso rutu sovoa oa iava kopiirai vao-ia. Vo touta ragai tapo uutupaoro, ra ragai vo vavataaro sovota.*” ³⁹^m Oire voava gare visivi avaro kopukopua ivara-ia gerevira koveroepa. Oa iava voa variri ovoiroepa oiso puraoro, “*Aite. Vosa ruipapau ra ragai iava o kap verari iria agasioi rutu aue iava siraoa vo vavataaro. Uva viapau uvuipau ra ragai vo ruipaaro sirova utuu. Viapau. Ari vii raga vo ruipaaro sirova utuu.*”

⁴⁰ Uva voreroepa Pita vase kekesa osa uusipaaepa. Oa iava oiso puraroepa Pita-re, “*E viapau uvuipatai ra ragai tapo uututa katai vuutavi vai raga-ia, raa?*” ⁴¹ⁿ Uutupaoro variripata. Teapi kokarapa vovou visii iare

^h 26:28 Eks 24:6-8 ⁱ 26:29 Ap 10:41 ^j 26:31 Jo 16:32; Sek 13:7 ^k 26:32 Mt 28:7, 10

^l 26:38 Jo 12:27 ^m 26:39 Jo 6:38; Fl 2:8 ⁿ 26:41 Mt 6:13

uriope visii kove piesa. Ari ita, vovouisiro oavisii ruipapai oiso ra ragai tapo touta, ovusa varauraro oavisii raga visii iava raveravepai.”

⁴²Oire uva voreroepa ita erao pie vuuta-ia voare ita varirisa oiso, *“Aite. Vosa o-ia kap viapau oiso uvuipau ei ra oira verari ragai arova, iria-ia ukaioparai, uvare vii vo ruipaaro-a oa purasa-a.”* ⁴³Oa iava voreroepa ita voea iare osa uusipaaepa, uvare voeare rurapaiva osireiara. ⁴⁴Uva voava voea arova voreroepa ita vo peva pie vuuta-ia varirisa oiso raga osa variri rovoroepea rovovira.

⁴⁵Oa iava voava voea iare urioroepea disaipel. Uva voeare oiso puraroepa, *“E touvira uusipatai reareapaoro? Oire uvuta! Vuuta vao tuguraei oa-ia Oirato Oviitoaaro kosi piepai vo vuri vovou irara vavaearo iare.* ⁴⁶Toreta ra avavio. Rera keketa! Ro-ia ira ragai kosi pierevoi. Ira-ro ira urioroi.”

Judas Jisas Kosi Piereva Keripa Irara Vavaearo Iare
(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

⁴⁷Oire uva vo Jisas touvira reoreoparoepea, ovusa Judas pouro viropea voea iava rera voeao katai tau erao (12). Ira riro irara tuvetuveoro urioroepea oea toorioara kaepaoro urioaepa ora aue kakuara voeao oea aruiva pris irara voearei rutu ora reipa irara vova Isrel. ⁴⁸Uva rera ro ira rera kosi piereva voeapa ira oavu reesia toforeva voeapa oiso puraoro, *“Vosa rerava uugaaravere, oire ra rera-ia pitu ovoita.”* ⁴⁹Uva voava ikauvira urioroepea Jisas iare oiso puraoro, *“Vearo rupa Tisato.”* Uva rerava uugaa ovoiroepa. ⁵⁰Oa iava Jisas oiso puraroepa rerare, *“Vatetooa, vao oare uriouei oire va pura ovoiri ikauvira!”* Uva evo reo isivaaro iava tupe ovoiaepa rera rauoro Jisas.

⁵¹Iravu ro ira Jisas tapo toupaveva ira toorio gororeva. Oa iava Rovopato Pristo kovopatoaaro uvareoaro pakoreva rera toero. ⁵²^o Oa iava Jisas rera tavioro oiso puraroepa, *“Toorio vore pieri eera rera vo tavukiaro-ia, uvare oirara rutu toorioara-ia ora upopai, oara-a evara voea upoverea voea varaaro vuria oaive kare pieoro.* ⁵³^p Easi pasi vii viapau taraipau ei oiso osa ragai uvuiparai vosa oisi oai purasa ruipapara, oire ra Aite area, ra va iava ragai vatereve riro tuku (tausen) vai rutu aue enselpa irara vai ragai-ia tuesa. ⁵⁴^q Ari vosa oisi oai purasa auelpa, ra apeisi ragavira Pauto vo reoaro oiraopavira karekepe, vo reo oa oiso puraepa, Oiso ragavira oiso pieri?”

⁵⁵Uva vo vuuta-a vao oa-ia voeare oiso puraroepa Jisas, *“E ragai ousa uriotai evarava toorioara ora evara ragi vurukoro? Ari ita, oisopai rutu visiipa, Kavirupato ira tuukesa uriotai. Vokiara rutu-ia oirara rutu oisoo siposipopaa Tugoropa Keparo-ia osa eakepa voa ragai rau asapata?”* ⁵⁶Ari

^o 26:52 Jen 9:6; Re 13:10 ^p 26:53 Dan 7:10 ^q 26:54 Lu 24:25, 44, 46

ita, profeta irara vo rigatoroaro ragai iava oirao piesa ragai-ia oara rutu varao kareke piepaa.” Oa iava disaipel rera arova tori ovoiiiva.

Jisas Rovirieiiva Kaunsel Irara Osireiario-ia
(*Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24*)

⁵⁷Oire rera rauoro rerava avaaepa Rovopato vo kepaaro iare Pristo Kaiafas vo kepa, oa-ia voeao rutu toupaiiva Reo Taisi-ia tarai irara ora reipa irara. ⁵⁸Uva evoa tauaivi Pita rera sirova utuoro riro sitavi-ia kasura-ia rekasiroepa vao Rovopato Pristo vo kepaaro kasuraaro. Oa iava voa koataroepa pausa oevu ruvara iare polis irara. Aue iava uvare oiso ruipaparoepa ra vao kekereve oa purapai rera-ia Jisas.

⁵⁹Oire uva reipa irara pris ora Kaunsel irara oea rutu oiso ora reopaaepa, ra irai oiratoa vai reesiive. Ra irai rera iava Jisas kuuvuro kortua-ia vo kuuvu-ia. Ra oa iava rera upoive. ⁶⁰^r Oire uva va iava oearovu riro irara uriopaaepa. Oa iava oaravu-ia kuuvu reoro rera toga ragapaiva. Aue iava uvare viapau oiso oai vituaro oiraopavira kekepaiva, oisore ra oai iava rera kopii pieive. Uva va-a vao isivaaro iava aitereivu pousi viropa ⁶¹oreovuva rera iavirava vo reo oa purareva. Uva oiso purasiepa, “Easi ro oiso puraroepa, Ragai uvuiparai ra Pauto vo kepaaro Rovopa Kepa Tugoropa Kepa pakoa. Ra ita vorevira vo peva raga-ia voki vo kepa paua ita.”

⁶²Oire uva Rovopato Pristo toreoro Jisas-re oiso puraroepa, “E reasipaei vo reo eva aato arapa, raa? Apeisi vo reo-a eva oa-ia vii togapaivoi?” ⁶³^s Osa viapau Jisas reoparoepa. Uva Rovopato Pristo rerare oiso puraroepa ita, “Ragai vii ake iraopaavoi Pauto vaisiarore ro Tootopato, ra igei tavi iraori oiso, E vii-a Kraisi Pauto Oviitoaaro, viigoa vigei Jiu-pa irara tuvetuvepasa uriouera, eke?”

⁶⁴^t Uva Jisas rera aatooro oiso puraroepa, “*Eisi osa purauei. Uva visii tavipaavoi oiso, Vo vuutao iava vo vokia vo utupaua uva ragai-a vao Oirato Oviitoaaro keketaverea, ovusa paupara vo oirapapa varata-ia vao Pauto, ro ira goruara rutuva toupaveira. Uva rukuta sovara-ia tapo vorevira urioraverea vova vuvuiua-ia.*”

⁶⁵^u Oire uva oisi-a osa puraroiva Jisas, Rovopato Pristo ora rera iava kuvupato karikarioro kasipuroepa oiso puraoro, “Pauto toviparevoi! Uva viapau ita uvuipavie ra oeaire keeravio rera vo reoro rovirieisa. Ira ro Pauto tovipare! Ari ita, rera uvutavoi ita! ⁶⁶Uva apeisi vai rugoopatai?” Oa iava oiso puraaepa rerare, “Ira-a eera uvuipa ra kopiuro. Ira-ia vurua epao!”

⁶⁷Oa iava rera kagavearo-ia ruipaaepa oearovu rera tapatapapaoro. ⁶⁸Uva oiso rerare puraaepa, “Vosa oiraopato-a vii profetato, oire igei taviri, Irouto vii tapare?”

^r 26:60 Sam 27:12, 35:11 ^s 26:63 Ais 53:2-11 ^t 26:64 Sam 110:1 ^u 26:65 Ap 14:14

Pita Jisas Taeareva Oiso Puraoro, Viapau Taraiparai Eera-ia
(*Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27*)

⁶⁹Uva Pita ratau pauparoepa kepa kasuraaro sovara-ia osa voa iriavu kovopava rera iare urioopa oiso purasa, “Vii tapo-a ita iravu viigoa oisoa Jisas tapo toupari ro vova Galili.” ⁷⁰Oa iava Pita oiso puraroepa voea rutu osireiario-ia, “Easi viapau eva-ia taraiparai osa purapauēi.” ⁷¹Oire uva Pita kosiro viropa rataoa riaaro iare. Oa iava voa iriavu ita kovopava oiso puraopa rera kekeoro voeao tavioro oea voa toupauva, “Easi iravu-a ro ira oisoa Jisas tapo toupaveve ro vova Nasaret.” ⁷²Oa iava Pita taeareopa ita erao pievira oiso puraoro, “Oiraopavira rutu vavo oiso viara-ia, viapau taraiparai rera-ia eera.” ⁷³Oa iava oearovu ita utupauavi toreoro ita oiso rerare puraaepa, “Oiraopavira rutu. Easi iravu-a ita vii voea iava. Viigoa eveipaio reoa iava vii vaaro.” ⁷⁴Oire uva ovoioapa reo-ia oiso voeava kaureopaoro oiso puraroepa, “Avoeao! Oiraopavira rutu viapau rera-ia taraiparai eera. Vosa viapau oiraopa reo vai purapaavori, ra va iava Pauto ragai vuri piereve rutu.” Oire oisi reoroiva, kookai gaureva. ⁷⁵^v Osa iava Pita vo reore rugooroepa vao oa-ia Jisas rerare oiso puraroepa, “*Vo osa kookai gau asavira tourevere, ovusa vo peva purari ragai vaisiario taeapaoro.*” Oa iava kosiro viropa Pita rirovira gaupasa.

Jisas Sipoiva Pailat Iare
(*Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32*)

27 ¹Oire uva avia sikereva ovusa reipa irara pris ora turaro irara voeao vova Isrel ora reopaaepa, oiso ra rera upoive Jisas. ²^w Oa iava rera tuukeiva iroiro-ia rerava avapaoro rovonatopa iare Pailat Rom gavman iava rera.

Judas Kopyiroepa
(*Aposel 1:18-19*)

³Oire uva rera ro Judas ira Jisas kosi piereva, ira rera-ia voea tuereva osa rera Jisas ivaiova kopiia-ia. Oa iava rerare vovouisi ora poreepa. Uva oiso vovouparoepa ra silva moni vo peva tau (30) vore piereve voeapa voeao reipa irara pris ora turaro irara. ⁴Oa iava oiso puraroepa, “Ari ita, ragai vao ragoa vuria puraavo, uvare ro kosi pieavo oirato ira-ia viapau vuria vaiei. Ira ivaiovo kopiia-ia.” Oa iava oiso puraaepa, “Viapau oiso igei vaaro-a. Vii raga vaaro-a vao vuria.” ⁵^x Uva va iava Judas monia vikireva Tempel sovara-ia. Uva voava voea arova avaroepa iroiro-ia ora kaasa.

⁶Oire uva voeao reipa irara pris irara vo moni vao silva ouoro oiso puraaepa, “Oira upo voriaro vao-ia oa-ia viapau uvuipaviei ra vao tapo

^v 26:75 Jo 13:38 ^w 27:2 Ap 3:13 ^x 27:5 Ap 1:18

va takuvupe Tugoropa Kepa-ia tou moni.”⁷ Oa iava vo moni-ia oreovu goruiva vao. Oa iava iravu vo rasiaro voriiwa katai vovou raga-ia, ira oisoa pitoka puraparo. Oire va iava vo rasi ouiva voeaopa tauaipa irara, auere ra voea tovapaive vao. ⁸ Uva oiso vo rasi vaisiiva, Revasi Tova rasi. Oire uva tovovira vo vaisiei toupai vo vokio vao. ⁹ Eisi osa oreovu toupaveira Pauto oreoa purareva profet Jeremaia gisipoaro-ia. Uva oisi-a eisi osa oiraopavira karekeepa vao-ia oa oiso purapai,

‘Vao ouiverea vo peva tau (30) aue silva moni Isrel-pa irara oa reesiiva oiso ra ro voriiwe oirato. ¹⁰ Ro vo rasiaro vorisa pitoka purapato. Eisi osa ragai tavireva Turaro.’

Pailat Jisas Akepareva

(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Jon 18:33-38)

¹¹ Jisas tore pieiva reito gavman osireiario-ia. Oire uva rera-a eera rovopato gavman ira rera akepareva oiso, “E vii-a Jiu reraaro king, raa?” Uva Jisas oiso puraroepa, “*Vii raga ita-a eva viigoa eisi purauei.*” ¹² Oa iava reipa irara pris ora turaro irara rera togapaiva oaravu-ia reora. Osa viapau oarai pukopareva vo reoro iava. ¹³ Uva va iava Pailat rerere oiso puraroepa, “Easi pasi viapau vo reoro vaio rutu uvupari oara-ia vii togapai?” ¹⁴ ^a Uva viapau rutu oiso Jisas oreoi aatoreva vo Pailat-pa oreoiario. Uva va-a eva oa iava ro rovopato gavman tavetave iraopareva.

Pailat Taviroepa Jisas Tapasa

(Mak 15:6-15; Luk 23:13-15; Jon 18:39–19:16)

¹⁵ Uva vo ivara rutu-ia uva oisoa ro rovopato gavman oiratoa vai kosi piepareve tuukepa kepa iava vo vokia vao oa-ia oisoa Tagausapa Vurei Pasova aiopaive, vo rara oirara rutu irai arepaive. ¹⁶ Uva vo voki-a vao oa-ia iravu oirato vuritoa rutu toupaveira tuukepa kepa-ia rera vaisiario, Barabas. ¹⁷ Uva oirara rutu ora guruaepa. Oa iava Pailat oiso voea akereva, “Aa ropa ruipapatai ra visiipa rera kosi piea Barabas eke Jisas ro ira vaisipaiveira oiso, Kraisi?” ¹⁸ Ari ita, Pailat voea-ia tarairoepa oiso osa oisoa rera riiriipaive. Oa-a eva oa iava rera kosi pieivora kortua iare.

¹⁹ ^b Pailat paupa-ia pauparoepa vo kepa-ia oa-ia oisoa oirara rovirieipareve. Oire uva voa-a eva uva toureva ovusa vatuvava rerere oavu taviva ava pieeva oiso puraoro, “Viapau oiso uvuipauei ra orekevu avu vai purari eera-ia torevokoto. Vo vokiaro ira kekeavo urusa-ia. Uva riroa rutu sovoavo vavata vo rera kekeoro.”

²⁰ Uva voea reipa irara pris ora voea turaro irara oearea oirara rutu vovouaro tore pieiva, oiso ra Pailat arepaoro oiso puraave, “Barabas eakaoro Jisas kopii pieri!” ²¹ Oire uva ro rovopato gavman oiso voea

⁷ 27:9 Sek 11:12-13 ⁸ 27:12 Mt 26:63 ^a 27:14 1 Ti 6:13 ^b 27:19 Ap 12:21

akereva ita, “Iroutoapa ruipapatai waitereo iava, ra rera vorevira eakaa visiipa?” Oa iava oiso puraaepa ita, “Ari Barabas!” ²² Oire uva oiso puraroepa Pailat, “Ari apeisi ro piepaavoi Jisas ira vaisipaiveira oiso, Krais?” Oa iava oiso puraaepa raga pieoro, “Rera kotori evao parikou-ia!” ²³ Uva Pailat oiso voea akereva, “Eake rutupa? Eakea vuri-a oa purarevora?” Osa rirovira rutu raga piepaoro oiso raga purapaaepa oiso, “Rera kotori evao parikou-ia!”

²⁴ Uva Pailat ora rera-ia oiso aueroepa, Easi viapau uvuiparai ra oavu vai purasa rera-ia. Teapi riroa rutu karekepe upoa. Eisi osa iava uukoa oureva ora rera iava vavaea sisusa voea rutu osireiaro-ia oiso puraro, “Viapau vuria vaiei oiso ra oai iava rera upoa. Ari aue oavisii-a visii raga.” ²⁵ Oa iava voea rutu oiso puraaepa, “Oa-a eva vuria uvuipai ra va kekepaioverea ora voeao igei aao kakaeroaro!” ²⁶ ^d Eisi osa iava Pailat Barabas iava vasereva voeapa. Oire uva Jisas iava vasereva voeapa upo pura irara, oiso ra rera raga rovopaoro rera tapaive vo evao parikou-ia.

Jisas Tovipaiva Upo Pura Irara

(Mak 15:16-20; Jon 19:2-3)

²⁷ Oire uva voeao upo pura irara oaro ro Pailat oea Jisas koata pieiva gavman vo kepaoro-ia. Oa iava vo rerare voea rutu voeao upo pura irara ora guruaepa. ²⁸ Uva voa rera iava kuvupara veraiva iravu raga tavari pieoro revasito rera reesioro oiso, Vii-a king. ²⁹ ^e Uva oavu kukuvaipa puraiva rokarokapa iro iava. Oa iava va tovoiva rera kukuearo-ia. Uva pito isi-ia rera tooro pieiva oisova oirapapa vavae-ia. Oa iava rerare kokoto rekupaoro oiso purapaaepa, “Jiu reraaro king! Vearo voki rutu!” rera tovipaoro. ³⁰ ^f Uva rera-ia ruipaaepa. Oire voava vaisi pito isi ouoro rera kukuearo ragaiva vaisi-ia. ³¹ ^g Uva rera tovi rovopaivoiva, kuvupato veraiva rera iava. Uva voava ora rera reraaro-ia kuvupato rera kuvuiva vorevira. Oa iava rerava avaaepa rera tapasa evao parikou-ia.

Jisas Tapaiva Evao Parikou-ia

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

³² ^h Oire uva voa-a vo uva rera tapo avapaaepa. Oa iava vo avapaoro iravu kekeiva oirato Sairini iava, rera vaisiaro, Saimon. Oa iava voa rera aruiva goruvira rutu Jisas vaaro kaesa evao parikou.

³³ Oa iava uvavu poua viropa opukuivu-ia, va vaisiaro, Golgota. Oa porearo oiso toupaveira, Kukue Pukui [aue iava uvare oiso kekepa piroveira osa kukue keru]. ³⁴ ⁱ Uva voa rera vateiva wain ovi va uvereoro oavu tapo itakopa ovi. Oire uva vapa reasiparoepa ukaio arapa, uvare

^c 27:24 Diu 21:6-8; Sam 26:6 ^d 27:26 Ais 53:5 ^e 27:29 Sam 69:19; Ais 53:3

^f 27:30 Ais 50:6 ^g 27:31 Ais 53:7 ^h 27:32 Hi 13:12 ⁱ 27:34 Sam 69:21

vo gisipo raga-ia vo ovi sovoreva itakovira. ^{35j} Oa iava rera tapaiva evao parikou-ia. Uva rera varaaro-ia kuvupara satu visiko purapaiva vara roo piepaoro ora voeapa. ³⁶ Uva voa toupaiava rera-ia uutupaoro. ³⁷ Vo rera kukuearo isivaaro uva vo reo rigatoiva oreoa-ia rera togaiva tavaa iare. Uva oiso vo reo rigatoiva, KING OAIIVE JIU.

^{38k} Oire uva voa-a vo uva rera ruvara-ia Jisas aitereivu tapaiva riro kavirutoarei oiso iravu vova oirapapa varata, ari iravu vova koike varata. ³⁹ Uva oirara rutu ora riakora voa rera tovipaoro putepaiva rerare kukue pikupikupaoro oiso purapaaepa, ⁴⁰ “Vii-a vao Tugoropa Kepa pakopato. Vo peva raga-ia voki vo kepa paupasa vorevira! Oire ora vii avu raga ora tauvau ita, uvare vii-a Pauto Oviitoaaro. Evoava evao parikou-ia rereri!” ⁴¹ Uva voea tapo voeao reipa irara pris ora turaro irara oea tapo rera akaipa piepaiva oiso purapaoro, ⁴² “Ari oearovu raga oisoa tauvapareve. Uva viapau uvuipa ra oisi ora rera raga ora tauvaro? E rera ro Isrel reraaro king? Uva eakepa ra evao parikou kavureve, ra va iava rera-ia oiraovio! ^{43l} Ira ro oisoa Pauto oirao piepareve oiso purapaoro, Ragai-a Pauto Oviitoaaro. Uva eakepa ra Pauto rera tauvareve, vo rara rera-ia vovuparo!” ⁴⁴ Oire uva vaiterei-a vaitereo oira upopatoarei ora kavirupatoarei aiterea tapo kotoiva evao parikourei-ia uva Jisas vuruvuru-ia siva. Ari ita, vaiterei apo akaipavira vo reo raga purapasiva rerere Jisas.

Jisas Kopiiroepa

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

^{45m} Oire uva ravireo vuuta-ia ravireo utoroiva, rupa rovoepa vo rasitoo rutu-ia. Uva vo peva rutu-ia vuuta (3 klok) rekasiapa vo rupa. ⁴⁶ⁿ Uva vo peva vuuta ruvara-iavi Jisas koikoiroeva oiso puraoro, “Eli, Eli, lema sabaktani?” Oa oiso ragavira porearo toupai, “Pautoa oaa, Pautoa oaa, Eakere ragaivi kavupari?” ⁴⁷ Oa iava voeoro oea rera ruvara-ia toupaiava oea rera uvuoro oiso puraapa, “Easi profetatoare keerapa ro Ilaija.” ^{48o} Uva iravu ikaureva pupupua rupu piesa aue-ia uureopa ovi viniga ovi. Oa iava evao rao-ia vo ovi vatepareva rerapa Jisas. Osa oearovu oiso puraapa, ⁴⁹ “Tue rovou, ra Ilaija rera rere piesa urio rovoro, pasi.” ⁵⁰ Oire Jisas rirovira koikoioro vovoua vikireva kopii ovoioro.

⁵¹ Uva vo voki raga-a vao oa-ia riroua varoua vo rataoa-ia touua Pauto vo topisiaro iava oua vo Tugoropa Kepa-ia aue Tempel vuritavira kari piropa vo rutuva viara-ia vo ruture rasiuaaro. Vouao oua kari pirora, oiso ra oirara rutu Pauto ruvara iare tutuu pieve. Ovusa rasito tapo rikerikeroepa. Oa iava riropa avekero tapo poroporo piropa. ⁵² Osa

^j 27:35 Sam 22:18 ^k 27:38 Ais 53:12 ^l 27:43 Sam 22:8 ^m 27:45 Amo 8:9

ⁿ 27:46 Sam 22:1 ^o 27:48 Sam 69:21

tova urui tapo karu piropa vo uva voeao Pauto voeaaro oea oisoa tovapaive toreaepa tootooro vorevira. ⁵³Uva voea-a voeao oea tova urui iava toreaepa vo vokio isivaaro iava oa-ia toreroepa Jisas. Oa iava voea rutu karea viropa Tugoropa Urui iare Jerusalem. Osa iava voa voea rutu kekeiva oearovu. ⁵⁴Uva voa reito oaive tapo viurupa irara toupaiava Jisas-re uutupaaro. Uva vao kekeiva osa rasito rikerikeroepa ora orekerovu rutu varao oara rutu karekeepa. Oara rutu kekeoro rirovira rutu uriripaaepa. Oa iava oiso puraepa, “Oiraopavira rutu rera ro Pauto Oviitoaaro!”

⁵⁵^p Voa riro riako toupaiava vairo airoa Jisas sirova utuaepa Galili-ia kavuroo rera tauvapaaro. Uva vairo-a evairo airoa tauaivi toreaaro rera siituepaiva ⁵⁶oiso-ia, iriavu-a o-ia Maria Makdala iava, ora iriavu ita Maria, Jems araorei aakoaro ora Josep. O tapo Sebedi oviitoareiaro aakoaro, ora airorovu tapo.

Aveke Rikui-ia Jisas Tovoiva

(Mak 15:42-47; Luk 23:50-55; Jon 19:38-42)

⁵⁷^q Uva vo ovaiarovi iravu Arimatia iava rera riro monito, rera vaisiaro, Josep ira urioroepa. Uvare iravu Jisas disaipeltoaaro rera-a. ⁵⁸Ira Pailat-ia pouro viropa Jisas kopiire rera aresa. Oa iava Pailat rera voeaaro tavireva, “Vo kopii vatesa rerapa.” ⁵⁹Uva Josep vo kopii oureva rera tavurusa airepa-ia varoa popotea. ⁶⁰^r Oa iava rera tovoreva aveke rikui-ia rera vaaro oa ravaavira teka ragaiva iriavu-ia aveke. Uva vo rikui iare iriavu rirova aveke perireva vo riku riaaro ivitasa oira-ia. ⁶¹Ovusa Maria vaio o Makdala iava ora iriavu Maria airea paupaereiepa vo tova ruvara-ia.

Pailat Uutupa Irara Tovoreva Tova-ia Uutusa

⁶²Uva aio ravaapa voki putevoiva vao Sabat iare. Oa iava vo voki isivaaro iava avaepa reipa irara pris voearei ora Farisi oeara rutu ora guruaepa rera ruvara-ia Pailat. ⁶³^s Oire uva voa oiso puraepa rerare, “Oreovu vao-ia oare rugooiei Jisas vo reoaro. Oa-ia oiso puraroepa rera ro riro kuuvuto, *Vo pevapa voki isivaaro iava vorevira toreravere*, vo osa touvira toupaveva vo. ⁶⁴Uva eisi osa iava vii rugoo piepaiovoi, ra taviu va iava. Oire ra vii voeaaro upo purapa irara toveri vo tova-ia uutupasa vo peva rutu-ia voki. Auepa teapi rera voeaaro disaipel rera kavirusa urioave, ra oirara rutu tavitaviive va iava kuuvuvira oiso, Vorevira toreroe tova urui iava. Teapi vo kuuvuo-ia rovopa puteve vo kuuvuo utupa.” ⁶⁵Oa iava Pailat oiso voea tavireva, “Oire uutupa irara vai tavita, ra avata avukivira rutu vo tova rukusa oiso osa ruipapatai.” ⁶⁶^t Uva

^p 27:55 Lu 8:2-3 ^q 27:57 Ap 13:29 ^r 27:60 Mk 16:4 ^s 27:63 Mt 16:21; Mk 8:31; Jo 2:19
^t 27:66 Mt 28:11-15

va iava avaaepa vo tova-ia uutupasa. Oa iava pisikui reesivira tovoiva o ivara-ia aveke iria taku pievira tovoiva vo tova-ia. Oisore ra va-ia oovaupaave [auepa teapi irai vo tova kavirureve.]

Jisas Vorevira Toreroepa Tova Iava
(*Mak 16:1-10; Luk 24:1-10; Jon 20:1-18*)

28 ¹ Oire uva Sabat voki topekakao vo putevoiva, ravireo sikerereva vo vokio iava wiki-ia vituaro vo voki. Oa iava vaireo urioeriepa Maria Makdala ora o iriavu Maria vo tova kekesa. ² Vo osa rasito ravurike ovoiroepa rirovira rutu. Uva Turaro reraaro purapurapato ensel vuvuiua iava vararoepa aveke vera ovoisa oira peka pieoro. Oa iava voava oira ivara-ia pauparoepa. ³ Uva rera iava varaua rutu sisikorepaiva aviavipaoro. Ora varoa kuvupara rera iava oisi raga popotevira rutu toupaooro roropaiva. Viapau oiso oai aviaviaro uvuipa ra rera vo aviaviaro-ia puteve. ⁴ Uva va-a vao oa iava voeao uutupa irara rirovira rutu rope kopii puraiva rirovira rutu uriripaoro. Uva oiso paaepa rutu, Voeapa kopiipai.

⁵ Oa iava enselpato Maria vaiore oiso puraroepa, “Teapi uriripaere. Taraiparai vei-ia veigoa urioereie Jisas-re vuraso ro ira kotoivorao evao parikou-ia. ⁶ Viapau oiso vo touparevoi. Ira toreroi vorevira oiso osa puraroera voviri. Ari ita, urioereie vo tavukio raga kekesa uva tupaivo vo kopii. ⁷ Ra ikauvira voreere disaipel irara tavisa oiso, Vorevira toreroe tova iava. Ira visiipa iraroi Galili iare. Rera kekesa utupatai. Uva vo reo-a vao ragai vo reoaro oa vateavoi veipa oare rugoopaerevere.” Oiso osa puraroepa enselto.

⁸ Oa iava vairei riakorirei rirovira rutu uriripaeriepa ora rirovira tapo rorupaereva. Uva ikauvira rikui raga ruvara iava avaeriepa disaipel tavisa. ⁹ Uva voa-a vo uva Jisas vairei iare pouro viropa raivaaro. Oa iava vairei kekeoro oiso puraroepa, “*Vearo voki rutu.*” Oa iava rera iare tutuu pieereva rerapa avivikepaoro rera kokotoaro-ia pitusa. Uva rera-ia vuurapa vaisi puraereva. ¹⁰ Oire uva Jisas vaireire oiso puraroepa, “*Opeita uriripaere. Avaere araoko irara oaa tavisa, ra Galili iare avaave uva ragai kekeivere.*”

Vo Uutupa Irara Vo Reoaro-a Vao-ia

¹¹ Oire touvira avapaeriepa osa oearovu voea iava vo tova-ia uutupa irara karea viropa vo Jerusalem urui iare reipa irara pris tavitavisa varao rutu iava orekerovu oara karekeepa voa. ¹² Uva va-a vao oa iava voea rutu ora guraaepa pris irara ora turaro irara. Oire vo pau-a vao

¹ 28:1 Mt 27:56 ² 28:3 Dan 7:9, 10:6 ³ 28:6 Mt 12:40, 20:19 ⁴ 28:9 Jo 20:14-18
⁵ 28:11 Mt 27:65-66

oa-ia oavu reoa goruiva. Oa iava riroa monia vateiva voeaopa vo tova-ia uutupa irara ¹³oiso voea vosipaoro, “Teapi eisi tavitavipatavere. Ari oiso raga purapatavere, Rera voeaaro disaipel urioae voava rera kavirusa osa uusivira touiovo. ¹⁴z Ari ita, vosa rovopato gavman vo reo iava vao uvurevere, oire ra rera vovouaro poreio. Ra va iava viapau visii-ia vuria vai karekepe.” ¹⁵Uva eisi osa iava monia-ia pituoro voea vo reoaro sirova utuaepa. Oa iava oisi raga vo reo sikataiva Juda taere iare. Oa iava oisi va purapaivoi vo vokio-ia tapo.

**Jisas Ora Karekeroepa Disaipel Irara Iare Voea Tavisa,
Avata Oirara Siposipopasa**
(*Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23*)

¹⁶a Vo katai tau katai (11) disaipel irara vokapaoro avaaepa Galili iare. Oa iava vo pukuio-ia poua viropa oare Jisas voea tavireva oiso ra voare avaae. ¹⁷Uva voa-a vo uva rera kekeiva Jisas. Oa iava rera-ia vuurapa vaisi puraiva. Ari ita, vosa oearovu voea iava viapau oiso rera oirao piepaiva. ¹⁸b Oa iava Jisas voea iare tutuu piereva. Oire voava voea tavireva oiso, “*Pauto vo goruro rutu vuvuiua iava ora vo rasito vatereva ragaipa.*” ¹⁹c Oiso osa iava uvuipatai ra oirara rutu vo rasitoa-ia disaipel pieta ragai voeaaro. Voea baptaisoro voea reesita Aite vaisiario-ia, ora Oviito, ora Tugoropato Uraurato. ²⁰Rara voea siposipopata vo reoro rutu iava oara vateavora visiipa. Oire ra vearovira rutu vara sirova utupaave. Ragai uvu iraopata! Ragoa visii tavipaa oiraopavira rutu oiso, Visii tapo toupaaaverea vokiara rutu-ia vo tugurasa vo rasio vo vuutaaro opesiaro-ia.”

z 28:14 Mt 27:2 a 28:16 Mt 26:32 b 28:18 Dan 7:13-14; Fl 2:9-10 c 28:19 Ap 1:8; Ap 2:42